

HISTORIA

Zeszyt ćwiczeń

szkoła podstawowa

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
Warszawa 2017

Wydanie VI (2023)

ISBN 978-83-02-22451-5 (zeszyt ćwiczeń w wersji elektronicznej – flipbook)
ISBN 978-83-02-16690-7 (zeszyt ćwiczeń w wersji papierowej)

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne: **Dorota Ślubowska**
Redakcja językowa: **Andrzej Nalej**
Redakcja techniczna: **Iwona Białkowska**
Projekt okładki: **Ewa Pawińska**
Projekt graficzny: **Ewa Pawińska**
Opracowanie kartograficzne: **Jerzy Domosud**
Fotoedycja: **Ignacy Składowski**
Skład i łamanie: **Shift_Enter**

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna
00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96
KRS: 0000595068

Infolinia: 801 220 555

www.wsip.pl

Druk i oprawa: ArtDruk Zakład Poligraficzny Andrzej Łuniewski

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

Szanujmy cudzą własność i prawo.
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

Spis treści

Dział I

Pierwsza połowa XIX wieku

1. Kongres wiedeński	6
2. Walka z porządkiem pokongresowym	8
3. Królestwo Polskie	10
4. Powstanie listopadowe	12
5. Wielka Emigracja	14
6. Ziemie polskie po upadku powstania listopadowego	16
7. Wiosna Ludów w Europie	18
8. Wiosna Ludów na ziemiach polskich	20
9. Rewolucja przemysłowa	22
<i>Lekcja powtórzeniowa</i>	24

Dział II

Druga połowa XIX wieku

10. Zjednoczenie Włoch	26
11. Zjednoczenie Niemiec	28
12. Wojna secesyjna w Stanach Zjednoczonych	30
13. Kolonializm europejski w XIX wieku	32
<i>Lekcja powtórzeniowa</i>	34
14. Królestwo Polskie przed powstaniem styczniowym	36
15. Powstanie styczniowe	38
16. Upadek powstania i represje rosyjskie wobec Polaków	40
17. Walka o polskość w zaborze rosyjskim	42
18. Zabór pruski – walka z germanizacją	44
19. Autonomia w Galicji	46
<i>Lekcja powtórzeniowa</i>	48

Dział III

Przełom XIX i XX wieku.

I wojna światowa

20. Wynalazki przełomu XIX i XX wieku	50
21. Narodziny kultury masowej. Przemiany obyczajowe	52
22. Masy wkraczają do polityki	54
23. Partie polityczne na ziemiach polskich w XIX wieku	56

24. Rewolucja 1905 roku w Rosji i w zaborze rosyjskim	58
25. Powstanie trójprzymierza i trójporozumienia	60
26. Polacy wobec zbliżającej się wojny	62
27. Wielka wojna	64
28. Rewolucja lutowa i przewrót bolszewicki w Rosji	66
29. Sprawa polska w okresie I wojny światowej	68
30. Zakończenie I wojny światowej	70
31. Odzyskanie niepodległości przez Polskę w 1918 roku	72
<i>Lekcja powtórzeniowa</i>	<i>74</i>

Dział IV

Europa i świat po I wojnie światowej

32. Konferencja pokojowa w Paryżu	76
33. Skutki cywilizacyjne i kulturowe wielkiej wojny	78
34. Związek Sowiecki pod władzą Stalina	80
35. Narodziny faszyzmu we Włoszech	82
36. Niemcy pod władzą Hitlera	84
37. Świat u progu wojny	86
<i>Lekcja powtórzeniowa</i>	<i>88</i>

Dział V

Polska w dwudziestoleciu międzywojennym

38. Walka o granice państwa polskiego	90
39. Konstytucja marcowa i ustrój II Rzeczypospolitej	92
40. Rządy autorytarne w Polsce 1926–1939	94
41. Społeczeństwo polskie w latach 1918–1939	96
42. Przemiany gospodarcze w Polsce	98
43. Dorobek kulturalny i naukowy polskiego dwudziestolecia	100
44. Polska polityka zagraniczna w latach 1918–1939	102
<i>Lekcja powtórzeniowa</i>	<i>104</i>

O zeszycie ćwiczeń

Zeszyt, podobnie jak podręcznik, jest podzielony na pięć rozdziałów, a każdy z nich – na kolejne lekcje.

DZIAŁ I. PIERWSZA POŁOWA XIX WIEKU

9. Epoka żelaza, pary i węgla

1. Uzupełnij opisy ilustracji. Wpisz obok każdego wynalazku przedstawionego na ilustracji literę przyporządkowaną jego wynalazcy.

I. Lokomotywa parowa skonstruowana przez _____

II. Aparat telegraficzny wynaleziony przez _____

A. George'a Stephena B. Samuela Morse'a C. Jamesa Watta

2. Wykaż poprawne dokończenie zdania. Wzrost gospodarczy został spowodowany przez _____

☐ A. przekształcenie systemu nakładczego w manufakturę centralizowaną.

☐ B. przekształcenie surowców mineralnych i szybko rozwijający handel nimi.

☐ C. mechanizację i fabryczny system organizacji produkcji.

☐ D. masowe przemieszczanie się ludności ze wsi do miast.

3. Wykaż poprawny odpowiedź. Co oznacza pojęcie urbanizacji?

☐ A. Powstawanie nowych miast, zamieszkanie bezodpornego obszaru, zapływu ludności na określone terytorium.

☐ B. Powstawanie i rozwój miast oraz wzrost liczby ludności mieszkającej w aglomeracjach miejskich.

☐ C. Masowe przemieszczanie się ludności w poszukiwaniu lepszych warunków do życia.

☐ D. Dobrowolny wyjazd z kraju rodzinnego do innego państwa związany z poszukiwaniem pracy.

22

Kolejne numery lekcji i tytuły są takie same jak w podręczniku.

DZIAŁ II. DRUGA POŁOWA XIX WIEKU

15. Powstanie styczniowe

1. Uzupełnij poniższy tekst, tak aby zdania były prawdziwe. Zaznacz w każdym zdaniu literę przyporządkowaną odpowiedniej informacji.

Wydanie przedstawione na rysunku to _____ A. / B. Wydanie to miało miejsce _____ C. / D. Świadczą o tym _____ E. / F. Taką postać wybrał, dlatego że _____ G. / H. Mężczyzna widoczny za drzwiami idzie do więzienia rosyjskiego _____ I. / J. Wierny o tym, ponieważ mężczyzna _____ K. / L.

A. werbowanie ochotników do wojska G. dzielenie zaskoczenia

B. bratnia H. pobór był wszechstronny i zapowiadany

C. w dzień I. dobrowolnie

D. w nocy J. pod przymusem

E. istniało dzienne wypadanie do pokoi K. jest odczytany tyłom

F. zapalona świeczka L. ma związane ręce

38

Teksty źródłowe i historiograficzne wraz z poleceniami pozwalają uczniowi na samodzielne pozyskiwanie informacji.

DZIAŁ III. DRUGA POŁOWA XIX WIEKU

41. Społeczeństwo polskie w latach 1918–1939

1. Przekształć zamieszczony diagram. Wybierz poprawne dokończenie zdania.

Na podstawie: H. Davis, *Dejiny Polski*, przeł. E. Hukosa-Tabacka, Kraków, 1998.

I. Po przekształceniu diagramu można stwierdzić, że _____

☐ A. najliczniejszą grupą społeczną w państwie są robotnicy.

☐ B. inteligencja była więcej niż robotnicy.

☐ C. chłopów było więcej niż robotników.

☐ D. właściciele ziemscy byli licniejsi niż chłopcy.

II. Pod względem zatrudnienia _____

☐ A. relatywnie stanowiło źródło utrzymania dla największej liczby ludzi.

☐ B. praca w fabrykach była podstawą utrzymania największej liczby osób.

☐ C. II Rzeczpospolita była państwem, w którym inteligencja stanowiła największą grupę pracujących.

☐ D. więcej ludzi utrzymywało się z pracy w przemyśle niż w rolnictwie.

2. Przekształć dane statystyczne z tabeli i wykaż zdania fałszywe.

Klasa i warstwa społeczne	1921	1931	1938
robotnicy	2,5	9,4	10,5
chłopi	14,5	16,7	17,4
inteligencja	1,4	1,8	2,0

Na podstawie: *Polska w latach 1918–1939*, pod red. J. Tondkiergo, Warszawa 1982 (zostało poddane weryfikacji).

96

Liczne ćwiczenia z wykorzystaniem diagramów, schematów i tabel.

Ilustracje uzupełnione poleceniami są pomocne w interpretacji źródeł ikonograficznych.

DZIAŁ IV. POLSKA W DWUDZIESTOLECIU MIEJOWYCH

41. Społeczeństwo polskie w latach 1918–1939

5. Na podstawie mapy uzupełnij tabelę. Wpisz w odpowiednią komórkę tabeli odpowiednie informacje wybrane z podanych w ramce pod mapą.

Legenda:

- granice państwa polskiego w 1918 r.
- obszary ośrodków przemysłowych i handlowych
- obszary ośrodków przemysłowych i handlowych
- obszary ośrodków przemysłowych i handlowych
- obszary ośrodków przemysłowych i handlowych

przemysł włókienniczy • przemysł metalowy • przemysł spożywczy • Bank Polski • Uniwersytet Warszawski • Uniwersytet Jagielloński • Szkoła Główna

Przemysł, który rozwijał się w południowo-wschodniej części Państwa Polskiego	
Przemysł, który rozwijał się na terenie Łodzi	
Instytucje i uczelnie, które znajdowały się w stolicy Państwa Polskiego	

11

Ćwiczenia z mapami rozwijają umiejętność pracy ze źródłem kartograficznym.

DZIAŁ V. DRUGA POŁOWA XIX WIEKU

Lekcja powtórzeniowa

1. Podpisz portrety. Wpisz pod każdą fotografią właściwe imię i nazwisko postaci wybranej z poleceń w ramce.

Otto von Romank • Abraham Lincoln • Giuseppe Garibaldi • Camillo Cavour

2. Wśród wymienionych wydarzeń wykaż te, które były chronologicznie pierwsze, i te, które były chronologicznie ostatnie. Zaznacz literę przyporządkowaną odpowiednim wydarzeniom.

I. wydarzenie chronologicznie pierwsze _____ A. / B. / C. / D.

II. wydarzenie chronologicznie ostatnie _____ A. / B. / C. / D.

A. zjednoczenie Włoch C. wojna secesyjna w Stanach Zjednoczonych

B. powstanie czerwiec niemieckiego D. wojna rosyjsko-japońska na Dalekim Wschodzie

3. Połącz wydarzenia z ich skutkami. Zaznacz przy każdym wydarzeniu literę przyporządkowaną właściwemu skutkowi.

I. wojna secesyjna (1861–1865) _____ A. / B. / C. / D.

II. wojna francusko-pruska (1870 r.) _____ A. / B. / C. / D.

III. wojna rosyjsko-japońska (1904–1905) _____ A. / B. / C. / D.

A. zmniejszenie niewolnictwa na terenie Stanów Zjednoczonych

B. utworzenie Związku Państw Amerykańskich

C. zdobycie Mandżurii przez Japonię

D. zjednoczenie Niemiec

34

Po każdym dziale lub większej partii materiału znajduje się materiał powtórzeniowy.

☐ **A.** Związek Reński.

☐ **B.** Związek Niemiecki.

☐ **C.** Rzeszę Niemiecką.

☐ **D.** Święte Cesarstwo Rzymskie Narodu Niemieckiego.

0 500 km

Ocean Atlantycki

MORZE PÓŁNOCNE

MORZE BAŁTYCKIE

MORZE CZARNE

MORZE ŚRODZIEMNE

Finlandia (autonom.)

Petersburg

KRÓL. SZWECJI I NORWEGII (w unii)

KRÓL. DANII

ZJEDN. KRÓLESTWO WŁK. BRYTANII I IRLANDII

London

KRÓL. NIDERLANDÓW

Westfalia

SAKSONIA

Berlin

KRÓL. PRUSKIE

Wlk. Księstwo Poznańskie

Królestwo Polskie (autonom.)

W.M. GALICJA

KRAKÓW

Tarnopol (aust.)

Besarabia

CZERKIESJA

CESARSTWO ROSYJSKIE

CESARSTWO AUSTRIACKIE

Wiedeń

SZWAJCARIA

KRÓLESTWO FRANCJI

Paryż

KRÓLESTWO PORTUGALII

Madryt

HISZPANII

Gibraltar (br.)

MAROKO

ALGIERIA

Tunezja

TOSKANIA

Elba

PAŃSTWO KOŚCIELNE

Rzym

CZARNOGÓRA

KRÓLESTWO SARDYNII

OBOJGA

SYCYLII

W. Jonskie (br.)

Stambuł

IMPERIUM OSMAŃSKIE

Włocławek

Legenda:

nabytki terytorialne państw zatwierdzone na kongresie wiedeńskim

granice Związku Niemieckiego

2. Na podstawie mapy uzupełnij tabelę. Zaznacz w odpowiednich komórkach tabeli litery przyporządkowane właściwym nazwom geograficznym.

Nazwa państwa	Nazwa terytorium
Rosja	☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D / ☐ E / ☐ F / ☐ G / ☐ H / ☐ I
Austria	☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D / ☐ E / ☐ F / ☐ G / ☐ H / ☐ I
Prusy	☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D / ☐ E / ☐ F / ☐ G / ☐ H / ☐ I

A. Wenecja

D. Westfalia

G. Saksonia

B. Besarabia

E. Dalmacja

H. Królestwo Polskie

C. Finlandia

F. Wielkie Księstwo Poznańskie

I. Nadrenia

3. Wskaż poprawną odpowiedź.

Jak nazywał się sojusz chrześcijańskich monarchów Europy, zawarty na kongresie wiedeńskim przez władców Rosji, Austrii i Prus?

☐ A. Przymierze trzech czarnych orłów.☐ C. Nowe Przymierze.☐ B. Święte Przymierze.☐ D. Trójprzymierze.

4. Dobierz do pojęć odpowiednie definicje. Wpisz obok każdego pojęcia literę przyporządkowaną właściwej definicji.

I. Legitymizm – ____

II. Restauracja – ____

A. silne przywiązanie do tradycji i niechęć do zmian.

B. przywrócenie obalonej dynastii, zwykle związane również z przywracaniem starego ustroju.

C. doktryna polityczna dowodząca nienaruszalności praw panujących dynastii.

5. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Która z wymienionych poniżej postaci historycznych brała udział w obradach kongresu wiedeńskiego?

☐ A. August III Sas.☐ D. Aleksander I Romanow.☐ B. Ludwik XVI Burbon.☐ E. Karol Maurycy de Talleyrand.☐ C. Napoleon I Bonaparte.☐ F. Klemens von Metternich.

2. Walka z porządkiem pokongresowym

1. Dobierz do pojęć odpowiednie definicje. Przy każdym pojęciu wpisz literę przyporządkowaną właściwej definicji.

I. Liberalizm – ____

II. Konserwatyzm – ____

A. ideologia społeczna głosząca zniesienie prywatnej własności środków produkcji i postulująca zbudowanie ustroju społecznego, który doprowadzi do usunięcia podziałów klasowych.

B. doktryna społeczna i polityczna broniąca tradycyjnego ładu społecznego, sformułowana na przełomie XVIII i XIX w. przez przeciwników rewolucji francuskiej. Pragnęli oni zachować uprzywilejowaną pozycję duchowieństwa i szlachty, a także byli niechętni wszelkim zmianom w sferze obyczajów.

C. doktryna społeczna i polityczna głosząca, że wolność i nieskrępowana działalność jednostek ma wartość nadrzędną i jest źródłem postępu we wszystkich sferach życia społecznego.

2. Uporządkuj w kolejności chronologicznej wydarzenia związane z przebiegiem rewolucji lipcowej z 1830 r. we Francji. Wpisz w luki cyfry od 1 do 5. Cyfrę 1 wpisz obok tego wydarzenia, które było chronologicznie pierwsze.

____ Wprowadzenie liberalnych zmian w konstytucji.

____ Abdykacja króla Karola X.

____ Koronacja Ludwika Filipa.

____ Rozwiązanie izby niższej parlamentu.

____ Walki na ulicach Paryża.

3. Uzupełnij tabelę. Wpisz w odpowiednie miejsca litery przyporządkowane żądanom wysuwany przez buntujących się w poszczególnych krajach.

Włochy	Polska	Rosja

A. wyzwolenie z niewoli

B. zjednoczenie

C. monarchia konstytucyjna

D. republika

4. Zapoznaj się z tekstami A i B, na ich podstawie oceń prawdziwość każdego zdania. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli jest fałszywe.

TEKST A

Akt fundacyjny Młodej Europy z 1834 r.

WOLNOŚĆ–RÓWNOŚĆ–LUDZKOŚĆ

Akt Braterstwa

My niżej podpisani, ludzie postępu i wolności, wierząc:

W równość i braterstwo ludzi,

W równość i braterstwo Ludów,

Wierząc nadto:

Że ludzkość przeznaczona jest do dążenia przez ciągły postęp i pod władzą powszechnego moralnego prawa ku wolnemu i harmonijnemu rozwijaniu władz swoich i ku spełnieniu powołania swego dla świata. Że celu tego dopnie jedynie przez czynny udział wszystkich swoich członków w wolnych stowarzyszonych. [...] Że Wolność, Równość, Ludzkość są zarówno świętymi.

TEKST B

Szatan i rewolucja, tekst Friedricha von Hallera z 1834 r.

Rewolucja, jak Szatan, przebiera się w postać anioła światła i sprawiedliwości [...] aczkolwiek nienawidzi ona wszelkiej gruntownej wiedzy [...] stara się ona, podobnie jak Szatan, kusić przez pozór dobra. [...] Jej zwolennicy są opętani przez jakąś straszną nienawiść [...]. Błąd tych, którzy w dobrej wierze, z umiłowania wolności, przyznali suwerenności narodu władzę bez granic, wynika ze sposobu, w jaki ukształtowane zostały ich przekonania w dziedzinie polityki. Dostrzegli w historii niewielką liczbę ludzi lub nawet jednego człowieka w posiadaniu potężnej władzy, która wyrządzała wiele zła; ale ich gniew skierował się przeciwko posiadającym władzę, a nie przeciwko samej władzy. Zamiast ją zniszczyć, pomyśleli jedynie o przemieszczeniu jej. Była to plaga, a oni potraktowali ją jako zdobycz. Wyposażyli w nią całe społeczeństwo. Od niego przeszła ona nieuchronnie w ręce większości, od większości w ręce kilku ludzi, a często w ręce jednego człowieka; wyrządzała tyleż samo zła co przedtem i mnożyły się przykłady, obiekcje, argumenty i fakty przeciwko wszystkim instytucjom politycznym.

- A. Oba teksty powstały w tym samym okresie.
- B. Teksty A i B reprezentują takie same poglądy.
- C. Tekst B stanowi przykład konserwatywnego podejścia do rzeczywistości.
- D. Autorzy tekstu A są zwolennikami porządku ustanowionego na kongresie wiedeńskim.
- E. Dla sygnatariuszy tekstu A wolność, braterstwo i postęp to naczelne wartości.

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

Na kongresie wiedeńskim podjęto decyzję o utworzeniu z większej części terenów Księstwa Warszawskiego _____, będącego w ścisłym związku z Rosją. W Wielkopolsce powstało _____, będące częścią Prus. Austria zatrzymała dużą część Małopolski, a także Ruś Czerwoną – terytorium to nazywano _____. Ze skrawka ziem wokół Krakowa utworzono _____ pod protektorem Rosji, Prus i Austrii.

2. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Które działania cara wobec Polaków łamały konstytucję Królestwa Polskiego?

- ☐ **A.** Nieregularne zwoływanie sejmu.

☐ **B.** Ustanowienie surowej cenzury.

☐ **C.** Powołanie rosyjskiego namiestnika.

☐ **D.** Wcielanie polskich żołnierzy do armii rosyjskiej.

3. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Postępowanie głównodowodzącego armii Królestwa Polskiego – wielkiego księcia Konstantego – wobec żołnierzy spotkało się z licznymi protestami, gdyż

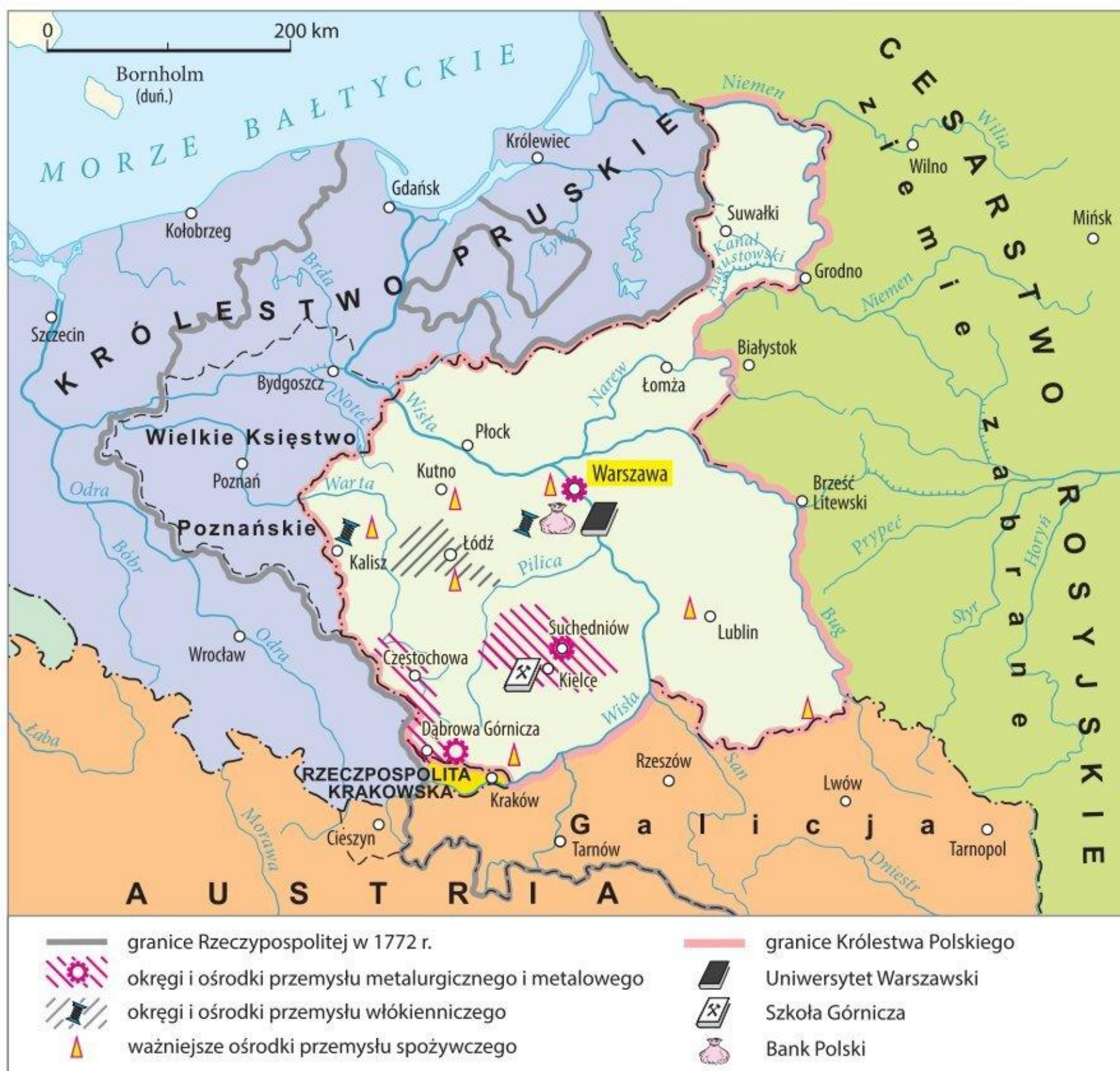
- ☐ **A.** słynął on z egzekwowania przesadnej dyscypliny.
- ☐ **B.** nie przestrzegał on wolności słowa i wyznania.
- ☐ **C.** nie dbał on o dobre warunki bytowe wojska.
- ☐ **D.** słynął on z nieudolnego dowodzenia.

4. Uzupełnij tabelę. Wpisz w odpowiednie komórki tabeli litery przyporządkowane właściwym informacjom dotyczącym opozycji w Królestwie Polskim.

- A.** opozycja legalna
- B.** opozycja nielegalna
- C.** organizacja konspiracyjna
- D.** sejm miejscem działalności
- E.** odzyskanie pełnej niepodległości
- F.** protest przeciwko łamaniu konstytucji

Kaliszanie	Towarzystwo Patriotyczne

5. Na podstawie mapy uzupełnij tabelę. Wpisz w odpowiednią komórkę tabeli właściwe informacje wybrane z podanych w ramce pod mapą.

przemysł włókienniczy • przemysł metalowy • przemysł spożywczy • Bank Polski
• Uniwersytet Warszawski • Uniwersytet Jagielloński • Szkoła Górnicza

Przemysł, który rozwinął się w południowo-zachodniej części Królestwa Polskiego:	
Przemysł, który rozwinął się na terenie Łodzi:	
Instytucje i uczelnie, które znajdowały się w stolicy Królestwa Polskiego:	

4. Powstanie listopadowe

1. Połącz postacie ze wszystkimi właściwymi opisami. Wpisz obok imienia i nazwiska każdej postaci litery przyporządkowane odpowiednim opisom.

I. Piotr Wysocki – _____

II. Joachim Lelewel – _____

A. dyktator powstania

B. wybitny polski historyk

C. porucznik wojska polskiego

D. namiestnik Królestwa Polskiego

E. poseł na sejm Królestwa Polskiego

F. przywódca sprzysiężenia podchorążych

2. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Jakie były bezpośrednie przyczyny wybuchu powstania listopadowego?

- ☐ A. Ogłoszenie przez sejm detronizacji cara Mikołaja I.
- ☐ B. Rozwiązanie przez cara sejmu Królestwa Polskiego.
- ☐ C. Zapowiedź udziału wojska polskiego w tłumieniu powstania belgijskiego.
- ☐ D. Opuszczenie Warszawy przez urzędników carskich i wycofanie się wojsk rosyjskich z Królestwa Polskiego.
- ☐ E. Fala aresztowań i represji skierowanych przeciwko tajnym organizacjom niepodległościowym.
- ☐ F. Przymusowy pobór do wojska rosyjskiego członków tajnych organizacji niepodległościowych.

3. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Powstanie listopadowe wywołali spiskowcy z organizacji, którą historycy nazwali

- ☐ A. Towarzystwem Patriotycznym.
- ☐ B. sprzysiężeniem Wysockiego.
- ☐ C. Towarzystwem Filomatów.
- ☐ D. spiskiem Łukasińskiego.

4. Uporządkuj w kolejności chronologicznej wydarzenia nocy z 29 na 30 listopada 1830 r. Wpisz w luki cyfry od 1 do 4. Cyfrę 1 wpisz obok tego wydarzenia, które było chronologicznie pierwsze.

- _____ Przejęcie przez powstańców kontroli nad całą Warszawą.
- _____ Ucieczka wielkiego księcia Konstantego.
- _____ Przyłączenie się do walk ludności z ubogich dzielnic Warszawy.
- _____ Wybuch powstania.

5. Wskaż poprawną odpowiedź.

Który z podanych ciągów przyczynowo-skutkowych jest prawdziwy?

- ☐ **A.** wybuch powstania listopadowego → ustanowienie Chłopickiego dyktatorem → powstanie sprzysiężenia podchorążych → detronizacja cara
- ☐ **B.** powstanie sprzysiężenia podchorążych → wybuch powstania listopadowego → detronizacja cara → ustanowienie Chłopickiego dyktatorem
- ☐ **C.** powstanie sprzysiężenia podchorążych → wybuch powstania listopadowego → ustanowienie Chłopickiego dyktatorem → detronizacja cara
- ☐ **D.** detronizacja cara → wybuch powstania listopadowego → ustanowienie Chłopickiego dyktatorem → powstanie sprzysiężenia podchorążych

6. Połącz postacie z właściwymi opisami. Wpisz pod każdą ilustracją literę przyporządkowaną odpowiedniemu opisowi.

I. Józef Chłopicki – _____ II. Józef Sowiński – _____ III. Ignacy Prądzyński – _____

- A.** wódz naczelny i dyktator powstania listopadowego, dowódca oddziałów polskich w bitwie pod Grochowem.
- B.** jeden z najzdolniejszych dowódców armii polskiej w okresie wojny polsko-rosyjskiej, autor nowatorskich planów operacyjnych.
- C.** weteran wojen napoleońskich, zginął w wojnie polsko-rosyjskiej, dowodząc obroną warszawskiej Woli.
- D.** naczelny wódz armii polskiej w czasie powstania listopadowego, przyczynił się do klęski pod Ostrołęką.

5. Wielka Emigracja

1. Wskaż poprawną odpowiedź.

Który z podanych ciągów przyczynowo-skutkowych jest prawdziwy?

- ☐ A. wyjazd powstańców i władz cywilnych → klęska powstania listopadowego → ukształtowanie się polskich ugrupowań politycznych na emigracji → osiedlanie się emigrantów w Saksonii, Francji, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii
- ☐ B. wyjazd powstańców i władz cywilnych → ukształtowanie się polskich ugrupowań politycznych na emigracji → osiedlanie się emigrantów w Saksonii, Francji, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii → klęska powstania listopadowego
- ☐ C. klęska powstania listopadowego → wyjazd powstańców i władz cywilnych → osiedlanie się emigrantów w Saksonii, Francji, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii → ukształtowanie się polskich ugrupowań politycznych na emigracji
- ☐ D. klęska powstania listopadowego → ukształtowanie się polskich ugrupowań politycznych na emigracji → wyjazd powstańców i władz cywilnych → osiedlanie się emigrantów w Saksonii, Francji, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii

2. Wskaż poprawną odpowiedź.

Dlaczego najwięcej emigrantów polskich udało się do Francji?

- ☐ A. Francja była krajem tranzytowym w drodze do Stanów Zjednoczonych.
- ☐ B. Emigranci byli wzorem dla Francuzów marzących o wolności swojej ojczyzny.
- ☐ C. We Francji emigrantom zapewniono najlepsze warunki życia.
- ☐ D. Francja była miejscem intensywnego rozwoju kultury polskiej.

3. Uzupełnij tabelę. Wpisz w odpowiednie komórki tabeli litery przyporządkowane hasłom programowym głoszonym przez dane ugrupowanie.

Ugrupowania polityczne Wielkiej Emigracji

Hotel Lambert	Towarzystwo Demokratyczne Polskie	Gromady Ludu Polskiego
I. – _____	II. – _____	III. – _____

- A. Dążenie do rewolucji społecznej.
- B. Oficjalnie nieidentyfikowanie się z ideą powstania zbrojnego.
- C. Przygotowanie powstania zbrojnego, w którym główną rolę odegra lud.

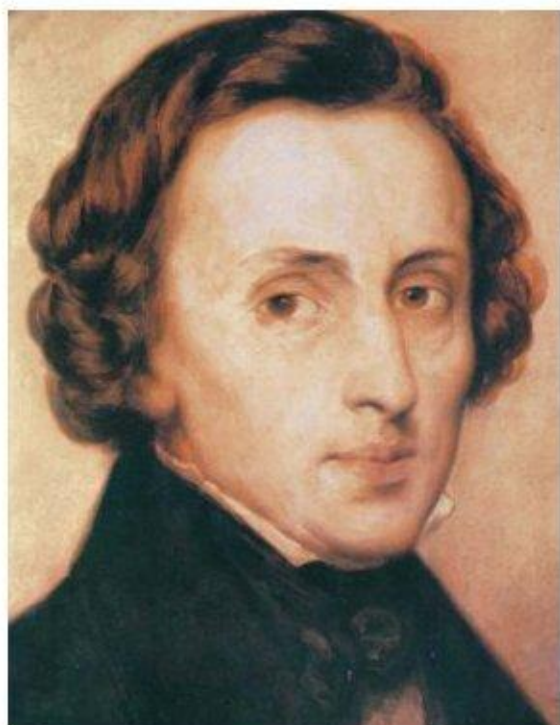
- D. Zniesienie własności prywatnej i przekazanie ziemi i środków produkcji w ręce ludu.
- E. Wskrzeszenie niepodległej Rzeczypospolitej, której ustroj będzie oparty na *Konstytucji 3 maja*.
- F. Nadanie chłopom na własność użytkowanej przez nich ziemi bez wypłacenia odszkodowania szlachcie.

4. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

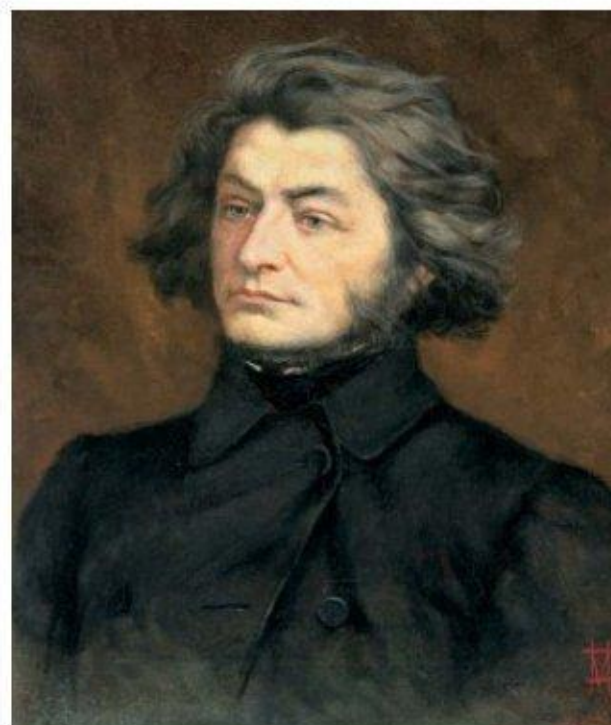
Książę Adam Jerzy Czartoryski był założycielem i przywódcą ugrupowania politycznego nazywanego

☐ A. Hotelem Lambert.	☐ C. Gromadami Ludu Polskiego.
☐ B. Rządem Narodowym.	☐ D. Towarzystwem Demokratycznym Polskim.

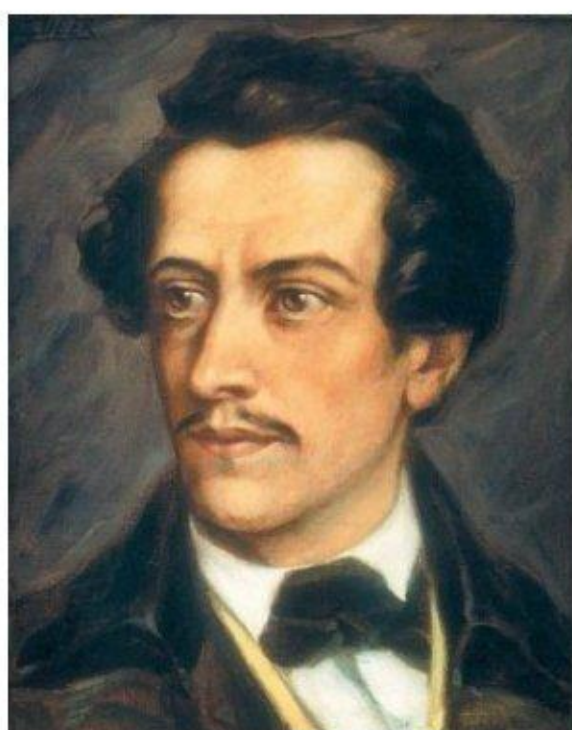
5. Kogo przedstawiają zamieszczone poniżej portrety? Podpisz każdy portret właściwym imieniem i nazwiskiem.

A. _____

B. _____

C. _____

6. Ziemie polskie po upadku powstania listopadowego

1. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Które represje zastosował carat po upadku powstania listopadowego?

- ☐ A. Likwidacja polskiej armii.
- ☐ B. Wprowadzenie stanu wojennego.
- ☐ C. Wcielenie Królestwa Polskiego do Rosji.
- ☐ D. Likwidacja konstytucji Królestwa Polskiego.
- ☐ E. Przeniesienie stolicy Królestwa Polskiego do Wilna.
- ☐ F. Likwidacja polskich uniwersytetów w Warszawie i Wilnie.
- ☐ G. Zakaz używania języka polskiego w szkołach i urzędach.
- ☐ H. Zamknięcie polskich szkół powszechnych i gimnazjalnych.
- ☐ I. Przeprowadzenie reformy uwłaszczeniowej przez odebranie ziemi polskiej szlachcie.

2. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Termin **noc paskiewiczowska**, oznaczający represje wobec Polaków po upadku powstania listopadowego, został utworzony od

- ☐ A. nazwiska namiestnika rządzącego Królestwem Polskim.
- ☐ B. narzędzia, którym wymierzano kary w Cytadeli Warszawskiej.
- ☐ C. przezwiska nadanego przez polskich patriotów carowi Mikołajowi I.
- ☐ D. naszywek na kołnierzach płaszczy żołnierzy rosyjskich, którzy stłumili powstanie.

3. Połącz postacie z właściwymi opisami. Wpisz obok każdego imienia i nazwiska literę przyporządkowaną odpowiedniemu opisowi.

I. Karol Marcinkowski – ____

II. Hipolit Cegielski – ____

- A. właściciel wytwórni maszyn rolniczych w Poznaniu, wydawca i redaktor gazet, rzecznik pracy organicznej i oporu wobec pruskiej polityki germanizacyjnej.
- B. lekarz, działacz społeczny w Wielkopolsce, propagator pracy organicznej, inicjator budowy Bazaru w Poznaniu.
- C. generał, działacz polityczny i gospodarczy, pionier nowoczesnej gospodarki rolnej w Poznańskim.

4. Uzupełnij poniższy tekst, tak aby zdania były prawdziwe. Wpisz w każdą lukę właściwą informację.

W 1846 r. w zaborze _____, na skutek działania emisariuszy, wybuchło krótkotrwałe powstanie _____, a następnie z inspiracji władz austriackich doszło do wybuchu krwawego powstania chłopskiego zwanego _____ galicyjską.

5. Uzupełnij schemat. Wpisz w każdą lukę literę przyporządkowaną właściwemu wydarzeniu, tak aby powstał poprawny związek przyczynowo-skutkowy.

- A. włączenie Krakowa do Austrii
- B. wybuch powstania w Krakowie
- C. podjęcie decyzji o rezygnacji z walk

_____ → śmierć Edwarda Dembowskiego → _____ → _____

6. Wykonaj polecenia A i B.

- A. Przyjrzyj się pomnikowi Hipolita Cegielskiego. Napisz, dlaczego postać na pomniku opiera się na maszynie parowej.

- B. Sprawdź w dostępnych ci źródłach życiorys Hipolita Cegielskiego. Napisz, jak oceniasz tę postać. W jaki sposób działania Cegielskiego służyły Polakom. Swoją odpowiedź uzasadnij.

Pomnik Hipolita Cegielskiego w Poznaniu. Napis po łacinie na pomniku oznacza „praca wszystko zwycięża”.

7. Wiosna Ludów w Europie

1. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Które hasła głosili rewolucjoniści w Paryżu, Wiedniu i Berlinie?

- ☐ A. Dążymy do zjednoczenia wszystkich rodaków w jednym państwie.
- ☐ B. Żądamy większej roli parlamentu i wolności prasy.
- ☐ C. Domagamy się likwidacji rządów absolutnych.
- ☐ D. Chcemy swobód obywatelskich.
- ☐ E. Chcemy niepodległego państwa.

2. Po przeanalizowaniu tekstu na temat przyczyn Wiosny Ludów w Europie wybierz właściwą odpowiedź.

Powstanie polskie 1846 r. było jednym z pierwszych sygnałów nadciągającej rewolucji europejskiej. System ustanowiony na kongresie wiedeńskim budził z różnych stron opozycję. Burżuazja domagała się uchylecia absolutyzmu i szerszego udziału we władzy; chłopci – zniesienia pańszczyzny [...]. Na porządku dziennym stawała sprawa zjednoczenia Niemiec i Włoch; liczne narodowości Europy środkowej budziły się do samodzielnego życia. Różnorodne antagonizmy: polityczne, narodowe i socjalne zaostrzyły się w latach 1846–1847, [...] kryzys ekonomiczny i nieustępliwość konserwatywnych rządów: Guizota i Metternicha – doprowadziły do barykadowych przewrotów.

I. Autor uważa powstanie listopadowe za przejaw nadchodzącego sprzeciwu wobec postanowień kongresu wiedeńskiego.

- ☐ A. TAK
- ☐ B. NIE

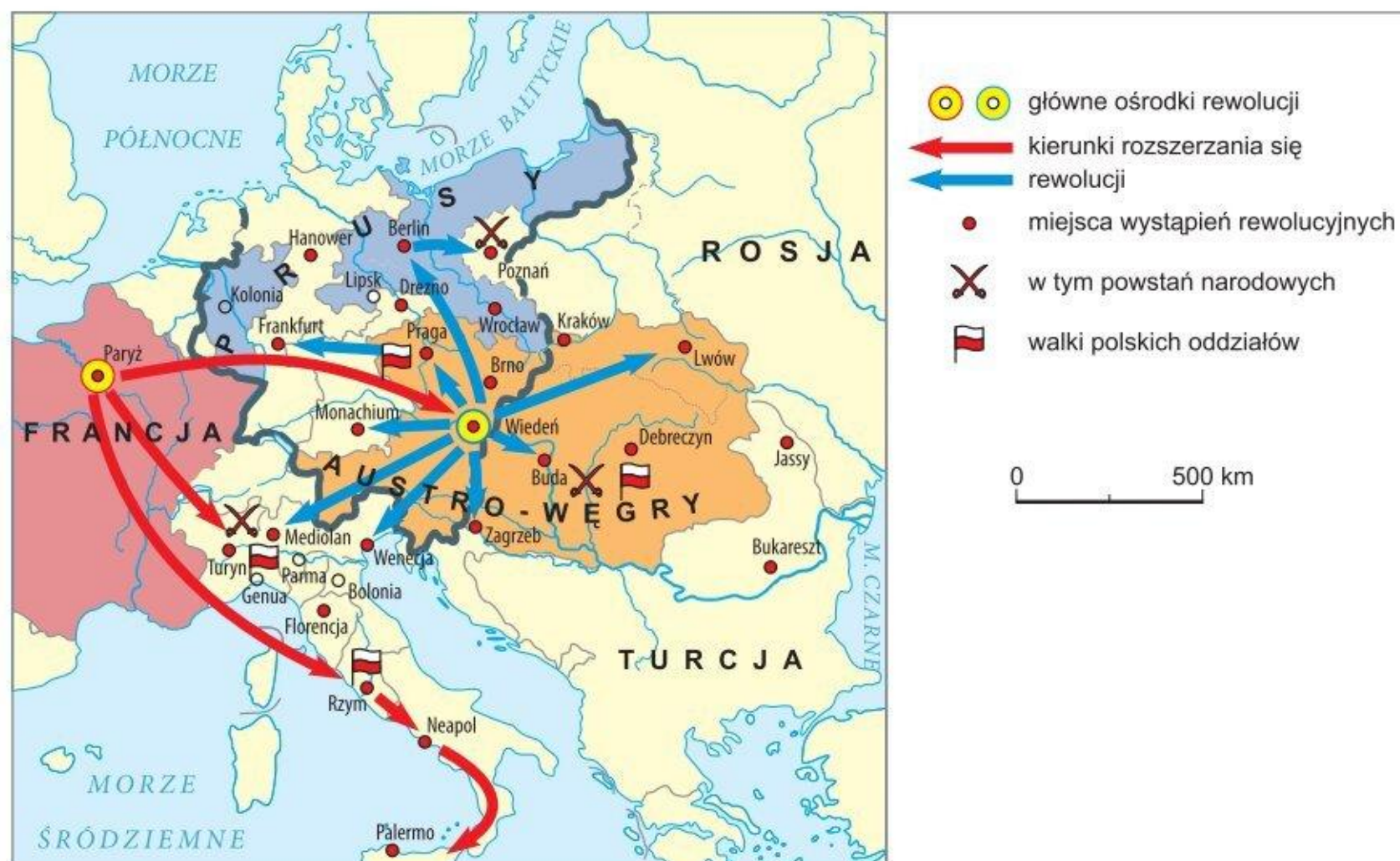
II. Autor wskazuje takie same przyczyny wystąpień w każdym kraju.

- ☐ A. TAK
- ☐ B. NIE

III. Autor tekstu uważa, że sposób sprawowania rządów w Austrii miał wpływ na wystąpienia w tym kraju.

- ☐ A. TAK
- ☐ B. NIE

3. Na podstawie mapy oceń prawdziwość każdego zdania. Zaznacz **PRAWDA**, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub **FAŁSZ**, jeśli jest fałszywe.

A. Głównym ośrodkiem rewolucji był Paryż i Wiedeń.

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

B. Do rewolucyjnych wystąpień Wiosny Ludów nie doszło na terenie Rosji.

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

C. Rewolucja w Wiedniu wybuchła pod wpływem wiadomości o powstaniu w Paryżu.

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

D. W czasie Wiosny Ludów Polacy walczyli na terenie Węgier i państw włoskich.

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

E. Wiosna Ludów na ziemiach polskich ogarnęła zabór pruski i rosyjski.

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

4. Wskaż poprawną odpowiedź.

Które wydarzenie było skutkiem rewolucji we Francji?

☐ A. Nadanie przez władcę konstytucji.

☐ B. Rozwiązanie parlamentu.

☐ C. Uwłaszczenie chłopów.

☐ D. Ogłoszenie republiki.

8. Wiosna Ludów na ziemiach polskich

1. Przeczytaj tekst dotyczący Wiosny Ludów i odpowiedz na pytania zamieszczone pod nim.

W Mosinie, tak jak w wielu miastach Wielkiego Księstwa Poznańskiego, od marca urzęduje już Komitet Narodowy w składzie: nauczyciel Wojciech Rost, krawiec Antoni Adamski, piwowar Stanisław Stefanowicz, garncarze Jan Kordylewski i Antoni Ruszkiewicz. 3 maja, dochodzi w mieście do wystąpień, w trakcie których na wezwanie przybywa Jakub Krauthofer-Krotowski wraz ze swoim powstańczym oddziałem. Tutaj, w obecności zgromadzonych mieszkańców, proklamuje on Rzeczpospolitą Mosińską, a Mosinę ogłasza tymczasową stolicą polskiego państwa. Nowym burmistrzem miasta zostaje Wojciech Rost, któremu nominację wręcza osobiście „pan naczelnik” Krotowski. Na tym dokumencie, widnieje pieczęć z wizerunkiem orła jagiellońskiego i napisem „Polska powstająca”...

Doniosłość wydarzeń w Mosinie, wpłynęła na wzrost liczebności polskich oddziałów – w Rogalinie stacjonuje już 800 powstańców. Pruskie władze czują zagrożenie. W nocy z 7 na 8 maja, przeciwko powstańcom wyruszają z Poznania: 2 szwadrony kawalerii, 8 kompanii kawalerii i 4 działa. O siódmej rano, atakują obóz powstańców w Rogalinie, zadając im ostatecznie klęskę. Bitwa przegrana. Kolejny cios czeka Krotowskiego dzień później, w potyczce pod Trzebawiem, po której będzie musiał ratować się ucieczką i ostatecznie zostanie pojmany w Konarzewie. W tym samym dniu, powstańcze siły zbrojne, złożą broń w Bardzie pod Wrześnią, podpisując akt kapitulacyjny.

A. W którym zaborze miały miejsce opisane wydarzenia?

B. Dlaczego J. Krauthofer-Krotowski użył na pieczęci napisu „Polska powstająca”?

C. Wymień działania, które wpłynęły na wzrost liczby ochotników.

2. Porównaj cele i przebieg Wiosny Ludów w zaborze pruskim i austriackim.

Zabór pruski	Zabór austriacki

3. Połącz informacje dotyczące Polaków biorących udział w Wiośnie Ludów z właściwymi postaciami. Wpisz obok imienia i nazwiska każdej postaci literę przyporządkowaną odpowiedniej informacji.

- I. Ludwik Mierosławski – ____
- II. Adam Mickiewicz – ____
- III. Wojciech Chrzanowski – ____
- A. kierował powstaniem w Wielkopolsce, rewolucją w Badenii oraz organizował powstańczą armię sycylijską i nią dowodził.
- B. dowodził armią włoskiego królestwa Sardynii w walkach z Austriakami.
- C. stworzył we Włoszech polski legion oraz wskazał cele, o jakie miała walczyć ta formacja.
- D. dowodził w 1849 r. powstańczą armią węgierską.

4. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Józef Bem jest węgierskim bohaterem narodowym, ponieważ

- ☐ A. odznaczył się w czasie powstania listopadowego w bitwie pod Ostrołęką.
- ☐ B. dowodził węgierskimi oddziałami w Wiedniu w czasie rewolucji 1848 r.
- ☐ C. wstąpił do armii tureckiej i bohatersko bronił Aleppo przed arabskimi nomadami.
- ☐ D. odnosił wielkie sukcesy w wojnie z Austrią, dowodząc powstańczą armią węgierską.

9. Rewolucja przemysłowa

1. Uzupełnij opisy ilustracji. Wpisz obok każdego wynalazku przedstawionego na ilustracji literę przyporządkowaną jego wynalazcy.

I. Lokomotywa parowa
skonstruowana przez _____

II. Aparat telegraficzny wynalaziony przez _____

A. George'a Stephensona

B. Samuela Morse'a

C. Jamesa Watta

2. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Wzrost gospodarczy został spowodowany przez

- ☐ A. przekształcenie systemu nakładczego w manufaktury scentralizowane.
- ☐ B. pozyskanie nowych surowców mineralnych i szybki rozwój handlu nimi.
- ☐ C. mechanizację i fabryczny system organizacji produkcji.
- ☐ D. masowe przemieszczanie się ludności ze wsi do miast.

3. Wskaż poprawną odpowiedź.

Co oznacza pojęcie urbanizacja?

- ☐ A. Powstawanie nowych osad, zasiedlanie bezludnego obszaru, napływ ludności na określone terytorium.
- ☐ B. Powstawanie i rozwój miast oraz wzrost liczby ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności.
- ☐ C. Masowe przemieszczanie się ludności w poszukiwaniu lepszych warunków do życia.
- ☐ D. Dobrowolny wyjazd z kraju rodzinnego do innego państwa związany z poszukiwaniem pracy.

4. Na podstawie tabeli wskaż poprawną odpowiedź na każde pytanie.**Roczna produkcja surowki, żelaza i stali (w tys. ton)**

Rok	Wielka Brytania	Niemcy	Francja	Rosja
1870	6060	1319	1178	360
1890	8033	4637	1970	904
1910	10 380	14 793	4032	3046

Na podstawie: W. Rusiński, *Zarys historii gospodarczej powszechnej: czasy, nowożytność i najnowsze: 1500–1939*, Warszawa 1970.

I. Które państwo w 1870 r. było najbardziej rozwinięte gospodarczo?

- ☐ **A.** Rosja ☐ **C.** Francja
☐ **B.** Wielka Brytania ☐ **D.** Niemcy

II. Które państwo w 1870 r. było najbardziej zaawansowane pod względem technicznym?

- ☐ **A.** Rosja ☐ **C.** Francja
☐ **B.** Wielka Brytania ☐ **D.** Niemcy

III. Które państwo najszybciej rozwijało się w latach 1870–1910?

- ☐ **A.** Rosja ☐ **C.** Francja
☐ **B.** Wielka Brytania ☐ **D.** Niemcy

5. Uzupełnij schematy przedstawiające przebieg drugiej rewolucji przemysłowej. Wpisz w każdą lukę literę przyporządkowaną właściwemu faktowi, tak aby powstał poprawny ciąg przyczynowo-skutkowy.

- I.** **A.** wzrost zapotrzebowania na stal i węgiel
B. wynalezienie maszyny parowej
C. rozwój hutnictwa i górnictwa

_____ → powstawanie fabryk → _____ → _____

- II.** **A.** migracje ze wsi do miast w poszukiwaniu pracy
B. powstawanie fabryk
C. urbanizacja

wynalezienie maszyny parowej → _____ → _____ → _____

- III.** **A.** rozwój kolei i transportu wodnego
B. wzrost wydobycia węgla i stali
C. wynalezienie maszyny parowej

_____ → skonstruowanie lokomotywy i parowca → _____ → _____

Lekcja powtórzeniowa

1. Na podstawie mapy uzupełnij luki. Wpisz w każdą lukę cyfrę przyporządkowaną odpowiedniemu obszarowi.

I. Wielkie Księstwo Poznańskie – ____

II. Rzeczpospolita Krakowska – ____

III. Królestwo Polskie – ____

2. Uporządkuj wydarzenia w kolejności chronologicznej. Wpisz w luki cyfry od 1 do 4. Cyfrę 1 wpisz obok tego wydarzenia, które było chronologicznie pierwsze.

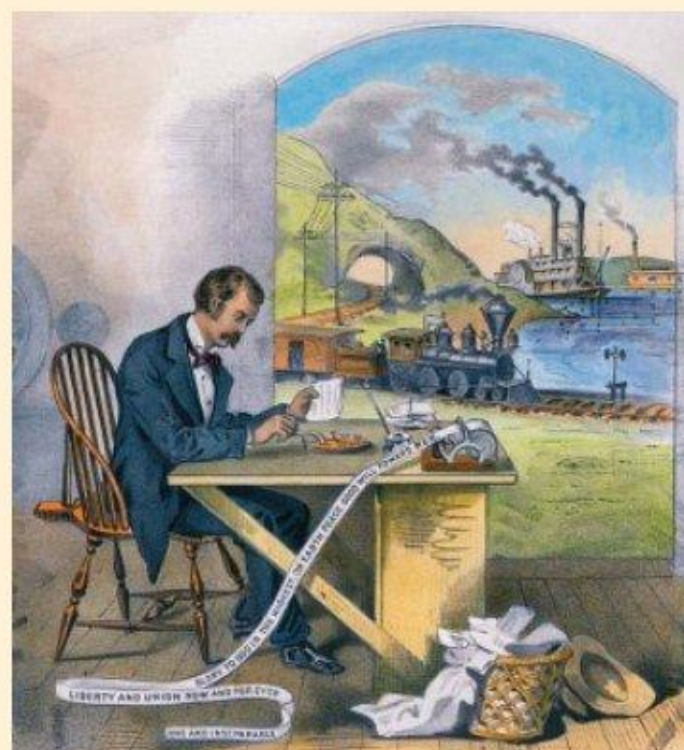
____ Powstanie krakowskie.

____ Obrady kongresu wiedeńskiego.

____ Wiosna Ludów w Europie.

____ Wybuch powstania listopadowego.

3. Napisz, które wynalazki z 1. połowy XIX w. zostały pokazane na ilustracji.

4. Wybierz poprawne dokończenie zdania. Zaznacz literę przyporządkowaną właściwej formie rządów oraz literę odpowiadającą uzasadnieniu wyboru.

Po rewolucji lutowej w 1848 r. Francja przekształciła się

☐ A.	w monarchię parlamentarną,	ponieważ	☐ C.	Ludwik Napoleon Bonaparte dokonał zamachu wojskowego i wprowadził rządy dyktatorskie.
☐ B.	w republikę,		☐ D.	nowy władca Ludwik Filip zgodził się na wprowadzenie konstytucji zapewniającej parlamentowi kontrolę nad ministrami.
			☐ E.	król Ludwik Filip abdykował, a władzę w kraju przejął Rząd Tymczasowy.

5. Uzupełnij tekst, tak aby zdania były prawdziwe. Zaznacz litery przyporządkowane odpowiednim informacjom.

Polacy nie pogodzili się z utratą niepodległości. W 1. poł. XIX w. na ziemiach polskich wielokrotnie wybuchały powstania przeciwko zaborcom. Największe z nich – ☐ A / ☐ B / ☐ C – miało miejsce w latach 1830–1831 w ☐ D / ☐ E / ☐ F. W 1846 r. do walki przeciwko Austriakom zerwali się Polacy mieszkający ☐ G / ☐ H / ☐ I. W ☐ J / ☐ K / ☐ L r. do walki przeciwko Prusakom stanęła ludność Wielkopolski. Te wszystkie powstania zakończyły się klęską.

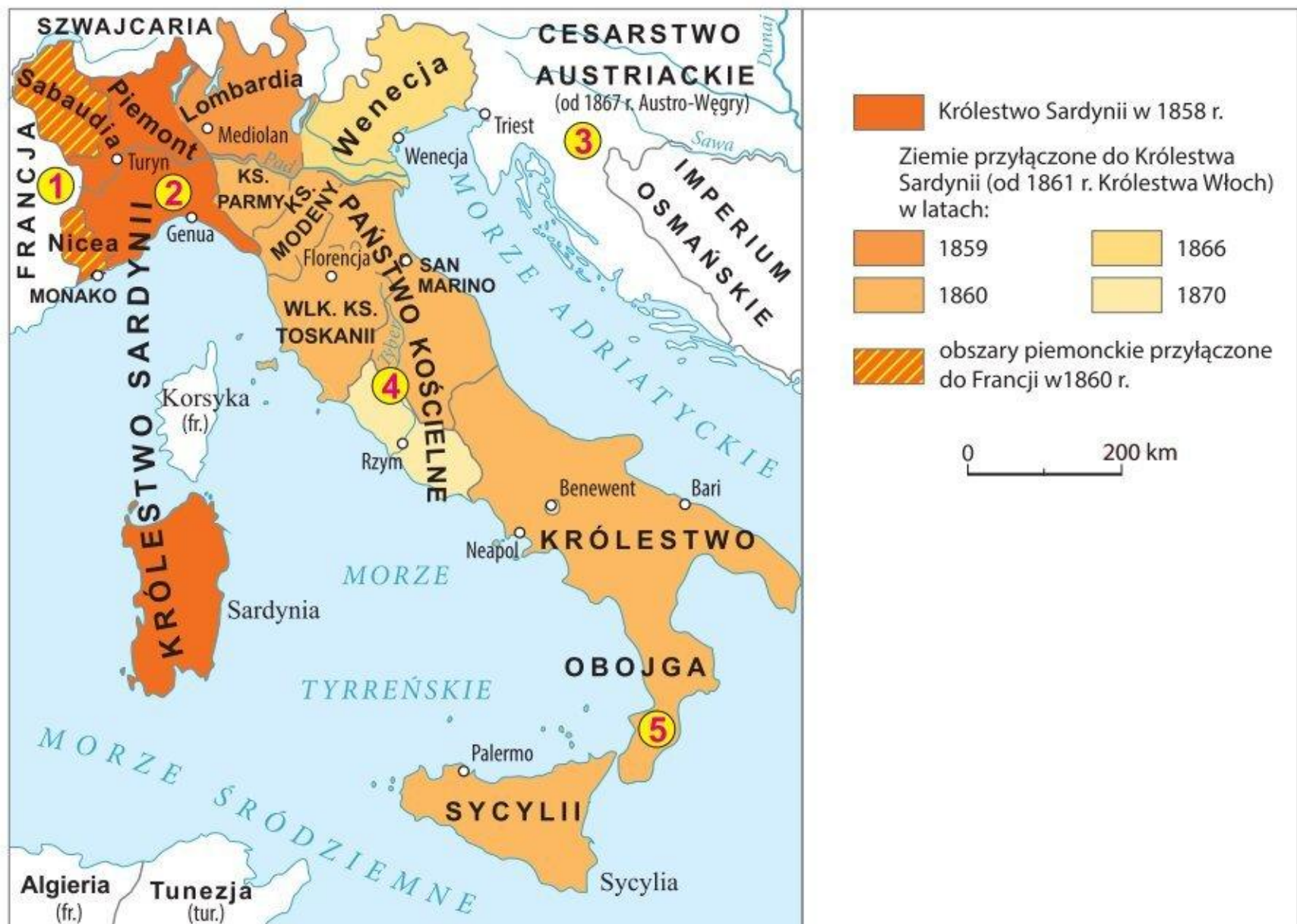
A. powstanie wielkopolskie
B. powstanie listopadowe
C. powstanie styczniowe
D. zaborze rosyjskim

E. zaborze pruskim
F. zaborze austriackim
G. w Poznaniu
H. w Krakowie

I. we Lwowie
J. 1848
K. 1849
L. 1850

10. Zjednoczenie Włoch

1. Na podstawie mapy uzupełnij luki. Wpisz w każdą lukę cyfrę przyporządkowaną na mapie odpowiedniemu państwu.

- I. Państwo, które rozpoczęło proces zjednoczenia Włoch. ____
- II. Państwo, które sprzeciwiało się zjednoczeniu Włoch. ____
- III. Państwo, które podbił Giuseppe Garibaldi. ____
- IV. Państwo, które ostatnie weszło w skład zjednoczonych Włoch. ____

2. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Camillo Cavour był

☐ A. premierem Królestwa Sardynii.	☐ C. organizatorem wyprawy tysiąca.
☐ B. królem Włoch po zjednoczeniu.	☐ D. wodzem naczelnym wojsk sardyńskich.

3. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Postać przedstawiona na ilustracji to

- ☐ A. Giuseppe Garibaldi.
- ☐ B. Wiktor Emanuel II.
- ☐ C. Camillo Cavour.
- ☐ D. Pius IX.

4. Wskaż poprawną odpowiedź.

Papież Pius IX uznawał się za więźnia Watykanu, ponieważ

- ☐ A. po włączeniu Państwa Kościelnego do Włoch został aresztowany i resztę życia spędził w więzieniu na zamku Świętego Anioła.
- ☐ B. na znak protestu przeciwko włączeniu Państwa Kościelnego do zjednoczonych Włoch przebywał stale w obrębie pałacu i ogrodów watykańskich oraz bazyliki św. Piotra.
- ☐ C. wojska francuskie okupowały Państwo Kościelne, jednocześnie strzegąc go przed włączeniem do Włoch.
- ☐ D. protestował w ten sposób przeciwko prześladowaniom katolików w zjednoczonym państwie włoskim.

5. Uporządkuj wydarzenia w kolejności chronologicznej. Wpisz w luki cyfry od 1 do 4. Cyfrę 1 wpisz obok tego wydarzenia, które było chronologicznie pierwsze.

- A. ____ Wyprawa tysiąca.
- B. ____ Powstanie Królestwa Włoch.
- C. ____ Wojna sardyńsko-austriacka.
- D. ____ Włączenie Rzymu do zjednoczonych Włoch.

6. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Henri Dunant podjął starania, które doprowadziły do założenia Czerwonego Krzyża po tym, jak zobaczył pole bitwy pod

☐ A. Waterloo.	☐ C. Stoczkiem.
☐ B. Magentą.	☐ D. Solferino.

11. Zjednoczenie Niemiec

1. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Przyczyną wybuchu wojny prusko-austriackiej było

- ☐ A. udzielenie przez cesarza Wilhelma I zbrojnej pomocy Włochom w odzyskaniu Wenecji.
- ☐ B. wywołanie w Wiedniu rewolucji i obalenie Habsburgów.
- ☐ C. rozbitcie monarchii Habsburgów i włączenie Austrii do Prus.
- ☐ D. sprzeciwianie się Austrii pruskim planom likwidacji Związku Niemieckiego.

2. Oceń prawdziwość każdego zdania charakteryzującego postanowienia pokoju kończącego wojnę francusko-pruską. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli jest fałszywe.

A. Francja traci Alzację i Lotaryngię.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
B. Francja uznaje zjednoczone Niemcy.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
C. Francja musi zapłacić ogromną kontrybucję wojenną.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
D. Francja wyraża zgodę na likwidację Związku Niemieckiego.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

3. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Akt powstania cesarstwa niemieckiego został podpisany 18 stycznia 1871 r. w Sali Lustrzanej pałacu

- ☐ A. w Poczdamie.
- ☐ B. w Wersalu.
- ☐ C. w Berlinie.
- ☐ D. w Paryżu.

4. Uporządkuj wydarzenia w kolejności chronologicznej. Wpisz w luki cyfry od 1 do 4. Cyfrę 1 wpisz obok tego wydarzenia, które było chronologicznie pierwsze.

- ____ Likwidacja Związku Niemieckiego.
- ____ Powstanie cesarstwa niemieckiego.
- ____ Utworzenie Związku Północnoniemieckiego.
- ____ Pokonanie Francji przez Prusy pod Sedanem.

5. Na podstawie mapy uzupełnij luki. Wpisz w każdą lukę właściwą nazwę państwa. Podkreśl nazwy państw, które nie należały do Związku Północnoniemieckiego.

W skład zjednoczonego cesarstwa niemieckiego weszły m.in. państwa niemieckie oznaczone na mapie:

- 1 – _____,
- 2 – _____,
- 3 – _____.

6. Wyjaśnij, jakie były konsekwencje zjednoczenia Niemiec dla sytuacji międzynarodowej w Europie.

12. Wojna secesyjna w Stanach Zjednoczonych

1. Dobierz do pojęć odpowiednie definicje. Wpisz obok każdego pojęcia literę przyporządkowaną właściwej definicji.

I. Traper – _____

II. Farma – _____

III. Rezerwat – _____

A. wydzielony obszar przymusowego osiedlenia Indian w Ameryce Północnej.

B. duże gospodarstwo rolne nastawione na określony rodzaj produkcji.

C. myśliwy zajmujący się pozyskiwaniem skór dzikich zwierząt.

D. nazwa przedstawiciela rdzennej ludności indiańskiej.

2. Na podstawie tekstu oceń prawdziwość każdego zdania. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli jest fałszywe.

Czy ktokolwiek z was, panowie, pomyślał o tym, że na południe od linii Mason-Dixona* nie ma ani jednej fabryki broni? Albo o tym, ile jest na Południu odlewni żelaza? Albo przędzalni wełny, bawełny i garbarni? Czy uświadomili sobie panowie, że nie mamy ani jednego okrętu wojennego i że flota Jankesów zamknie nam w ciągu tygodnia wszystkie porty, tak że nie będziemy wywozić naszej bawełny za granicę? [...] Widziałem wiele rzeczy, których nikt z państwa nie widział. Tysiące emigrantów, którzy będą z ochotą walczyć dla Jankesów za wikt i kilka dolarów, fabryki, odlewnie, stocznie, kopalnie żelaza i węgla. Wszystko to, czego my nie mamy. Bo przecież mamy jedynie bawełnę, niewolników i pewność siebie. [...] Napoleon, o którym pan może słyszał, [...] powiedział „Bóg jest po stronie najsilniejszej armii!”.

* Linia Masona-Dixona stanowiła północną granicę niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.

A. Powyższe słowa wypowiada jeden z bohaterów powieści, ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ który jest mieszkańcem Południa.

B. Mieszkańców Północy nazywano Jankesami. ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

C. Emigranci chętnie pracowali dla fabrykantów z Południa. ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

D. Stany południowe miały silną flotę okrętów wojennych ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ do konwojowania statków z bawełną, na które napadali Jankesi.

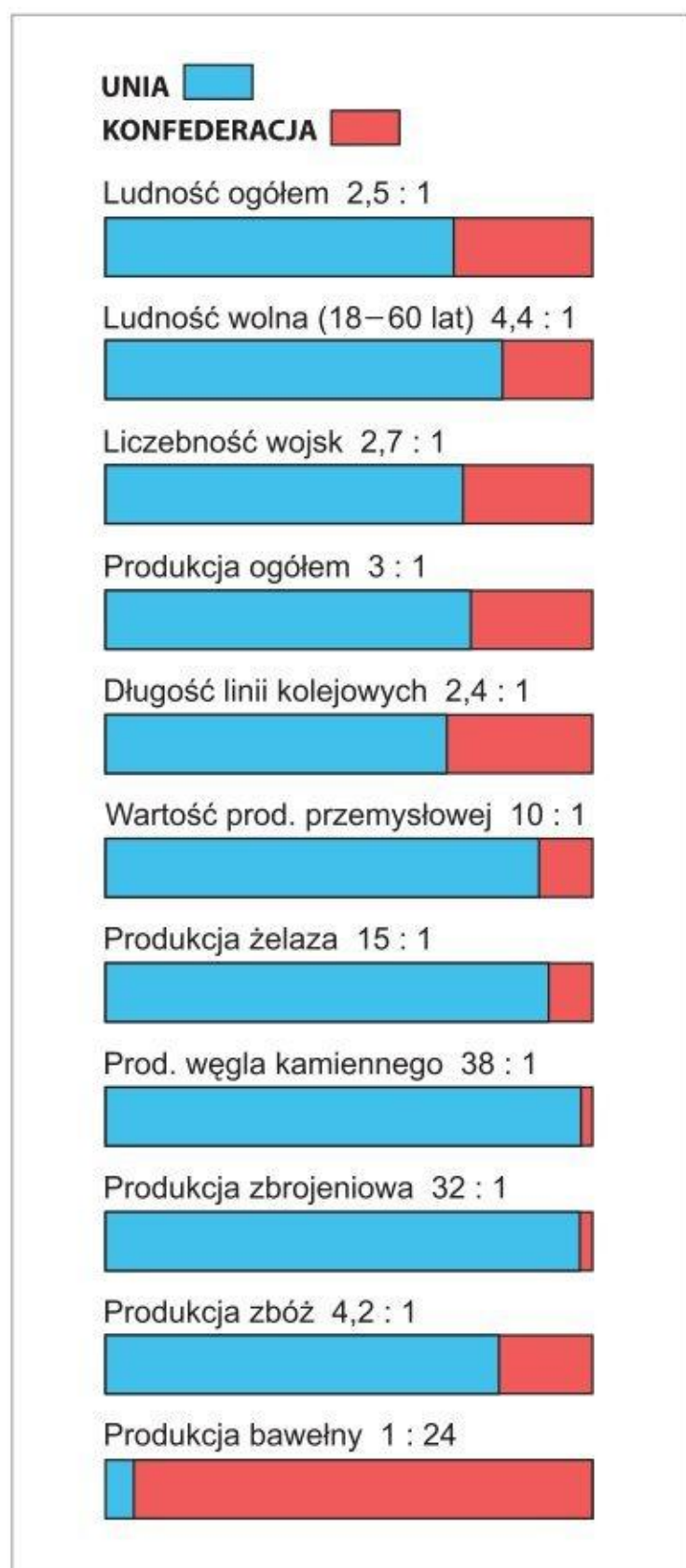
3. Wskaż poprawną odpowiedź.

Co było bezpośrednią przyczyną wojny secesyjnej między Północą i Południem Stanów Zjednoczonych?

- ☐ A. Wprowadzenie wysokich ceł na towary z zagranicy.
- ☐ B. Ogłoszenie secesji przez 11 stanów południowych.
- ☐ C. Zwycięstwo Abrahama Lincolna w wyborach prezydenckich.
- ☐ D. Zakaz sprowadzania niewolników z Afryki.

4. Na podstawie diagramu uzupełnij tekst, tak aby zdania były prawdziwe. Zaznacz w każdym zdaniu literę przyporządkowaną odpowiedniej informacji.

Potencjał ludnościowy i gospodarczy
Unii i Konfederacji
przed wojną secesyjną

Sytuacja gospodarcza Południa w czasie wojny secesyjnej była ☐ A / ☐ B. Konfederacja przewyższała Unię tylko w zakresie produkcji ☐ C / ☐ D. Unia miała największą przewagę nad Konfederacją w produkcji ☐ E / ☐ F. Przewaga w produkcji ogółem należała do ☐ G / ☐ H.

- A. bardzo dobra
- B. bardzo zła
- C. bawełny
- D. zboża
- E. węgla kamiennego
- F. bawełny
- G. Konfederacji
- H. Unii

13. Kolonializm europejski w XIX wieku

1. Połącz postacie z właściwymi opisami. Wpisz obok imienia i nazwiska każdej postaci literę przyporządkowaną odpowiedniemu opisowi.

I. David Livingstone – ____

II. Rudyard Kipling – ____

A. Brytyjski polityk, finansista. Propagował ekspansję kolonialną.

B. Angielski pisarz, piewca brytyjskiej ekspansji kolonialnej. Napisał *Księgę dżungli*.

C. Szkocki lekarz, misjonarz protestancki i podróżnik. Przebył Afrykę z zachodu na wschód.

2. Na podstawie mapy wskaż poprawne dokończenie każdego zdania.

I. Sudan i Rodezja to posiadłości kolonialne

☐ A. Wielkiej Brytanii.	☐ C. Niemiec.
☐ B. Hiszpanii.	☐ D. Francji.

II. Kamerun i Algieria to posiadłości kolonialne

☐ A. Niemiec i Portugalii.	☐ C. Włoch i Hiszpanii.
☐ B. Niemiec i Francji.	☐ D. Francji i Włoch.

III. Niepodległe państwo w Afryce to

☐ A. Etiopia.	☐ C. Egipt.
☐ B. Angola.	☐ D. Libia.

3. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Jakie korzyści gospodarcze wynikały z posiadania kolonii?

- ☐ **A.** Nasilenie chrystianizacji i wzrost roli Kościoła.
- ☐ **B.** Wywóz z kolonii tanich surowców.
- ☐ **C.** Niszczenie tradycyjnych kultur.
- ☐ **D.** Długotrwałe wojny w Afganistanie.
- ☐ **E.** Eksport towarów do kolonii.
- ☐ **F.** Dynamiczny rozwój przemysłu elektronicznego.

4. Uzupełnij tekst. Wpisz w każdą lukę odpowiednią informację wybraną z podanych w ramce.

1903 • 1904 • Mandzurię • Tajwan • Japonii • Rosji

W _____ r. rozpoczęła się wojna rosyjsko-japońska, której przyczyną była rywalizacja o jedną z prowincji Chin – _____. Konflikt zbrojny zakończył się klęską _____. Pokój zawarty w 1905 r. przekazywał terytorium spornej prowincji _____.

5. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Głoszona przez Stany Zjednoczone Ameryki polityka otwartych drzwi odnosiła się do rywalizacji kolonialnej na terenie

☐ A. Indii.	☐ C. Indochin.
☐ B. Chin.	☐ D. Indonezji.

Lekcja powtórzeniowa

1. Podpisz portrety. Wpisz pod każdą fotografią właściwe imię i nazwisko postaci wybranej z podanych w ramce.

Otto von Bismarck • Abraham Lincoln • Giuseppe Garibaldi • Camillo Cavour

2. Wśród wymienionych wydarzeń wskaż to, które było chronologicznie pierwsze, i to, które było chronologicznie ostatnie. Zaznacz litery przyporządkowane odpowiednim wydarzeniom.

I. wydarzenie chronologicznie pierwsze

☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D

II. wydarzenie chronologicznie ostatnie

☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D

A. zjednoczenie Włoch

C. wojna secesyjna w Stanach Zjednoczonych

B. powstanie cesarstwa niemieckiego

D. wojna rosyjsko-japońska na Dalekim Wschodzie

3. Połącz wydarzenia z ich skutkami. Zaznacz przy każdym wydarzeniu literę przyporządkowaną właściwemu skutkowi.

I. wojna secesyjna (1861–1865)

☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D

II. wojna francusko-pruska (1870 r.)

☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D

III. wojna rosyjsko-japońska (1904–1905)

☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D

A. zniesienie niewolnictwa na terenie Stanów Zjednoczonych

B. utworzenie Związku Północnoniemieckiego

C. zdobycie Mandżurii przez Japonię

D. zjednoczenie Niemiec

4. Połącz państwa z koloniami, które te państwa posiadały. Wpisz obok każdej nazwy państwa literę przyporządkowaną odpowiedniej nazwie kolonii.

I. Francja – ____	A. Indie
II. Wielka Brytania – ____	B. Indochiny
III. Niemcy – ____	C. Kamerun
IV. Włochy – ____	D. Libia
	E. Kongo

5. Wybierz poprawne dokończenie zdania. Zaznacz literę przyporządkowaną właściwemu umiejscowieniu w czasie oraz literę odpowiadającą uzasadnieniu wyboru.

Mapa przedstawia Europę

☐ A.	w połowie XIX w.,	ponieważ	☐ C.	państwa europejskie mają granice ustalone w czasie obrad kongresu wiedeńskiego.
☐ B.	pod koniec XIX w.,		☐ D.	Niemcy i Włochy są zjednoczonymi państwami.
			☐ E.	wydarzenia Wiosny Ludów doprowadziły do powstania monarchii austro-węgierskiej.

14. Królestwo Polskie przed powstaniem styczniowym

1. Wskaż poprawną odpowiedź.

Która informacja charakteryzuje przyczynę ożywienia gospodarczego w Królestwie Polskim w latach 50. XIX w.?

- ☐ A. Popieranie przez państwowy Bank Polski przemysłu hutniczego i górnictwa.
- ☐ B. Zniesienie granicy celnej między Królestwem Polskim a Rosją.
- ☐ C. Budowa linii kolejowej łączącej Warszawę z Petersburgiem.
- ☐ D. Uwłaszczenie chłopów w Królestwie Polskim.

2. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Które informacje opisują reformy Aleksandra Wielopolskiego z lat 1861–1862?

- ☐ A. Reaktywacja uniwersytetu w Warszawie.
- ☐ B. Uwłaszczenie chłopów w Królestwie Polskim.
- ☐ C. Zwiększenie liczby szkół z językiem wykładowym polskim.
- ☐ D. Powierzenie stanowisk w administracji rządowej Polakom.
- ☐ E. Założenie w Warszawie Teatru Narodowego i Banku Polskiego.
- ☐ F. Powołanie Towarzystwa Rolniczego – legalnej organizacji polskiej.

3. Wpisz obok każdej informacji właściwą literę: B – przyporządkowaną hasłom programowym Białych, C – przyporządkowaną hasłom Czerwonych.

Które hasła programowe głosili Biali, a które Czerwoni?

- I. Odrzucenie idei walki zbrojnej o niepodległość na rzecz stopniowych reform, które miałyby z czasem doprowadzić do autonomii. ____
- II. Przywrócenie Królestwu Polskiemu pełnej autonomii i przyłączenie do niego ziem zabranych. ____
- III. Uwłaszczenie chłopów bez wypłacenia odszkodowań szlacheckim właścicielom. ____
- IV. Idea zbrojnej walki w trzech zaborach w celu przywrócenia Królestwu Polskiemu niepodległości. ____
- V. Przywrócenie pełnej niepodległości w granicach z 1772 r. ____
- VI. Oczyszczanie lub uwłaszczenie chłopów. ____

4. Wskaż poprawną odpowiedź.

Jak nazywała się nieformalna organizacja reprezentująca mieszkańców Warszawy, utworzona po krwawo stłumionych w 1861 r. manifestacjach patriotycznych?

☐ **A.** Rząd Cywilny.

☐ **C.** Towarzystwo Rolnicze.

☐ **B.** Delegacja Miejska.

☐ **D.** Komitet Centralny Narodowy.

5. Oceń prawdziwość każdego zdania charakteryzującego postanowienia pokoju kończącego wojnę krymską. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli jest fałszywe.

A. Liberalizacja polityki caratu była skutkiem przegranej Rosji w wojnie z Francją i Wielką Brytanią.

☐ **PRAWDA** / ☐ **FAŁSZ**

B. Biali rekrutowali się głównie z kręgów młodzieży inteligenckiej i zubożałej szlachty.

☐ **PRAWDA** / ☐ **FAŁSZ**

C. Aleksander Wielopolski sprawował urząd Naczelnika Rządu Cywilnego Królestwa Polskiego.

☐ **PRAWDA** / ☐ **FAŁSZ**

6. Napisz, z którymi wydarzeniami z okresu przedpowstaniowego jest związana ta ilustracja. Uzasadnij odpowiedź.

7. Przeczytaj fragment pieśni *Boże coś Polskę* i wyjaśnij, dlaczego władze carskie w 1862 r. zakazały jej wykonywania w tej wersji.

*Boże! Coś Polskę przez tak liczne wieki
Otaczał blaskiem potęgi i chwały
I tarczą swojej zasłaniał opieki*

*Od nieszczęść, które przywalić ją miały
Przed Twe ołtarze zanosim błaganie,
Naszą Ojczyznę racz nam wrócić, Panie!*

15. Powstanie styczniowe

1. Uzupełnij poniższy tekst, tak aby zdania były prawdziwe. Zaznacz w każdym zdaniu literę przyporządkowaną odpowiedniej informacji.

Wydarzenie przedstawione na rysunku to ☐ A / ☐ B. Wydarzenie to miało miejsce ☐ C / ☐ D. Świadczy o tym ☐ E / ☐ F. Taką porę wybrano, dlatego że ☐ G / ☐ H. Mężczyzna widoczny za drzwiami idzie do wojska rosyjskiego ☐ I / ☐ J. Wiemy o tym, ponieważ mężczyzna ☐ K / ☐ L.

- A. werbowanie ochotników do wojska
- B. branka
- C. w dzień
- D. w nocy
- E. światło dzienne wpadające do pokoju
- F. zapalona świeczka

- G. działano z zaskoczenia
- H. pobór był wcześniej zapowiedziany
- I. dobrowolnie
- J. pod przymusem
- K. jest odwrócony tyłem
- L. ma związane ręce

2. Na podstawie tekstu źródłowego oceń prawdziwość każdego zdania. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli jest fałszywe.

Manifest Tymczasowego Rządu Narodowego z 22 stycznia 1863 r. (fragment)

Komitet Centralny jako Tymczasowy Rząd Narodowy

Nikczemny rząd najeźdźczy, rozwścieklony oporem męczonej przezeń ofiary, postanowił zadać jej cios stanowczy – porwać kilkadziesiąt tysięcy najdzielniejszych, najgorliwszych jej obrońców, oblec w nienawistny mundur moskiewski i pognać tysiące mil na wieczną nędzę i zatracenie. Polska nie chce, nie może poddać się bezspornie temu sromotnemu gwałtowi, pod karą hańby przed potomnością powinna stawić energiczny opór. Zastępy młodzieży walecznej, młodzieży poświęconej, ożywione gorącą miłością Ojczyzny, niezachwianą wiarą w sprawiedliwość i w pomoc Boga, poprzysięgły zrzucić przeklęte jarzmo lub zginąć. Za nią więc, Narodzie Polski, za nią!

Po strasznej hańbie niewoli, po niepojętych męczarniach ucisku Centralny Narodowy Komitet, obecnie jedyny legalny Rząd Twój Narodowy, wzywa Cię na pole walki już ostatniej, na pole chwały i zwycięstwa, które Ci da i przez imię Boga na niebie dać przysięga, bo wie, że Ty, który wczoraj byłeś pokutnikiem i mścicielem, jutro musisz być i będziesz bohaterem i olbrzymem! [...]

Do broni więc, Narodzie Polski, Litwy i Rusi, do broni, bo godzina wspólnego wyzwolenia już wybiła, stary miecz nasz wydobyty, święty sztandar Orła, Pogoni i Archaniola rozwinięty.

A. Manifest wzywał do powstania tylko Polaków.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
B. Manifest wydał Tymczasowy Rząd Narodowy.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
C. W pierwszym akapicie tekstu manifestu są opisane przyczyny wybuchu powstania.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
D. Wydanie manifestu było pierwszym wydarzeniem powstania, które wybuchło w zaborze rosyjskim.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

3. Wśród wymienionych wydarzeń wskaż to, które było chronologicznie pierwsze, i to, które było chronologicznie ostatnie. Zaznacz litery przyporządkowane odpowiednim wydarzeniom.

I. wydarzenie chronologicznie pierwsze	☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D
II. wydarzenie chronologicznie ostatnie	☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D

- A.** ogłoszenie manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego
- B.** walki na Podlasiu prowadzone przez oddział księdza Stanisława Brzóska
- C.** zarządzenie poboru do wojska carskiego
- D.** Marian Langiewicz dyktatorem powstania

16. Upadek powstania i represje rosyjskie wobec Polaków

1. Na podstawie mapy wskaż poprawne dokończenie każdego zdania.

I. Powstanie styczniowe wybuchło

- ☐ **A.** we wszystkich trzech zaborach.
- ☐ **B.** w zaborze austriackim.
- ☐ **C.** w zaborze rosyjskim.

II. Siedzibą Rządu Narodowego była

- ☐ **A.** Warszawa. ☐ **B.** Częstochowa. ☐ **C.** Łódź.

III. Najwięcej bitew i potyczek powstańcy stoczyli na terenie

- ☐ **A.** Kielecczyny. ☐ **B.** Mazowsza. ☐ **C.** Litwy.

IV. Jeden z dyktatorów powstania – Marian Langiewicz – dowodził bitwą pod

- ☐ **A.** Iłżą. ☐ **B.** Żyrzynom. ☐ **C.** Małogoszczem.

2. Uzupełnij zdanie. Wpisz w każdą lukę właściwą cyfrę.

Rząd Narodowy w czasie powstania styczniowego posługiwał się herbem, na którym widniały trzy godła: Polski oznaczone cyfrą _____, Litwy – cyfrą _____ i Rusi – cyfrą _____.

3. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Ostatnim dyktatorem powstania styczniowego był

- ☐ **A.** Romuald Traugutt. ☐ **C.** Ludwik Mierosławski.
☐ **B.** Marian Langiewicz. ☐ **D.** Zygmunt Sierakowski.

4. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Jakie były przyczyny klęski powstania styczniowego?

- ☐ **A.** Brak pomocy ze strony państw zachodnich.
☐ **B.** Determinacja i wola walki powstańców.
☐ **C.** Przewaga liczebna armii rosyjskiej.
☐ **D.** Represje policji carskiej.
☐ **E.** Rozbudowa struktur polskiego państwa podziemnego.

5. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Decyzja władz carskich o oficjalnej zmianie nazwy Królestwa Polskiego na Kraj Przywiślański oznaczała

- ☐ **A.** zlikwidowanie resztek autonomii.
☐ **B.** represje dotyczące powstańców.
☐ **C.** prześladowania Kościoła katolickiego.
☐ **D.** zrównanie w prawach Polaków z Rosjanami.

17. Walka o polskość w zaborze rosyjskim

1. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Które z podanych niżej wydarzeń i faktów historycznych to przejawy polityki rusyfikacji prowadzonej przez władze carskie po upadku powstania styczniowego?

- ☐ A. Wprowadzenie zakazu mówienia po polsku w miejscach publicznych.
- ☐ B. Wprowadzenie języka rosyjskiego jako języka nauczania.
- ☐ C. Powstanie tajnego Towarzystwa Oświaty Narodowej.
- ☐ D. Likwidacja Szkoły Głównej w Warszawie.
- ☐ E. Utworzenie Uniwersytetu Latającego.
- ☐ F. Wzmocnienie działań związanych z pracą organiczną.

2. Wskaż poprawną odpowiedź.

Polityka rusyfikacji Królestwa Polskiego po upadku powstania styczniowego została nazwana nocą apuchtinowską. Wskaż, kim był Aleksander Apuchtin, od którego nazwiska wywodzi się ta nazwa.

- ☐ A. Naczelnikiem policji warszawskiej.
- ☐ B. Generał-gubernatorem warszawskim.
- ☐ C. Kuratorem Warszawskiego Okręgu Szkolnego.
- ☐ D. Naczelnikiem Warszawskiego Oddziału Ochrany.

3. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Które hasła pochodzą z programu pracy organicznej?

- ☐ A. Żmudna praca nad rozwojem materialnym i intelektualnym narodu.
- ☐ B. Przygotowanie powstania zbrojnego przeciwko zaborcom.
- ☐ C. Organizowanie demonstracji i manifestacji patriotycznych.
- ☐ D. Propagowanie sumiennej pracy i pilnej nauki.
- ☐ E. Zakładanie organizacji spiskowych.

4. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Uniwersytet Latający był nielegalną instytucją

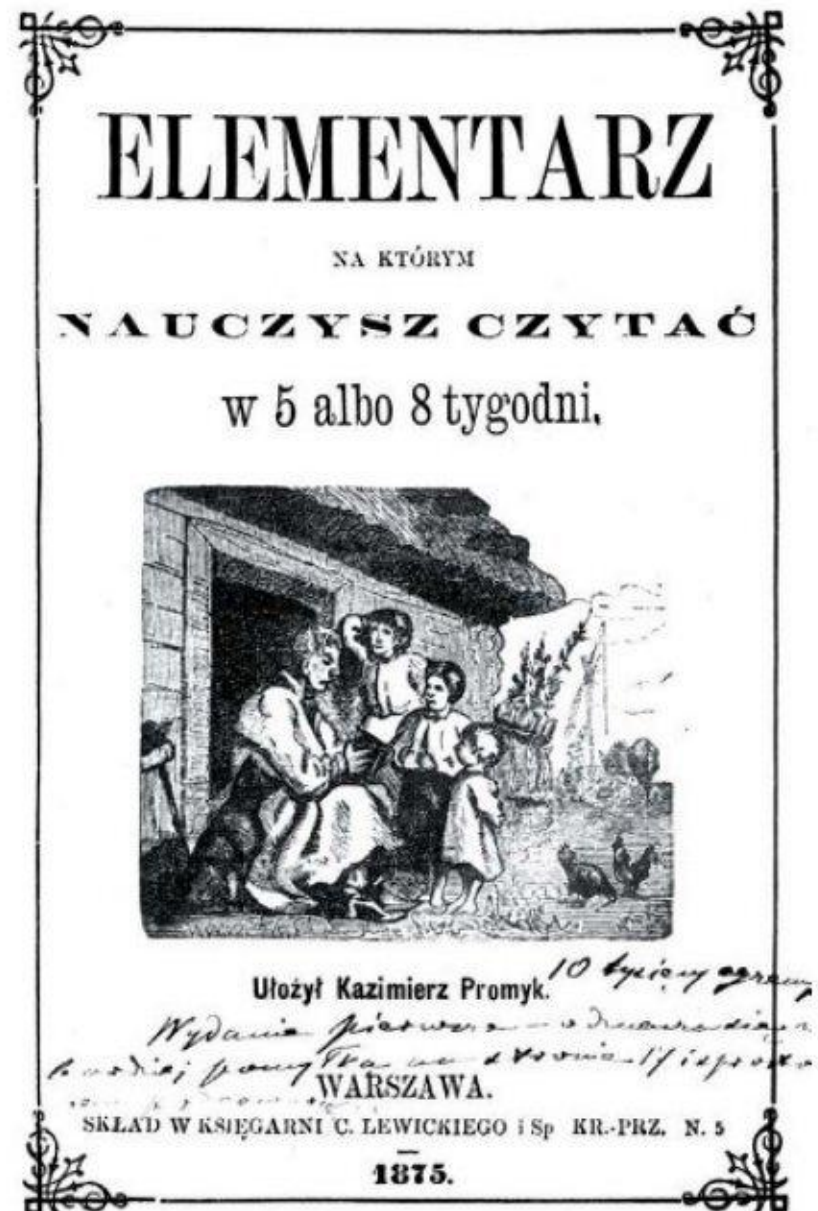
- ☐ A. krzewiącą polską edukację wśród wiejskich dzieci.
- ☐ B. zrzeszającą polskich nauczycieli zwolnionych z pracy.
- ☐ C. kształcącą kobiety, które nie mogły studiować na uniwersytetach.
- ☐ D. powstałą na miejsce zlikwidowanej przez Rosjan Szkoły Głównej.

5. Wskaż poprawną odpowiedź.

Kto był autorem elementarza, którego pierwszą stronę przedstawiono obok?

- ☐ A. Bolesław Prus.
- ☐ B. Stefan Żeromski.
- ☐ C. Maria Konopnicka.
- ☐ D. Konrad Prószyński.

6. Wyjaśnij, dlaczego wydanie elementarza odegrało ważną rolę w walce o polskość.

7. Przeczytaj fragment wspomnień szkolnych Marii Skłodowskiej-Curie i wypisz cztery przykłady polityki rusyfikacyjnej w szkole.

Warszawa była wtedy pod panowaniem rosyjskim. Szczególnie silny był w tym okresie ucisk wywierany na szkołę i dzieci. Szkoły prywatne, prowadzone przez Polaków, były pilnie śledzone przez policję i przeciążone narzuconą nauką języka rosyjskiego. [...]. Szkoły prywatne nie mogły jednak wydawać prawomocnych świadectw – był to wyłącznie przywilej szkół rządowych – te zaś, całkowicie zrusyfikowane, były prowadzone zupełnie nie z duchem narodowym. Wszystkie przedmioty były wykładane po rosyjsku, przeważnie przez Rosjan nastrojonych wrogo do Polaków. [...] Dzieci, wiecznie podejrzewane i szpiegowane, wiedziały o tym, że jedna rozmowa polska albo nieostrożne słowo mogły poważnie zaszkodzić nie tylko im samym, lecz także i rodzicom.

- ---
- ---
- ---
- ---

18. Zabór pruski – walka z germanizacją

1. Przeczytaj fragment kroniki i uzupełnij tekst, tak aby zdania były prawdziwe. Zaznacz w każdym zdaniu literę przyporządkowaną odpowiedniej informacji.

Powołanie Banku Ludowego w Mosinie*

Bank Ludowy z nieograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Mosinie powołany został na zebraniu konstytucyjnym w dniu 5 kwietnia 1907 r. Warto podkreślić, że zebraniu temu przewodniczył osobiście ks. Piotr Wawrzyniak – patron polskiej spółdzielczości w Poznańskim w okresie zaboru pruskiego.

Członkami założycielami Banku Ludowego byli:

1. Ks. Erazm Kałkowski – ówczesny proboszcz parafii mosińskiej
2. Stanisław Michałowski – malarz z Mosiny
3. Józef Cieślewicz – fryzjer z Mosiny
4. Stanisław Szubert
5. Jan Jaworski – rolnik z Mosiny
6. Teodor Stefanowicz – rolnik z Mosiny
7. Józef Bąk – mistrz ceglarski z Puszczykowa Górnego
8. Wojciech Zbierski – mistrz kowalski z Mosiny
9. Franciszek Piasecki – rolnik z Niwki Starej
10. Stanisław Zwierzycki – rolnik z Mosiny
11. Wawrzyn Hemerling – mistrz rzeźnicki z Mosiny
12. Franciszek Jakubowski – mistrz stolarski z Mosiny
13. Jakub Hertig – mistrz kołodziej z Puszczykowa
14. Marcin Pawlak – mistrz kołodziej z Puszczykowa
15. Stefan Broździński – mistrz ceglarski z Mosiny
16. Wincenty Siakowski – mistrz kołodziej z Mosiny
17. Tomasz Cieślewicz – mistrz rzeźnicki z Mosiny
18. Wacław Werner – mistrz stolarski z Mosiny
19. Ignacy Adamski – restaurator z Mosiny
20. Sylwester Frankowski – mistrz kołodziej z Mosiny

Kronika Banku Ludowego w Mosinie

* Mosina – miasto leżące w województwie wielkopolskim.

Bank Ludowy w Mosinie został założony w A / B r. Było to w pierwszej dekadzie C / D w. Założyciele banku pochodzili ze stanu E / F. Pierwszemu zebraniu przewodniczył G / H, który był patronem polskiej spółdzielczości w zaborze I / J. Informacje o powstaniu Banku Ludowego w Mosinie zawdzięczamy zapisom w K / L.

A. 1905	E. chłopskiego i mieszczańskiego	I. rosyjskim
B. 1907	F. szlacheckiego i duchownego	J. pruskim
C. XX	G. ksiądz Erazm Kałkowski	K. kronice
D. XIX	H. ksiądz Piotr Wawrzyniak	L. prasie

2. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Zainicjowana przez kanclerza Bismarcka walka polityczna, mająca na celu ograniczenie wpływu Kościoła katolickiego na życie społeczne i polityczne w Niemczech, była nazywana

☐ A. walką o kulturę.	☐ C. walką z Kościołem.
☐ B. rugami pruskimi.	☐ D. propagowaniem ateizmu.

3. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Które informacje opisują przejawy polityki antypolskiej władz niemieckich w zaborze pruskim?

- ☐ A. Wysiedlanie Polaków, którzy nie mieli obywatelstwa pruskiego.
- ☐ B. Upowszechnianie nowoczesnych metod gospodarowania na wsi.
- ☐ C. Tworzenie polskich banków spółdzielczych i spółek rolniczych.
- ☐ D. Usuwanie języka polskiego ze szkół i urzędów.
- ☐ E. Zakładanie polskich bibliotek i czytelni.

4. Połącz opisy z właściwymi postaciami. Wpisz obok każdego opisu literę przyporządkowaną odpowiedniej postaci.

I. Polski nauczyciel zasłużony w rozbudzaniu świadomości narodowej na Górnym Śląsku. ____

II. Polski działacz społeczny i gospodarczy, zainicjował szybki rozwój kółek rolniczych. ____

A. Karol Miarka	B. Hipolit Cegielski	C. Maksymilian Jackowski

5. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Michał Drzymała protestował przeciwko

- ☐ A. zakazowi stawiania zabudowań na gruntach zakupionych przez Polaków w Wielkopolsce.
- ☐ B. przymusowemu wysiedlaniu Polaków z państwa niemieckiego.
- ☐ C. wprowadzeniu nauki religii w języku niemieckim.
- ☐ D. wykupywaniu przez Komisję Kolonizacyjną ziemi z rąk polskich ziemian.

19. Autonomia w Galicji

1. Uzupełnij tekst, tak aby zdania były prawdziwe. Zaznacz w każdym zdaniu literę przyporządkowaną odpowiedniej informacji.

Cesarz austriacki ☐ A / ☐ B / ☐ C przeprowadził reorganizację monarchii habsburskiej. W jej wyniku Cesarstwo Austriackie otrzymało ustrój konstytucyjny. Centralnym organem władzy ustawodawczej stała się dwuizbowa ☐ D / ☐ E, do której kompetencji należało uchwalanie ustaw i budżetu dla całego państwa. Sprawami poszczególnych prowincji zajmowały się ☐ F / ☐ G krajowe. W ☐ H / ☐ I r. została zawarta ugoda między Austrią i Węgrami, na mocy której powstała monarchia ☐ J / ☐ K.

A. Franciszek Józef I

B. Józef II

C. Franciszek I

D. Rada Ustawodawcza

E. Rada Państwa

F. sądy

G. sejmy

H. 1867

I. 1866

J. węgiersko-austriacka

K. austro-węgierska

2. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Wolności, którymi w ramach autonomii galicyjskiej cieszyli się Polacy w zaborze austriackim, to

- ☐ A. polskojęzyczne szkoły wyższe, możliwość rozwoju polskiej kultury i oświaty, swoboda działalności politycznej.
- ☐ B. swoboda działalności politycznej, polskojęzyczne szkoły wyższe, prowadzenie samodzielnej polityki zagranicznej.
- ☐ C. możliwość rozwoju polskiej kultury i oświaty, prawo do własnej konstytucji, swoboda działalności politycznej.
- ☐ D. swoboda działalności politycznej, swoboda działalności kulturalnej, możliwość powołania własnej armii.

3. Wskaż poprawną odpowiedź na każde pytanie.

I. Jak nazywał się organ zarządzający i wykonawczy Sejmu Krajowego funkcjonującego w Galicji od 1867 r.?

☐ A. Rada Państwa.

☐ B. Rada Ministrów.

☐ C. Wydział Krajowy.

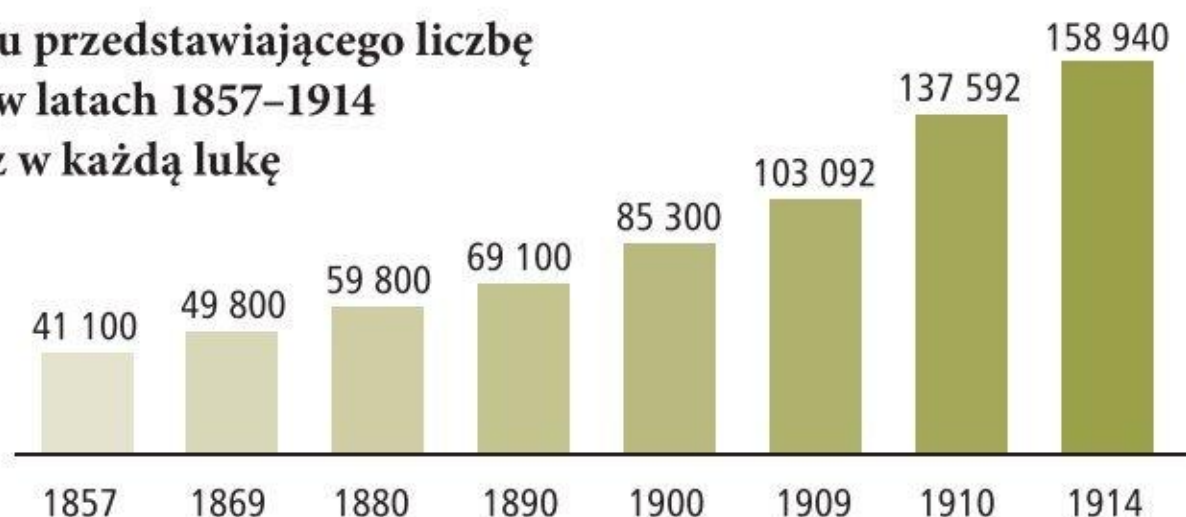
II. Jaką funkcję we władzach Galicji pełnił Agenor Gołuchowski?

☐ **A.** Namiestnika. ☐ **B.** Marszałka krajowego. ☐ **C.** Posła sejmu krajowego.

III. Które miasto było stolicą władz Galicji?

☐ **A.** Przemyśl. ☐ **B.** Kraków. ☐ **C.** Lwów.

4. Na podstawie wykresu przedstawiającego liczbę mieszkańców Krakowa w latach 1857–1914 uzupełnij zdania. Wpisz w każdą lukę odpowiedni rok.

I. W przedziale czasowym przedstawionym na wykresie Kraków liczył najmniej mieszkańców w _____ r., a najwięcej w _____ r.

II. Liczba mieszkańców Krakowa najszybciej wzrosła między rokiem _____, a rokiem _____.

5. Przyjrzyj się obrazowi. Zwróć uwagę na stroje witających cesarza osób. Napisz, co to są za stroje. Dlaczego właśnie w takich strojach go przywitano? O czym to świadczy?

H. Rodakowski, *Wizyta cesarza Franciszka Józefa w gmachu Sejmu Krajowego we Lwowie w 1880 r.*

Lekcja powtórzeniowa

1. Podziel podane informacje na temat sytuacji w zaborze pruskim, austriackim i rosyjskim. Zaznacz obok każdej nazwy zaboru litery przyporządkowane odpowiednim informacjom.

I. zabór pruski	☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D / ☐ E / ☐ F
II. zabór austriacki	☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D / ☐ E / ☐ F
III. zabór rosyjski	☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D / ☐ E / ☐ F
A. działalność Komisji Kolonizacyjnej	
B. polskojęzyczne szkolnictwo	
C. Uniwersytet Latający	
D. noc apuchtinowska	
E. nędza galicyjska	
F. rugi pruskie	

2. Uzupełnij tekst, tak aby zdania były prawdziwe. Zaznacz litery przyporządkowane odpowiednim informacjom.

Pod wpływem zarządzonego poboru do armii rosyjskiej ☐ A / ☐ B / ☐ C r. spisowcy powołali do życia ☐ D / ☐ E i podjęli decyzję o wybuchu powstania. Chcąc zaangażować w powstanie chłopów, gwarantowali im ☐ F / ☐ G. Powstanie przybrało formę ☐ H / ☐ I, gdyż powstańcom ☐ J / ☐ K do walki z wojskami rosyjskimi. Walkami został objęty obszar ☐ L / ☐ Ł / ☐ M i tzw. ziem zabranych. Aresztowanie wiosną 1864 r. ostatniego dyktatora powstania ☐ N / ☐ O / ☐ P oznaczało faktyczny upadek powstania.

A. 22 stycznia 1863	J. nie udało się stworzyć regularnej armii
B. 2 stycznia 1863	K. udało się stworzyć regularną armię
C. 22 stycznia 1864	L. Królestwa Polskiego
D. Centralny Komitet Narodowy	Ł. Galicji
E. Tymczasowy Rząd Narodowy	M. Wielkopolski
F. nadanie ziemi na własność	N. Mariana Langiewicza
G. zamianę pańszczyzny na czynsz	O. Romualda Traugutta
H. wojny regularnej	P. Ludwika Mierosławskiego
I. wojny partyzanckiej	

3. Wśród wymienionych wydarzeń wskaż to, które było chronologicznie pierwsze, i to, które było chronologicznie ostatnie. Zaznacz litery przyporządkowane odpowiednim wydarzeniom.

I. wydarzenie chronologicznie pierwsze

☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D

II. wydarzenie chronologicznie ostatnie

☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D

A. strajk dzieci we Wrześni

B. uwłaszczenie chłopów w Królestwie Polskim

C. wybuch powstania styczniowego

D. początek autonomii w Galicji

4. Wybierz poprawne dokończenie zdania. Zaznacz literę przyporządkowaną właściwej dacie wykonania pieśni oraz literę odpowiadającą uzasadnieniu wyboru.

*Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród,
Nie damy pogrześć mowy!
Polski my naród, polski lud,
Królewski szczep Piastowy,
Nie damy, by nas zniemczył wróg...
– Tak nam dopomóż Bóg! } bis*

*Do krwi ostatniej kropli z żył
Bronić będziemy Ducha,
Aż się rozpadnie w proch i pył
Krzyżacka zawierucha.
Twierdzą nam będzie każdy próg...
– Tak nam dopomóż Bóg! } bis*

Pierwsze wykonanie pieśni, której fragment przedstawiony jest powyżej, odbyło się

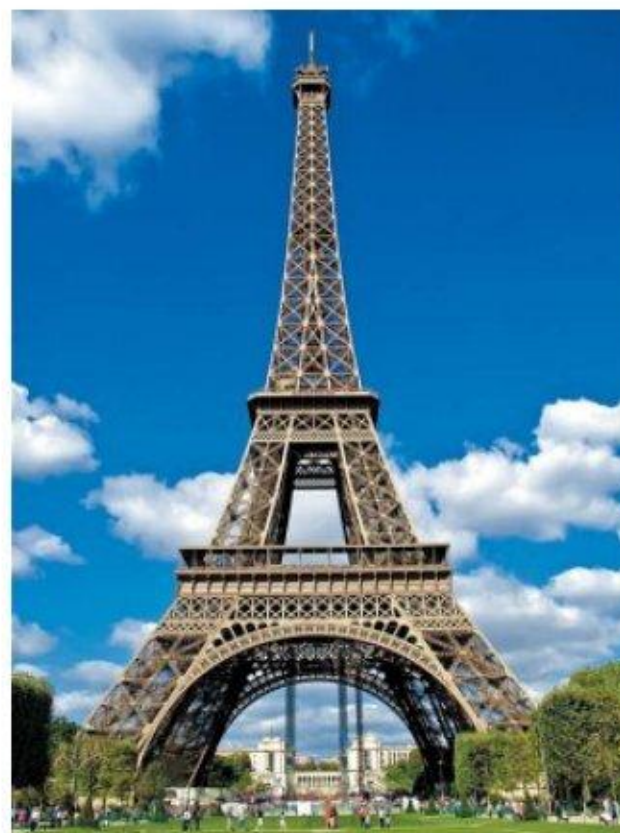
☐ A.	w rocznicę powstania kościuszkowskiego w 1894 r.,	ponieważ	☐ C.	Polacy chcieli wrazić swój sprzeciw wobec niemieckiej polityki wyznawiania.
☐ B.	w rocznicę bitwy pod Grunwaldem w 1910 r.,		☐ D.	Polacy chcieli wyrazić swój sprzeciw wobec wcielania ich do armii niemieckiej.
			☐ E.	Polacy chcieli zaakcentować swoje niezadowolenie z powodu braku autonomii Królestwa Polskiego.

20. Wynalazki przełomu XIX i XX wieku

1. Wskaż poprawną odpowiedź.

Przedstawiona na ilustracji wieża Eiffla powstała dzięki zastosowaniu przy budowie

- ☐ A. cementu.
- ☐ B. drewna.
- ☐ C. żelaza.
- ☐ D. stali.

2. Wskaż poprawne dokończenia zdania.

Przedstawiony na ilustracji Ford T był pierwszym samochodem

- ☐ A. wykonanym w całości z metalu.
- ☐ B. produkowanym na skalę masową.
- ☐ C. produkowanym w całości ręcznie.
- ☐ D. napędzanym silnikiem spalinowym.

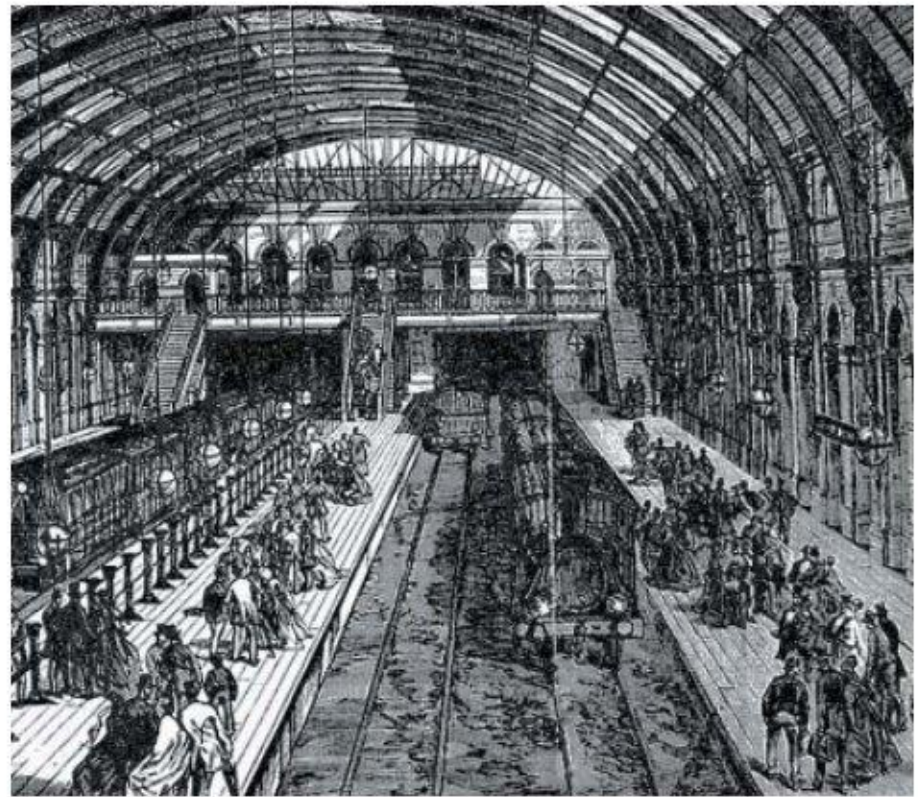
3. Uzupełnij poniższy tekst, tak aby zdania były prawdziwe. Zaznacz w każdym zdaniu literę przyporządkowaną odpowiedniej informacji.

Maria Skłodowska-Curie od 1891 r. studiowała, a następnie pracowała w ☐ A / ☐ B / ☐ C. Była autorką nowatorskich prac z dziedziny ☐ D / ☐ E / ☐ F. W 1903 r., wraz z mężem, otrzymała Nagrodę Nobla za odkrycie ☐ G / ☐ H / ☐ I: polonu i radu oraz w 1911 r. za dalsze prace nad właściwościami tych pierwiastków.

- A. Krakowie
- B. Paryżu
- C. Brukseli
- D. fizyki i chemii
- E. matematyki

- F. medycyny
- G. pierwiastków promieniotwórczych
- H. pierwiastków matematycznych
- I. pierwiastków rodzimych

4. Na ilustracji został pokazany budynek, który był stałym elementem krajobrazu większych miast w XIX w. Napisz, co to za budynek. Dlaczego budowano takie obiekty? O czym to świadczy?

5. Przeanalizuj tabelę i uzupełnij zdania. Wpisz w każdą lukę właściwą nazwę państwa.

Produkcja żelaza i stali w wybranych krajach w latach 1890–1913 (w mln ton)

Państwo	Rok			
	1890	1900	1910	1913
USA	9,3	10,3	26,5	31,8
Wielka Brytania	8,0	5,0	6,5	7,7
Niemcy	4,1	6,3	13,6	17,6
Francja	1,9	1,5	3,4	4,6
Austro-Węgry	0,97	1,1	2,1	2,6

Na podstawie: *Wiek XIX w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 149–150.

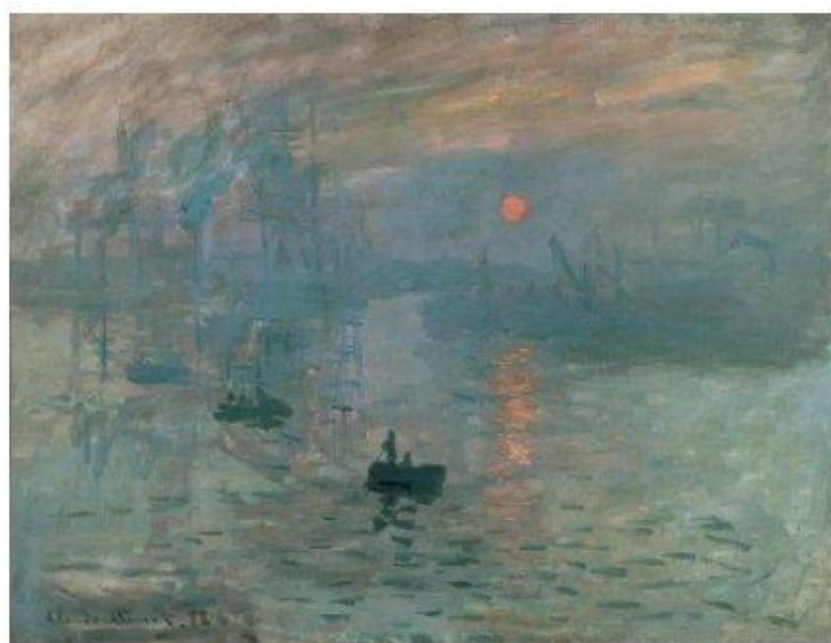
- A.** W 1890 r. najwięcej żelaza produkowano w _____.
- B.** W 1913 r. najwięcej stali produkowano w _____.
- C.** Produkcja stali w latach 1890–1913 najszybciej rosła w _____, a najwolniej w _____.

6. Połącz wynalazców z ich dokonaniem. Wpisz obok imienia i nazwiska każdego wynalazcy literę przyporządkowaną właściwemu wynalazkowi.

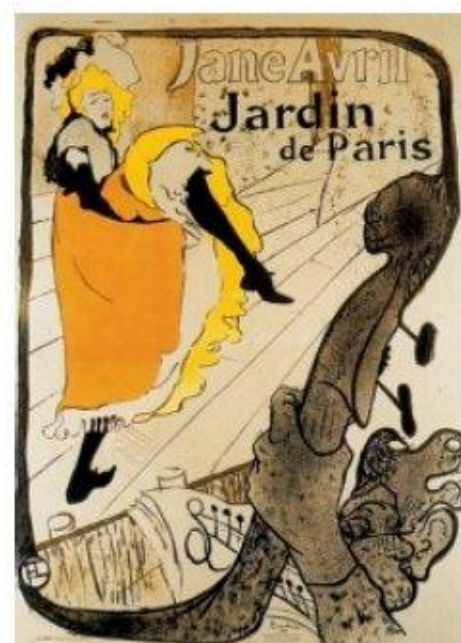
I. Thomas Edison – _____	A. telefon
II. Guglielmo Marconi – _____	B. żarówka
III. Alexander Bell – _____	C. kinematograf
	D. radio

21. Narodziny kultury masowej. Przemiany obyczajowe

1. Połącz obrazy z nazwami kierunków, z których się wywodzą. Wpisz w każdą lukę literę przyporządkowaną odpowiedniemu kierunkowi malarstwa.

I. Claude Monet,
Impresja. Wschód słońca –

II. Henri de Toulouse-Lautrec,
Jane Avril w Jardin de Paris –

- A. secesja B. impresjonizm C. akademizm

2. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

La belle époque (piękna epoka) to przenośna nazwa nadana okresowi trwającemu

- ☐ A. od wojen napoleońskich do końca XIX w.
☐ B. od połowy XIX w. do zakończenia I wojny światowej.
☐ C. od zakończenia Wiosny Ludów do zakończenia wojny francusko-pruskiej.
☐ D. od zakończenia wojny francusko-pruskiej do roku wybuchu I wojny światowej.

3. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Które odkrycia i wynalazki XIX-wieczne przyczyniły się do polepszenia ludzkiego zdrowia i wydłużenia życia?

- ☐ A. Odkrycie prątków gruźlicy.
☐ B. Wynalezienie telefonu i telegrafu.
☐ C. Wynalezienie szczepionki przeciw wściekliźnie.
☐ D. Odkrycie promieniotwórczych pierwiastków polonu i radu.
☐ E. Opracowanie układu okresowego pierwiastków chemicznych.

4. Uzupełnij tekst. Wpisz w każdą lukę właściwą nazwę.

W 1. połowie XIX w. wynaleziono _____, która utrwałała wygląd krajobrazu, ludzi, budowli itp. Znalazła ona szerokie zastosowanie w prasie. Także wynalezienie _____ miało doniosłe znaczenie dla rozwoju prasy, ponieważ za jego pomocą można było przysyłać szybko informacje z całego świata. Pod koniec XIX w. bracia Lumière wynaleźli _____. Dzięki temu wynalazkowi narodziło się kino. W tym samym czasie nastąpił rozwój muzyki rozrywkowej i widowisk sportowych. Wszystkie te wynalazki spowodowały powstanie kultury _____.

5. Napisz, jaki sposób spędzania wolnego czasu pokazują przedstawione ilustracje.**6. Przeanalizuj ilustracje z zadania 5. i napisz, jak zmieniła się moda kobieca ze względu na sposób spędzania wolnego czasu.**

22. Masy wkraczają do polityki

1. Podziel informacje charakteryzujące burżuazję i robotników. Wpisz literę B obok informacji dotyczących burżuazji, a literę R obok informacji dotyczących robotników.

- A. Organizują strajki. _____
- B. Tworzą związki zawodowe. _____
- C. Inwestują w przemysł i handel. _____
- D. Są właścicielami domów i fabryk. _____
- E. Pracują fizycznie po kilkanaście godzin na dobę. _____
- F. Domagają się wprowadzenia ustawodawstwa socjalnego. _____
- G. Dążą do uzyskania jak największych swobód w działalności gospodarczej. _____

2. Połącz nazwy organizacji z właściwymi opisami. Wpisz obok nazwy każdej organizacji literę przyporządkowaną odpowiedniemu opisowi.

- I. Partia polityczna – _____
- II. Związek zawodowy – _____
- A. organizacja zrzeszająca pracowników i reprezentująca ich interesy ekonomiczne oraz społeczne.
- B. organizacja zrzeszająca dobrowolnie osoby prowadzące działalność gospodarczą w celu osiągnięcia zysku.
- C. organizacja jednocząca swych członków na podstawie programu politycznego, dążąca do zdobycia władzy i jej utrzymania.

3. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Które zdania charakteryzują poglądy socjalistów?

- ☐ A. Proponowali likwidację własności prywatnej.
- ☐ B. Krytykowali bezwzględność gospodarki rynkowej.
- ☐ C. Opowiadali się za zachowaniem starych przywilejów arystokracji.
- ☐ D. Stawiali sobie za cel walkę o wyzwolenie narodowe.
- ☐ E. Zamierzali wprowadzić wolność handlu i działalności gospodarczej.
- ☐ F. Głosili przejęcie władzy przez robotników i ustanowienie socjalizmu.

4. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Partia kierująca się ideologią nacjonalistyczną powinna podejmować wszelkie działania, aby

- ☐ A. stworzyć jak najlepsze warunki do rozwoju własnego narodu.
- ☐ B. przeprowadzić rewolucję społeczną i obalić ustrój kapitalistyczny.
- ☐ C. doprowadzić do zrównania w prawach obywateli różnych narodowości.
- ☐ D. dążyć do utworzenia niepodległego państwa narodowego.

5. Uzupełnij tekst. Wpisz w każdą lukę odpowiednią informację wybraną z podanych.

stanowe • absolutne • konstytucyjne • patrymonialne • parlamentarne

W drugiej połowie XIX w. konstytucje były nadawane przez monarchów lub uchwalane przez parlamenty. W ten sposób monarchie _____ przekształcały się w monarchie _____ lub republiki konstytucyjne. Z czasem parlamenty przejmowały kontrolę nad rządami, które musiały posiadać większość deputowanych. O takich państwach mówimy, że były to monarchie lub republiki _____.

6. Podpisz ilustracje. Wybierz właściwe podpisy spośród podanych w ramce. Z których klas społecznych pochodziły osoby przedstawione na ilustracjach?

chłopi • robotnicy • burżuazja

23. Partie polityczne na ziemiach polskich w XIX wieku

1. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Zygmunt Miłkowski był współzałożycielem i prezesem

- ☐ A. Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego.
- ☐ B. Towarzystwa Demokratycznego Polskiego.
- ☐ C. Ligi Narodowej.
- ☐ D. Ligi Polskiej.

2. Połącz kierunki polityczne istniejące na ziemiach polskich w XIX w. z informacjami dotyczącymi ich programów. Wpisz obok nazwy każdego kierunku politycznego literę przyporządkowaną właściwym hasłom programowym.

I. Ruch ludowy – _____

II. Ruch narodowy – _____

III. Ruch socjalistyczny – _____

A. ideologia uznająca sprawy narodu polskiego za najważniejsze dobro.

B. ideologia głosząca zniesienie prywatnej własności środków produkcji i zmniejszenia nierówności społecznych.

C. ideologia podkreślająca wspólnotę interesów mieszkańców wsi oraz postulująca sprawiedliwy podział ziemi.

3. Przyporządkuj opisom partii politycznych odpowiednie nazwy. Wpisz w każdą lukę literę przyporządkowaną właściwej nazwie partii politycznej.

I. Polska partia polityczna o charakterze niepodległościowym, socjalistycznym i pracowniczym, założona w 1892 r. – _____

II. Tajna trójzaborowa organizacja polityczna głosząca ideologię nacjonalistyczną, założona w 1893 r. – _____

A. Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy

B. Stronnictwo Demokratyczno-Narodowe

C. Polska Partia Socjalistyczna

4. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Pierwszą polską partię socjalistyczną „Proletariat” założył

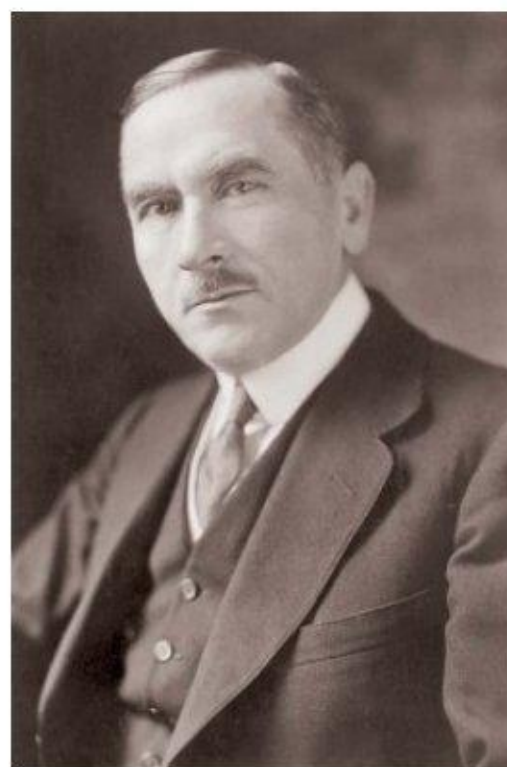
- ☐ A. Józef Piłsudski.
- ☐ B. Wincenty Witos.
- ☐ C. Roman Dmowski.
- ☐ D. Ludwik Waryński.

5. Wskaż poprawną odpowiedź.

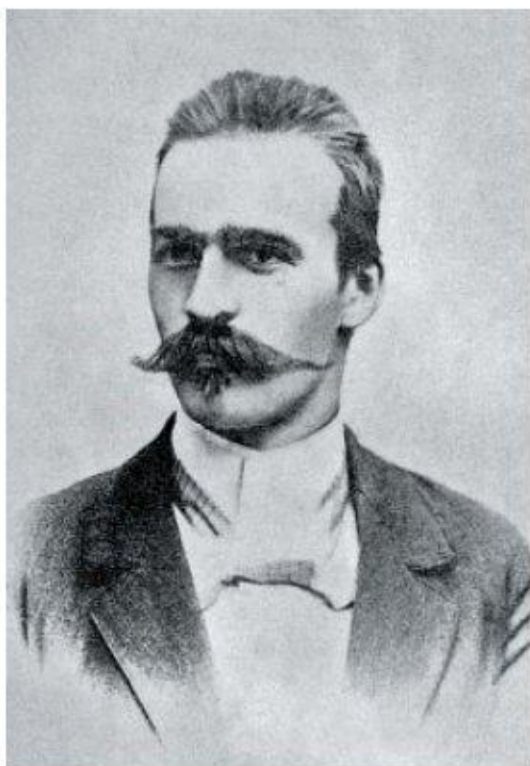
Która ilustracja przedstawia jednego z twórców Stronnictwa Ludowego? Napisz jego nazwisko.

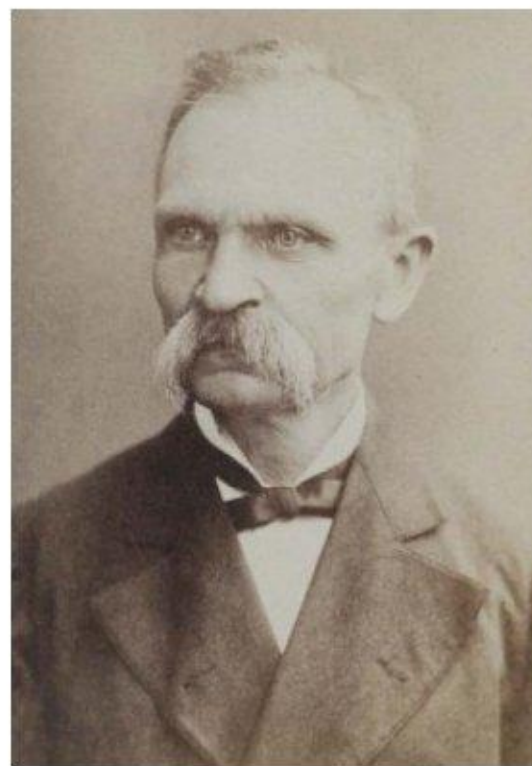
☐ A. _____

☐ B. _____

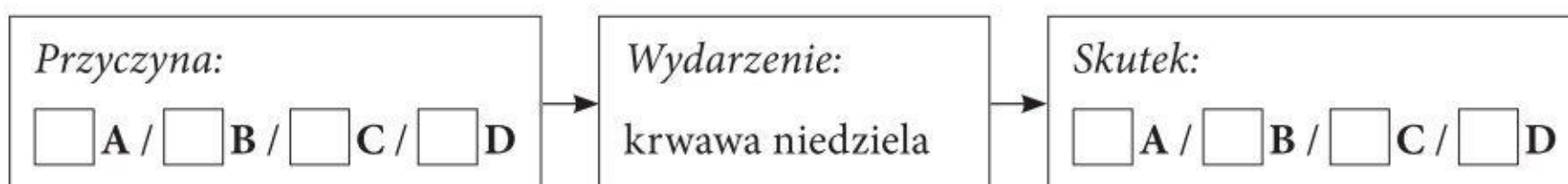
☐ C. _____

☐ D. _____

24. Rewolucja 1905 roku w Rosji i w zaborze rosyjskim

1. Uzupełnij ciąg przyczynowo-skutkowy. Zaznacz litery przyporządkowane odpowiednim wydarzeniom.

- A. wybuch wojny rosyjsko-japońskiej na Dalekim Wschodzie
- B. klęska wojsk rosyjskich w wojnie z Japonią
- C. demonstracje i strajki na terenie Rosji
- D. rozwiązanie Dumy Państwowej

2. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Które działania Mikołaja II podjęte w latach 1905–1906 doprowadziły do likwidacji władzy absolutnej carów?

- ☐ A. Nadanie konstytucji.
- ☐ B. Złagodzenie cenzury.
- ☐ C. Rozpędzanie demonstracji robotniczych.
- ☐ D. Wprowadzenie ośmiogodzinnego dnia pracy.
- ☐ E. Wyznaczenie wyborów do Dumy Państwowej.
- ☐ F. Represjonowanie przeciwników politycznych.

3. Dobierz do pojęć odpowiednie definicje. Wpisz obok każdego pojęcia literę przyporządkowaną właściwej definicji.

I. Strajk – _____

II. Petycja – _____

III. Manifest – _____

- A. zbrojne wystąpienie jakiejś grupy społecznej w obronie swojej wolności.
- B. pismo, zwykle zbiorowe, zawierające prośbę, skierowane do władz.
- C. orędzie, uroczysta odezwa władzy zwierzchniej do narodu.
- D. zbiorowe przerwanie pracy przez pracowników w celu wywarcia nacisku na władze przedsiębiorstwa (władze państwa).

4. Połącz metody działania stosowane przez polskie partie wobec zaborcy w czasie rewolucji 1905 r. z politykami, którzy byli ich zwolennikami. Wpisz obok opisu każdej metody literę przyporządkowaną właściwemu imieniu i nazwisku.

- I. próba wywołania powstania narodowego i wskrzeszenia wolnej Polski – _____
- II. wywalczenie metodami pokojowymi autonomii dla ziem polskich w ramach Cesarstwa Rosyjskiego – _____

- A. Józef Piłsudski
- B. Wincenty Witos
- C. Roman Dmowski

5. Wskaż poprawną odpowiedź.

Jaki był skutek strajku studentów i młodzieży szkolnej w Królestwie Polskim w 1905 r.?

- ☐ A. Reaktywowanie w Warszawie uniwersytetu z językiem wykładowym polskim.
- ☐ B. Możliwość zakładania prywatnych szkół, w których uczono w języku polskim.
- ☐ C. Wprowadzenie języka polskiego do wszystkich typów szkół.
- ☐ D. Wyparcie języka rosyjskiego z administracji i szkolnictwa.

6. Uzupełnij tabelę. Wpisz w odpowiednie kolumny cele rewolucji 1905 r.

Cele rewolucji 1905 r. w Rosji	Cele rewolucji 1905 r. w Królestwie Polskim

25. Powstanie trójprzymierza i trójporozumienia

**1. Uzupełnij zdania, tak aby były prawdziwe. Zaznacz w każdym zdaniu literę przy-
porządkowaną odpowiedniej informacji.**

- I. Rosja i Austro-Węgry rywalizowały o ☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D
- II. Francja i Włochy rywalizowały o ☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D
- III. Niemcy i Francja rywalizowały o ☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D
- A. Półwysep Bałkański
B. Alzację i Lotaryngię
C. Afrykę Północną
D. Azję Wschodnią

2. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Entente cordiale (serdeczne porozumienie) to sojusz zawarty między

- ☐ A. Niemcami i Włochami.
☐ B. Rosją i Wielką Brytanią.
☐ C. Francją i Wielką Brytanią.
☐ D. Niemcami i Austro-Węgrami.

**3. Uzupełnij tabelę. Wpisz w odpowiednie komórki tabeli właściwe nazwy państw
wybrane z podanych.**

Wielka Brytania • Francja • Niemcy • Austro-Węgry • Włochy • Rosja

Państwa tworzące trójprzymierze	Państwa tworzące trójporozumienie

4. Na podstawie ilustracji wskaż poprawną odpowiedź na każde pytanie.**I.** Przedstawiona ilustracja to

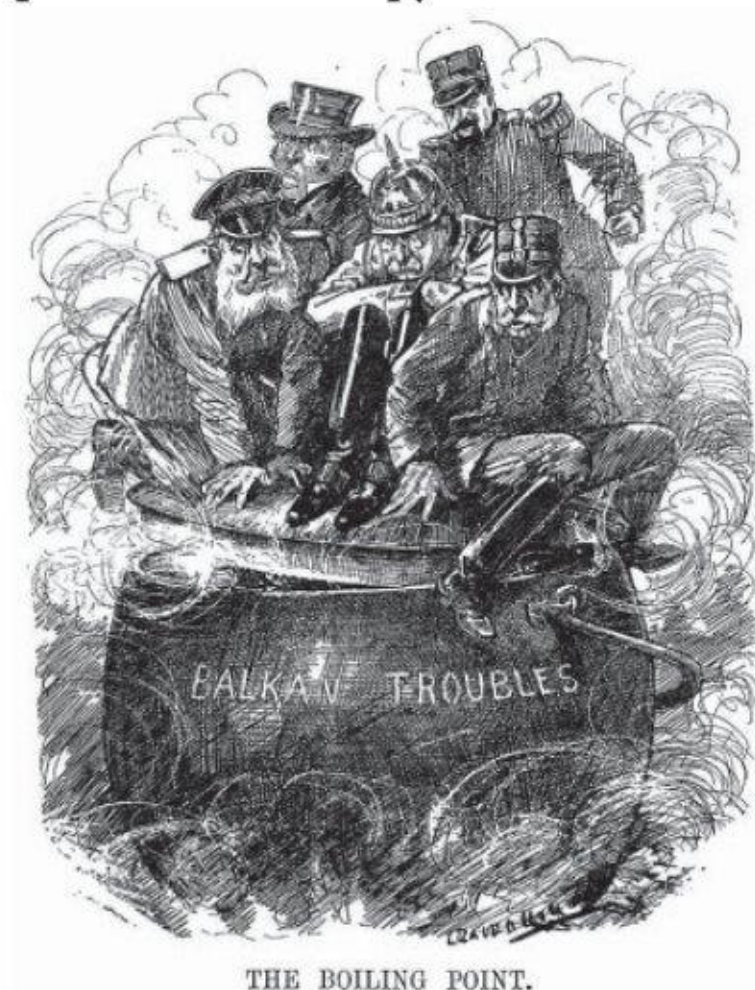
- ☐ A. portret.
- ☐ B. fotografia.
- ☐ C. karykatura.
- ☐ D. scena rodzajowa.

II. Na ilustracji w sposób symboliczny przedstawiono

- ☐ A. ziemie polskie pod zaborami.
- ☐ B. podział kolonialny Afryki.
- ☐ C. sytuację na Bałkanach.
- ☐ D. powstanie w Indiach.

III. Na ilustracji widzimy między innymi:

- ☐ A. prezydenta Stanów Zjednoczonych, cara Rosji, cesarza Niemiec.
- ☐ B. cara Rosji, cesarza Austro-Węgier, cesarza Niemiec.
- ☐ C. cesarza Chin, cara Rosji, cesarza Austro-Węgier.
- ☐ D. papieża, cara Rosji, cesarza Niemiec.

5. Na podstawie danych zawartych w tabeli uzupełnij zdania, tak aby były prawdziwe. Zaznacz w każdym zestawie literę przyporządkowaną odpowiedniej informacji.

**Wydobycie węgla i stali w przededniu I wojny światowej
(w mln ton)**

	Wydobycie węgla	Produkcja stali
państwa trójprzymierza	394	19
państwa trójporozumienia	331	21

Produkcja stali była większa w bloku państw ☐ A / ☐ B niż w bloku ☐ A / ☐ B.

Więcej węgla wydobywały państwa ☐ A / ☐ B niż państwa ☐ A / ☐ B. Pod względem gospodarczym ☐ C / ☐ D / ☐ E.

- A.** trójprzymierza **B.** trójporozumienia **C.** szanse obu bloków były równe
- D.** większe szanse miały państwa trójprzymierza
- E.** większe szanse miały państwa trójporozumienia

26. Polacy wobec zbliżającej się wojny

1. Podziel informacje programowe na te, które głosili politycy orientacji proaustriackiej, oraz te, które głosili politycy orientacji prorosyjskiej. Wpisz w każdą lukę literę przyporządkowaną właściwej informacji.

Orientacja proaustriacka – A

Orientacja prorosyjska – R

A. Walka przeciwko Rosji. _____

B. Walka przeciwko Niemcom i Austro-Węgrom. _____

C. Dążenie do utworzenia monarchii Austro-Węgiersko-Polskiej. _____

D. Nadanie Polsce autonomii wewnątrz monarchii rosyjskiej. _____

E. Po klęsce Rosji włączenie Królestwa Polskiego i innych polskich ziem do Austro-Węgier. _____

F. Utworzenie państwa polskiego z ziem zaboru rosyjskiego oraz ziem zdobytych po klęsce Niemiec i Austro-Węgier. _____

2. Uzupełnij tekst. Wpisz w każdą lukę właściwą informację wybraną z podanych w ramce.

Roman Dmowski • Józef Piłsudski • Austro-Węgry • Rosji
--

Obóz niepodległościowy na czele z _____ popierał _____, ponieważ państwo to zapewniało Polakom najwięcej wolności.

Obóz narodowy pod kierownictwem _____ popierał _____, licząc na jej słabość i późniejsze korzyści wynikające z tego dla Polaków.

3. Wskaż poprawną odpowiedź.

Którą organizację paramilitarną utworzyli działacze niepodległościowi w Krakowie?

- ☐ A. Związek Strzelecki.
- ☐ B. Drużyny Bartoszone.
- ☐ C. Towarzystwo „Strzelec”.
- ☐ D. Polowe Drużyny Sokole.

4. Dobierz do pojęć odpowiednią definicję. Wpisz obok każdego pojęcia literę przyporządkowaną właściwej definicji.

I. Orientacja polityczna – _____

II. Organizacja paramilitarna – _____

- A. organizacja, której członkowie są szkoleni w posługiwaniu się bronią, poznają taktykę wojenną i podlegają musztrze.
- B. organizacja społeczna o określonym programie politycznym, mająca na celu jego realizację poprzez zdobycie i sprawowanie władzy.
- C. zespół poglądów politycznych na daną kwestię, określający program i kierunek działalności politycznej.

5. Przeczytaj tekst i na jego podstawie oceń prawdziwość każdego zdania zamieszczonego pod tekstem. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli jest fałszywe.

Czy do tego czasu nie uda się Niemcom złamać oporu polskiego w zaborze pruskim i odebrać nam raz na zawsze widoków na stworzenie państwa silnego? Kto z tego strasznego niebezpieczeństwa zdawał sobie sprawę, kto myślał o Polsce poważnej, naprawdę niepodległej, nie o jakimś wiechciu pod niemiecką stopą, ten miał jedną tylko przed sobą drogę: złączyć sprawę polską z przymierzem francusko-rosyjskim, szukać zbliżenia z Rosją, wpoić w nią świadomość, że w walce z Niemcami może liczyć na Polaków.

A. Autor tekstu uważa, że największym zagrożeniem dla Polaków są Niemcy.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
B. Autor tekstu jest zwolennikiem orientacji prorosyjskiej.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
C. Piłsudski miał takie same poglądy jak autor tekstu na kwestię odzyskania niepodległości Polski.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
D. Wielkopolska, zdaniem autora, to ziemie nieistotne dla odbudowy niepodległego państwa polskiego.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

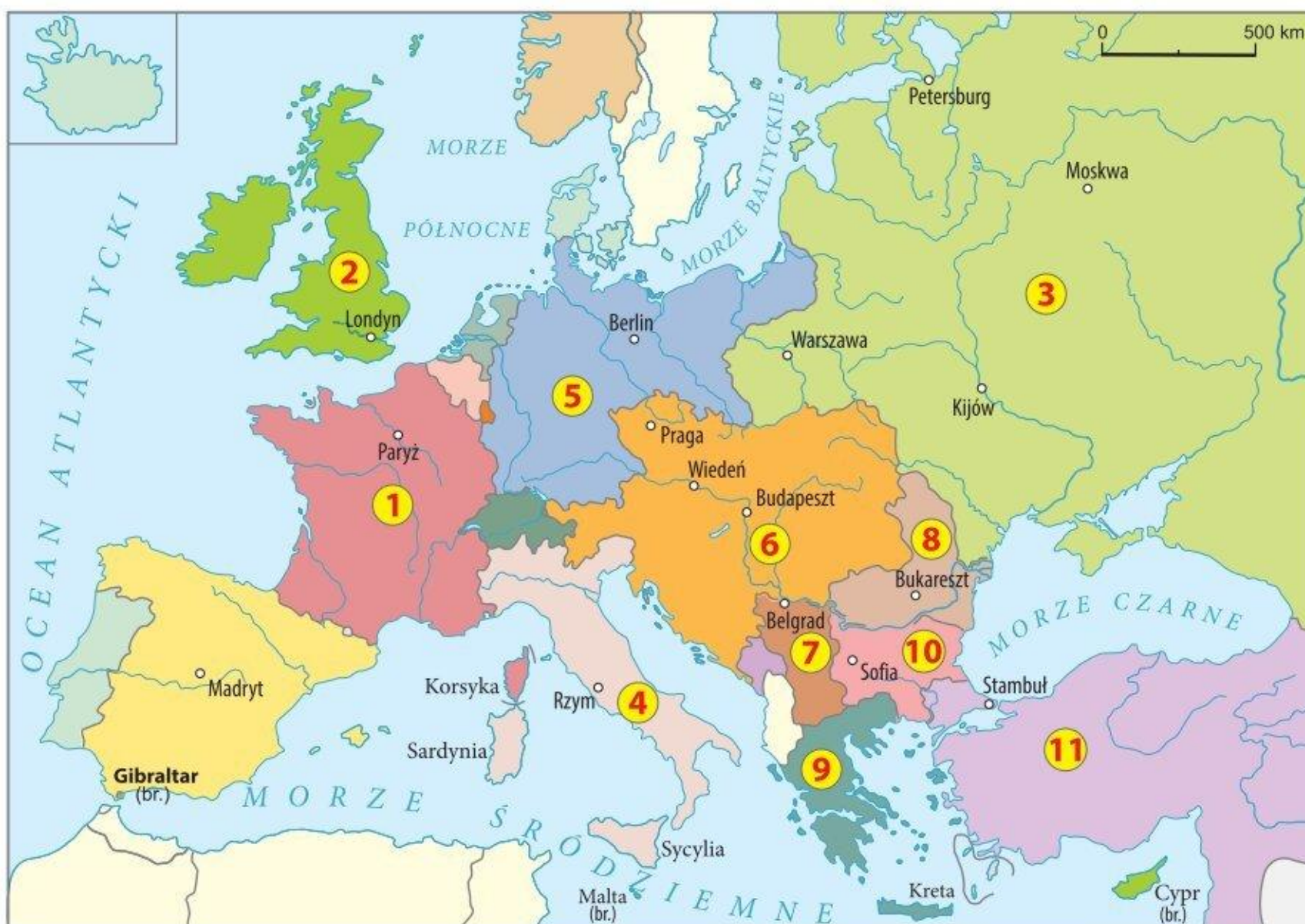
27. Wielka wojna

1. Wskaż poprawną odpowiedź.

Które wydarzenie stało się bezpośrednią przyczyną wybuchu I wojny światowej?

- ☐ A. Zawarcie serdecznego porozumienia.
- ☐ B. Powstanie trójporozumienia.
- ☐ C. Zamach w Sarajewie.
- ☐ D. Wojny bałkańskie.

2. Na podstawie mapy i informacji zawartych w podręczniku wpisz obok nazw bloków militarnych odpowiednie numery, którymi oznaczono na mapie państwa członkowskie.

Które państwa w 1916 r. wchodziły w skład trójprzymierza, a które trójporozumienia?

- I. trójprzymierze – _____
- II. trójporozumienie – _____

3. Połącz ilustracje przedstawiające nowe rodzaje broni wykorzystane w czasie I wojny światowej z odpowiednimi opisami. Wpisz w lukę przy każdej ilustracji literę przyporządkowaną właściwemu opisowi.

I. _____

II. _____

III. _____

IV. _____

- A. opancerzony wóz bojowy na gąsienicach
 B. maszyna latająca o napędzie silnikowym
 C. okręt wojenny zdolny do poruszania się pod wodą
 D. broń automatyczna przeznaczona do strzelania ogniem ciągłym
 E. broń palna dużego kalibru miotająca pociski na znaczne odległości

4. Wybierz poprawne dokończenie zdania. Zaznacz literę przyporządkowaną właściwej nazwie działań wojennych oraz literę odpowiadającą uzasadnieniu wyboru.

W czasie I wojny światowej działania wojenne prowadzone na zachodzie Europy nazywano

☐ A.	wojnę błyskawiczną,	ponieważ	☐ C.	obie walczące strony, usytuowane naprzeciw siebie, zajmowały silnie umocnione pozycje rozdzielone tzw. ziemią niczyją.
☐ B.	wojnę pozycyjną,		☐ D.	każda ze stron próbowała osiągnąć zwycięstwo w jak najkrótszym czasie.
			☐ E.	działania wojenne były prowadzone z zastosowaniem manewrów na lądzie, morzu i w powietrzu.

5. Połącz wydarzenie z jego skutkiem. Zaznacz obok każdej nazwy bitwy literę przyporządkowaną właściwemu skutkowi.

- I. bitwa nad Marną ☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D
 II. bitwa pod Verdun ☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D
 III. bitwa pod Tannenbergiem ☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D

- A. zatrzymanie niemieckiej ofensywy na Paryż i zmuszenie wojsk niemieckich do odwrotu
 B. rozbitcie armii rosyjskiej i powstrzymanie rosyjskiej ofensywy w Prusach Wschodnich
 C. brak znaczących sukcesów terytorialnych po obu walczących stronach
 D. sukcesy wojsk ententy po użyciu po raz pierwszy czołgów

28. Rewolucja lutowa i przewrót bolszewicki w Rosji

1. Uzupełnij zdania. Wpisz w każdą lukę właściwe pojęcie wybrane z podanych.

rewolucja • abdykacja • komunizm • nacjonalizm

- I. Zrzeczenie się władzy przez monarchę to _____.
- II. Zbrojne wystąpienie przeciw istniejącej władzy w celu zmiany ustroju w państwie to _____.
- III. Ideologia głosząca konieczność stworzenia społeczeństwa bez podziałów klasowych to _____.

2. Przyjrzyj się ilustracji i napisz, które wydarzenie z 1917 r. zostało na niej przedstawione. Swoją odpowiedź uzasadnij.

3. Połącz organy władzy w Rosji w 1917 r. z ich opisami. Wpisz obok każdej nazwy organu władzy literę przyporządkowaną właściwemu opisowi.

- I. Rząd Tymczasowy – _____
- II. Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich – _____
- III. Rada Komisarzy Ludowych – _____
- A. samozwańcza władza rewolucyjna samorzutnie tworzona od marca 1917 r. przez przedstawicieli środowisk robotniczych i żołnierskich w większych miastach Rosji.
- B. rząd rewolucyjny powołany przez bolszewików w październiku 1917 r.
- C. rząd utworzony w Rosji w wyniku rewolucji lutowej w marcu 1917 r.
- D. parlament rosyjski w latach 1906–1917.

4. Wskaż poprawną odpowiedź.

Który ciąg wydarzeń został ułożony zgodnie z kolejnością chronologiczną?

- ☐ A. klęski Rosji na froncie → niechęć do cara → rewolucja lutowa → rewolucja październikowa → powołanie Rady Komisarzy Ludowych → pokój z Niemcami
- ☐ B. rewolucja lutowa → rewolucja październikowa → powołanie Rady Komisarzy Ludowych → pokój z Niemcami → klęski Rosji na froncie → niechęć do cara
- ☐ C. powołanie Rady Komisarzy Ludowych → pokój z Niemcami → klęski Rosji na froncie → niechęć do cara → rewolucja lutowa → rewolucja październikowa
- ☐ D. rewolucja październikowa → powołanie Rady Komisarzy Ludowych → pokój z Niemcami → klęski Rosji na froncie → niechęć do cara → rewolucja lutowa

5. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Bolszewicy nazwali rewolucją październikową

- ☐ A. powstanie Rządu Tymczasowego.
- ☐ B. zamach stanu w Piotrogradzie.
- ☐ C. powstanie republiki w Rosji.
- ☐ D. abdykację cara Mikołaja II.

6. Wskaż poprawną odpowiedź.

Które wydarzenie nie było następstwem pokoju brzeskiego podpisanego przez bolszewików w marcu 1918 r.?

- ☐ A. Zrzeczenie się przez Rosję terytorium Estonii, Litwy i Łotwy.
- ☐ B. Zrzeczenie się przez Rosję Białorusi i Ukrainy.
- ☐ C. Rozszerzenie rewolucji na ziemie Białorusi, Ukrainy i Polski.
- ☐ D. Wycofanie wojsk rosyjskich z frontu wschodniego.

29. Sprawa polska w okresie I wojny światowej

1. Na podstawie ilustracji wskaż poprawne dokończenie zdania.

Przedstawieni przez Wojciecha Kossaka szarżujący ułani wchodzili w skład

- ☐ A. Legionów Polskich.
- ☐ B. Brygady Strzeleckiej.
- ☐ C. Legionu Puławskiego.
- ☐ D. Polskiej Organizacji Wojskowej.

Wojciech Kossak, *Szarża pod Rokitną* (fragment)

2. Na podstawie tekstu *Aktu 5 listopada* wskaż poprawną odpowiedź na każde pytanie.

Do mieszkańców Warszawskiego generalnego gubernatorstwa!

Przejęci niezłomną ufnością w ostateczne zwycięstwo ich broni i życzeniem powodowani, by ziemie polskie przez waleczne ich wojska ciężkimi ofiarami panowaniu rosyjskiemu wydarte do szczęśliwej przywieść przyszłości, Jego Cesarska Mość Cesarz Niemiecki i Jego Cesarska i Królewska Mość Cesarz Austrii i Apostolski Król Węgier postanowili z ziem tych utworzyć państwo samodzielne z dziedziczną monarchią i konstytucyjnym ustrojem. Dokładniejsze oznaczenie granic zastrzega się. Nowe królestwo znajdzie w łączności z obu sprzymierzonymi mocarstwami rękojmię potrzebną do swobodnego sił swych rozwoju. We własnej armii nadal żyć będą pełne sławy tradycje wojsk polskich dawniejszych czasów i pamięć walecznych polskich towarzyszy broni we wielkiej obecnej wojnie. Jej organizacja, wykształcenie i kierownictwo uregulowane będą we wspólnym porozumieniu.

Sprzymierzeni monarchowie, biorąc należyty wzgląd na ogólne warunki polityczne Europy, jako też na dobro i bezpieczeństwo własnych krajów i ludów, żywią niezłomną nadzieję, że obecnie spełnią się życzenia państwowego i narodowego rozwoju Królestwa Polskiego.

Wielkie zaś, od zachodu z Królestwem Polskim sąsiadujące mocarstwa z radością ujrzą u swych granic wschodnich wskrzeszenie i rozkwit wolnego, szczęśliwego i własnym narodowym życiem cieszącego się państwa.

I. Kiedy został wydany powyższy akt?

- ☐ A. W 2. połowie XIX w.
☐ B. W 1. połowie XX w.
☐ C. W 2. połowie XX w.

II. Które państwa wydały akt?

- ☐ A. Państwa ententy.
☐ B. Państwa centralne.
☐ C. Państwa neutralne.

III. Jakie zmiany w sytuacji Polaków były zapisane w akcie?

- ☐ A. Przewidywało się utworzenie państwa polskiego w ściśle określonych granicach.
☐ B. Mgliście określało się granice przyszłej Polski, zastrzegając tylko, że dokładniejsze oznaczenie granic nastąpi w przyszłości.
☐ C. Nie przewidywało się zmian w sytuacji Polaków.

3. Na podstawie tekstu źródłowego wskaż poprawne dokończenie każdego zdania.

Orędzie Prezydenta Stanów Zjednoczonych

p. 13.

Stworzenie niepodległego państwa polskiego na terytoriach zamieszkałych przez ludność bezsprzecznie polską, z wolnym dostępem do morza, niepodległością polityczną, gospodarczą, integralność terytoriów tego państwa ma być zagwarantowana przez konwencję międzynarodową.

I. Orędzie wydano

- ☐ A. w 2. połowie XIX w.
☐ B. w 1. połowie XX w.
☐ C. w 2. połowie XX w.

II. Orędzie zostało wydane przez

- ☐ A. prezydenta jednego z państw centralnych.
☐ B. prezydenta jednego z państw neutralnych.
☐ C. prezydenta jednego z państw ententy.

III. Zgodnie z 13. punktem orędzia państwo polskie

- ☐ A. ma być powiązane unią realną z Rosją.
☐ B. ma pozostać pod zaborami.
☐ C. ma być niepodległe.

4. Oceń prawdziwość każdego zdania. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli jest fałszywe.

A. Legiony Polskie walczyły z Niemcami u boku armii austro-węgierskiej.

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

B. Na czele I Brygady Legionów stał Józef Piłsudski.

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

C. Polska Organizacja Wojskowa była to tajna organizacja powołana do walki z Rosjanami.

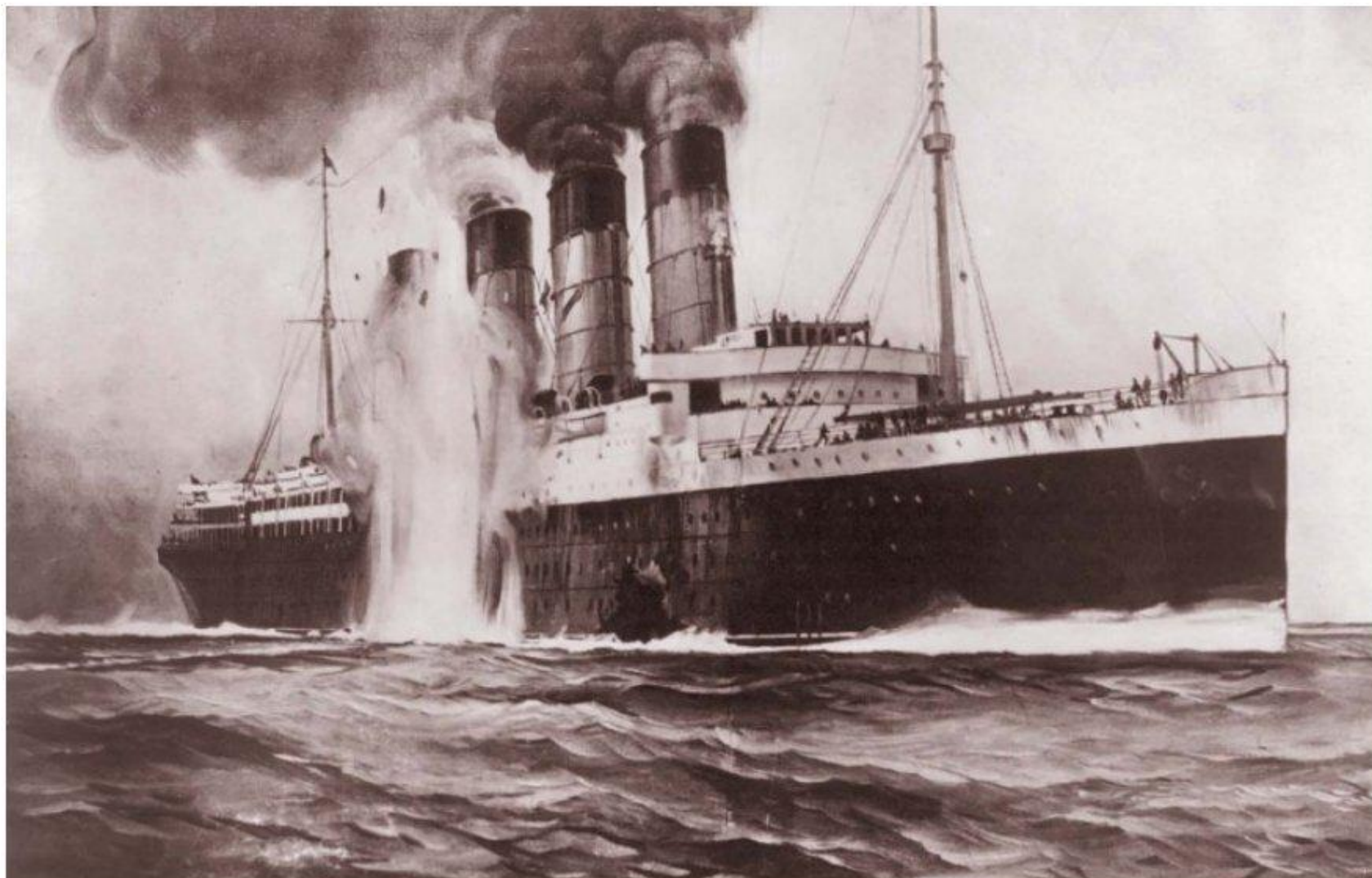
☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

D. Zwolennicy współdziałania w czasie wojny z państwami centralnymi otrzymali nazwę pasywistów.

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

30. Zakończenie I wojny światowej

1. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

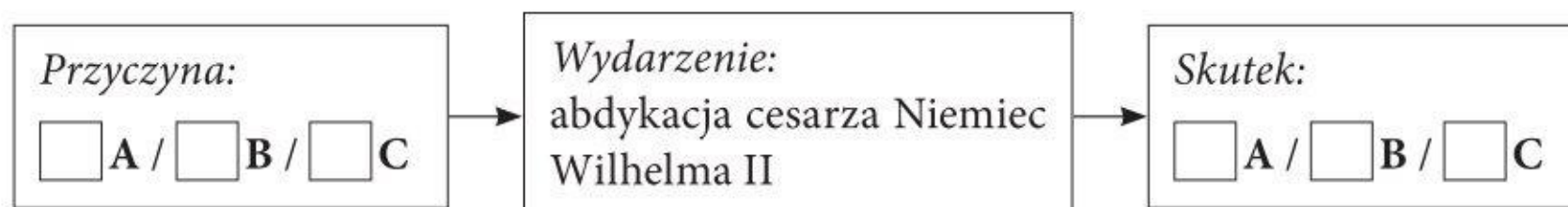

Zatopienie statku pasażerskiego Lusitania 7 maja 1917 r.

Wydarzenie przedstawione na ilustracji stało się przyczyną

- ☐ A. największej bitwy morskiej I wojny światowej.
- ☐ B. nieograniczonej wojny morskiej prowadzonej przez okręty podwodne.
- ☐ C. wypowiedzenia wojny państwom centralnym przez Stany Zjednoczone.
- ☐ D. przełamania blokady morskiej zastosowanej przez państwa ententy wobec Niemiec.

2. Uzupełnij ciąg przyczynowo-skutkowy. Zaznacz litery przyporządkowane odpowiednim wydarzeniom.

- A. ofensywa niemiecka na froncie zachodnim
- B. rewolucja w Niemczech
- C. Niemcy republiką

3. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Które państwa poniosły klęskę w I wojnie światowej?

☐ A. Wielka Brytania.	☐ F. Bułgaria.
☐ B. Austro-Węgry.	☐ G. Włochy.
☐ C. Rumunia.	☐ H. Turcja.
☐ D. Francja.	☐ I. Belgia.
☐ E. Niemcy.	☐ J. Serbia.

4. Wskaż poprawne dokończenie zdania.

Program pokojowy (tzw. 14 punktów) ogłosił w styczniu 1918 r. prezydent Stanów Zjednoczonych

- ☐ **A.** Thomas Woodrow Wilson.
- ☐ **B.** Abraham Lincoln.
- ☐ **C.** Benjamin Franklin.
- ☐ **D.** George Washington.

5. Uzupełnij zdanie, tak aby było prawdziwe. Wpisz w lukę właściwą informację.

Dokładna data zakończenia działań wojennych na froncie zachodnim to

6. Napisz, co doprowadziło do przegranej państw centralnych.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

31. Odzyskanie niepodległości przez Polskę w 1918 r.

1. Na podstawie ilustracji wskaż poprawne dokończenie każdego zdania.

I. Plakat wzywa do wstępowania w szeregi Błękitnej Armii powstającej na terenie

- ☐ A. Wielkiej Brytanii.
- ☐ B. Niemiec.
- ☐ C. Francji.

II. Armia ta była dowodzona przez

- ☐ A. Józefa Hallera.
- ☐ B. Józefa Piłsudskiego.
- ☐ C. Edwarda Rydza-Śmigłego.

2. Wskaż poprawną odpowiedź.

Który z polskich ośrodków niepodległościowych powstał poza ziemiami polskimi?

- ☐ A. Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej.
- ☐ B. Polska Komisja Likwidacyjna.
- ☐ C. Komitet Narodowy Polski.
- ☐ D. Rada Regencyjna.

3. W których miastach powstały wymienione ośrodki władzy? Wpisz obok każdej nazwy ośrodka władzy odpowiednią nazwę miasta.

I. Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej – _____

II. Polska Komisja Likwidacyjna – _____

III. Rada Regencyjna – _____

4. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Które wydarzenia miały miejsce 11 listopada 1918 r.?

- ☐ A. Objęcie urzędu Tymczasowego Naczelnika Państwa Polskiego przez Józefa Piłsudskiego.
- ☐ B. Podpisanie traktatów pokojowych kończących I wojnę światową.
- ☐ C. Objęcie władzy nad wojskiem przez Józefa Piłsudskiego.
- ☐ D. Zawieszenie broni na froncie zachodnim.
- ☐ E. Wybory do Sejmu Ustawodawczego.

5. Uporządkuj wydarzenia w kolejności chronologicznej. Wpisz w luki cyfry od 1 do 4. Cyfrę 1 wpisz obok tego wydarzenia, które było chronologicznie pierwsze.

- _____ Objęcie przez Józefa Piłsudskiego funkcji Tymczasowego Naczelnika Państwa Polskiego.
- _____ Powstanie Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej.
- _____ Utworzenie rządu na czele z Ignacym Paderewskim.
- _____ Powołanie Rady Regencyjnej.

6. Przeczytaj fragment wspomnień z ostatnich dni okupacji niemieckiej w Warszawie i wskaż poprawne dokończenia zdań.

W dniu 11 listopada, około 9 rano, Piłsudski udał się do utworzonej dopiero co [niemieckiej, okupacyjnej] warszawskiej rady żołnierskiej, urzędującej w gmachu gubernatorstwa oblężonym przez tłum, i miał tam przemowę. Wezwał żołnierzy, aby bezwarunkowo posłuszni byli swej nowej władzy, radzie żołnierskiej, gdyż tylko w tym wypadku będą mogli szczęśliwie powrócić do swego kraju. Naród polski nie pożąda zemsty za grzechy rządu niemieckiego. Ani jednej kropli krwi więcej! Jeżeli żołnierze nie będą prowokować narodu polskiego, obiecuję wszystkim bez wyjątku powrót do ojczyzny.

I. Piłsudski przemawiał do żołnierzy

- ☐ A. polskich.
- ☐ B. niemieckich stacjonujących w Warszawie.
- ☐ C. do zgromadzonego tłumu mieszkańców Warszawy.

II. Zdaniem Piłsudskiego Polacy

- ☐ A. chcieli się zemścić na Niemcach.
- ☐ B. nie interesowali się losem garnizonu niemieckiego.
- ☐ C. chcieli zapewnić Niemcom bezpieczny powrót do domu.

Lekcja powtórzeniowa

1. Uporządkuj wydarzenia w kolejności chronologicznej. Wpisz w luki cyfry od 1 do 6. Cyfrę 1 wpisz obok tego wydarzenia, które było chronologicznie pierwsze.

_____ Przystąpienie Stanów Zjednoczonych do wojny.

_____ Zawieszenie broni na froncie zachodnim.

_____ Przewrót bolszewicki w Rosji.

_____ Wybuch I wojny światowej.

_____ Powstanie trójporozumienia.

_____ Zawiązanie trójprzymierza.

2. Uzupełnij tabelę. Wpisz w odpowiednie komórki tabeli litery przyporządkowane właściwym informacjom.

Polacy wobec zbliżającej się wojny		
	Orientacja proaustriacka	Orientacja prorosyjska
imię i nazwisko przywódcy		
poglądy polityczne		
nazwa organizacji paramilitarnej		

A. Po klęsce Rosji Królestwo Polskie i inne polskie ziemie będą włączone do Austro-Węgier, które zostaną przekształcone w monarchię austro-węgiersko-polską.

B. Z ziem zaboru rosyjskiego oraz ziem zdobytych po klęsce Niemiec i Austro-Węgier zostanie utworzone państwo polskie posiadające autonomię wewnątrz monarchii rosyjskiej.

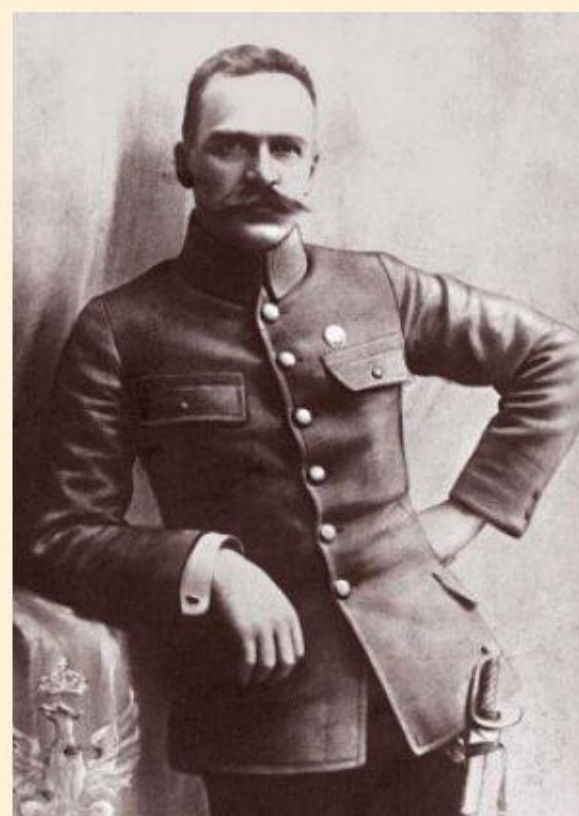
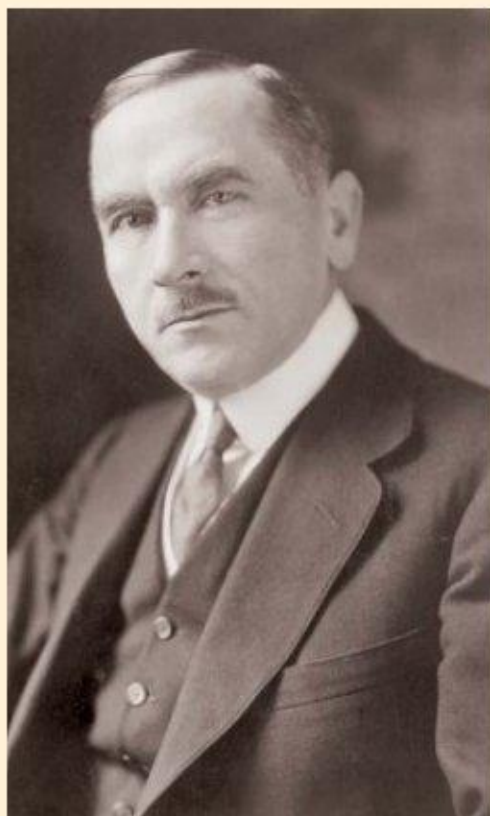
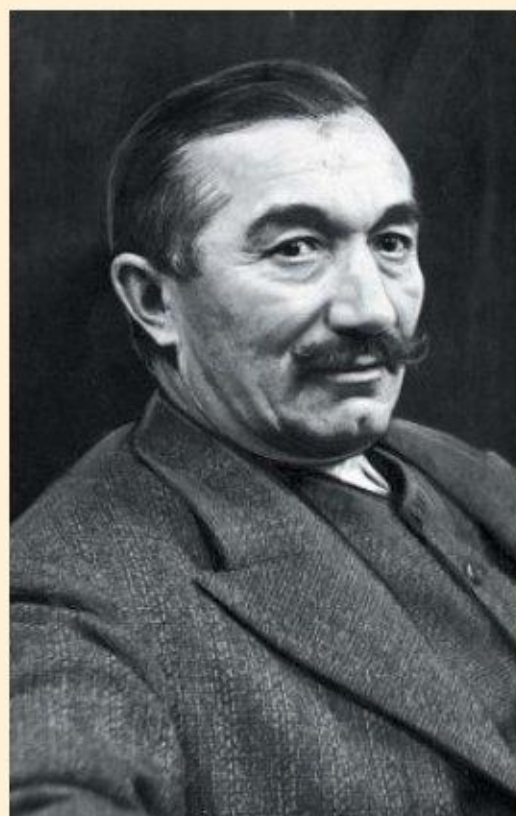
C. Roman Dmowski

E. Związek Strzelecki

D. Józef Piłsudski

F. Polowe Drużyny Sokole

3. Połącz polskich działaczy politycznych przełomu XIX i XX w. z nazwami partii, które tworzyli. Wpisz pod każdą ilustracją literę przyporządkowaną odpowiedniej nazwie partii.

I. _____

II. _____

III. _____

A. Polska Partia Socjalistyczna

C. Stronnictwo Demokratyczno-Narodowe

B. Stronnictwo Ludowe

D. Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy

4. Uzupełnij tekst, tak aby zdania były prawdziwe. Zaznacz litery przyporządkowane odpowiednim informacjom.

W drugiej połowie XIX w. człowiek dokonał wielu odkryć. Pojawiły się nowe wynalazki. Samochód, skonstruowany przez ☐ A / ☐ B / ☐ C, a także samolot, który zbudowali ☐ D / ☐ E, wpłynęły na rozwój komunikacji. Postęp techniczny w sposobie przekazywania informacji zawdzięczamy ☐ F / ☐ G / ☐ H, który wynalazł telefon, oraz G. Marconiemu, wynalazcy ☐ I / ☐ J / ☐ K.

A. K.F. Benza i G. Daimlera

E. bracia Wright

I. telewizji

B. H. Forda

F. T.A. Edisonowi

J. telegrafu

C. R.Ch. Diesla

G. A.G. Bellowi

K. radia

D. bracia Montgolfier

H. M. Faradayowi

5. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Jakie były przyczyny I wojny światowej?

- ☐ A. Dążenie Niemiec do nowego podziału świata.
- ☐ B. Dążenie Francji do odzyskania Alzacji i Lotaryngii.
- ☐ C. Rozbicie monarchii Habsburgów i włączenie Austrii do Niemiec.
- ☐ D. Wywalczenie przez Niemcy tzw. przestrzeni życiowej na Wschodzie.
- ☐ E. Rywalizacja o wpływy na Bałkanach między Austro-Węgrami a Rosją.

32. Konferencja pokojowa w Paryżu

1. Wskaż poprawną odpowiedź.

Który ciąg wydarzeń został ułożony zgodnie z kolejnością chronologiczną?

- ☐ A. rewolucja w Rosji → powstanie trójprzymierza → powstanie trójporozumienia → wybuch I wojny światowej
- ☐ B. powstanie trójprzymierza → powstanie trójporozumienia → wybuch I wojny światowej → rewolucja w Rosji
- ☐ C. powstanie trójporozumienia → rewolucja w Rosji → powstanie trójprzymierza → wybuch I wojny światowej
- ☐ D. wybuch I wojny światowej → powstanie trójporozumienia → rewolucja w Rosji → powstanie trójprzymierza

2. Wypisz pięć postanowień traktatu wersalskiego, które osłabiały Niemcy.

- A. _____
- B. _____
- C. _____
- D. _____
- E. _____

3. Oceń prawdziwość każdego zdania. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli zdanie jest fałszywe.

A. Celem Ligi Narodów było wspieranie współpracy międzynarodowej.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
B. Siedzibą Ligi Narodów był Londyn.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
C. Niemcy były jednym z pierwszych państw członkowskich Ligi Narodów.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
D. Liga Narodów utworzyła międzynarodowe oddziały zbrojne, aby zapobiegać konfliktom.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

4. Zastanów się i napisz, jakie konsekwencje dla pokoju w Europie mogły wywołać postanowienia traktatu wersalskiego.

5. Przyjrzyj się zamieszczonym mapom i wypisz państwa, które powstały w Europie po I wojnie światowej.

Europa w 1914 r.

Europa w 1923 r.

33. Skutki cywilizacyjne i kulturowe wielkiej wojny

1. Wskaż poprawną odpowiedź.

I wojna światowa jest też określana wielką wojną. Które zdanie nie uzasadnia tego stwierdzenia.

- ☐ A. W czasie wojny zginęło około 10 milionów żołnierzy.
- ☐ B. W wojnie wzięło udział wiele państw.
- ☐ C. Wojna trwała najdłużej ze wszystkich dotychczasowych wojen.
- ☐ D. Skutkiem wojny były wielkie zniszczenia gospodarcze.

2. Przyjrzyj się zdjęciom i wykonaj polecenia A i B.

Zdjęcie zrobione przed I wojną światową

Zdjęcie zrobione po I wojnie światowej

A. Wskaż dwie zmiany w modzie kobiecej, które zaszły po I wojnie światowej.

I. _____

II. _____

B. Wyjaśnij, co miało wpływ na zmiany w stroju kobiet.

3. Na podstawie tabeli wskaż poprawną odpowiedź. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli zdanie jest fałszywe.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w niektórych krajach w latach 1929–1938 (w tys.)

Kraj	1929	1932	1935	1938
Anglia	1 344	2 776	1 858	1 827
Niemcy	2 851	5 773	2 508	456
Stany Zjednoczone	1 550	12 830	9 026	7 216

Na podstawie: W. Rusiński, op. cit., Warszawa 1970, s. 495.

- A. W każdym z państw bezrobocie wzrosło w 1932 r. ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
- B. Największe bezrobocie panowało w roku 1932 w USA. ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
- C. 1938 r. bezrobocie w Niemczech spadło najszybciej. ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

4. Na podstawie analizy ilustracji uzupełnij tekst, tak aby zdania były prawdziwe. Wpisz w każdą lukę literę przyporządkowaną odpowiedniej im formacji.

Zdjęcie przedstawia miasto, w którym toczyły się działania wojenne wielkiej wojny. Wojna zakończyła się w roku ☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D. Tak duże zniszczenia były spowodowane użyciem nowej broni, do której zaliczyć można ☐ E / ☐ F / ☐ G / ☐ H.

- A. 1914
B. 1916
C. 1917

- D. 1918
E. działa
F. czołgi

- G. karabiny
H. żadna odpowiedź nie jest prawdziwa

34. Związek Sowiecki pod władzą Stalina

1. Wpisz litery oznaczające wydarzenia powyżej dat umieszczonych na osi czasu.

A. NEP

D. rewolucja październikowa w Rosji

B. wybuch I wojny światowej

E. koniec I wojny światowej

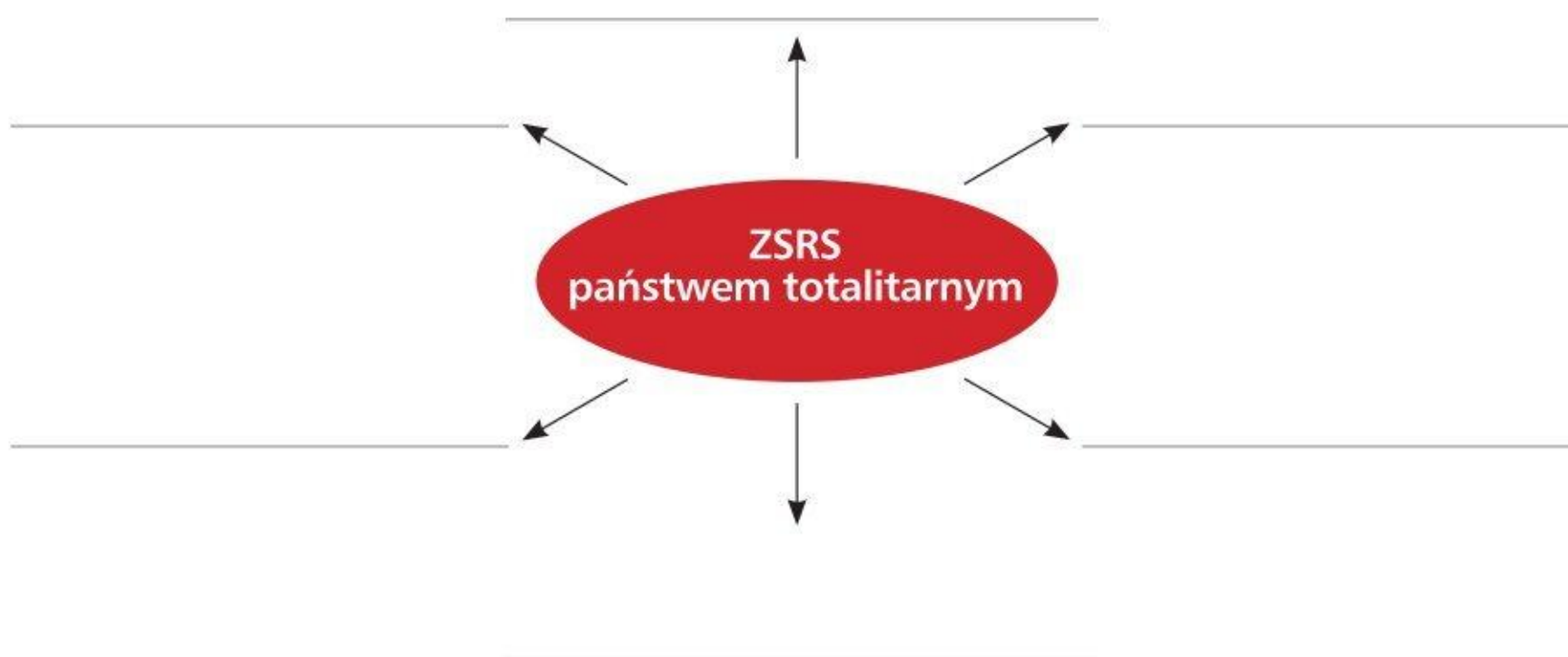
C. objęcie władzy przez Stalina

2. W 1923 r. w ZSRS ustanowiono nowy wzór flagi. Na czerwonym tle zostały umieszczone: sierp, młot i gwiazda. Co oznaczały te symbole i kolor czerwony?

3. Uzupełnij mapę mentalną – wpisz działania władz sowieckich, które sprawiły, że ZSRS stało się państwem totalitarnym.

4. Podpisz imieniem i nazwiskiem zamieszczone portrety. Wybierz z ramki po trzy informacje dotyczące działalności tych postaci. Wypisz je, przyporządkowując właściwej osobie.

kolektywizacja • sprawowanie władzy 1924–1953 • NEP • komunizm wojenny •
gospodarka planowa • sprawowanie władzy 1917–1924

5. Połącz słowa z ich definicjami. Wpisz obok każdego słowa literę przyporządkowaną odpowiedniej definicji.

- I. Gułag – ____
- II. Industrializacja – ____
- III. Kołchoz – ____
- IV. Kolektywizacja – ____

- A. rolnicza spółdzielnia produkcyjna.
- B. system obozów pracy przymusowej.
- C. proces przekształcania się społeczeństwa tradycyjnego w przemysłowe.
- D. przekształcenie prywatnych gospodarstw rolnych w spółdzielnie.
- E. obóz pracy przymusowej.

35. Narodziny faszyzmu we Włoszech

1. Sprawdź swoją wiedzę przed lekcją i po lekcji. Na początku lekcji rozwiąż zadanie A. Po zapoznaniu się w trakcie lekcji z treściami dotyczącymi faszyzmu rozwiąż test jeszcze raz (zadanie B).

A. Zakreśl odpowiedź.

a) Twórcą faszyzmu był Adolf Hitler.	☐ TAK / ☐ NIE
b) Włochy walczyły po stronie ententy.	☐ TAK / ☐ NIE
c) „Czarne koszule” to była organizacja paramilitarna.	☐ TAK / ☐ NIE
d) Nazwa faszyzm określa członków ruchu politycznego, na którego czele stanął Mussolini.	☐ TAK / ☐ NIE
e) Partia Mussoliniego przejęła władzę dzięki wyborom parlamentarnym.	☐ TAK / ☐ NIE
f) Słowo duce oznacza sojusz robotników i chłopów.	☐ TAK / ☐ NIE
g) Włoski faszyzm zakładał niższość niektórych ras.	☐ TAK / ☐ NIE
h) Rządy faszystów doprowadziły do ożywienia gospodarczego.	☐ TAK / ☐ NIE
i) Wolność prasy i stowarzyszeń jest naczelną wartością faszyzmu.	☐ TAK / ☐ NIE
j) W faszyzmie jednostka może zachować autonomię.	☐ TAK / ☐ NIE
k) Włochy w dwudziestoleciu międzywojennym były monarchią.	☐ TAK / ☐ NIE
l) Faszyści stworzyli pierwsze obozy koncentracyjne.	☐ TAK / ☐ NIE

B. Zakryj kartką swoje odpowiedzi z zadania A. Rozwiąż zadanie B.

a) Twórcą faszyzmu był Adolf Hitler.	☐ TAK / ☐ NIE
b) Włochy walczyły po stronie ententy.	☐ TAK / ☐ NIE
c) „Czarne koszule” to była organizacja paramilitarna.	☐ TAK / ☐ NIE
d) Nazwa faszyzm określa członków ruchu politycznego, na którego czele stanął Mussolini.	☐ TAK / ☐ NIE
e) Partia Mussoliniego przejęła władzę dzięki wyborom parlamentarnym.	☐ TAK / ☐ NIE
f) Słowo duce oznacza sojusz robotników i chłopów.	☐ TAK / ☐ NIE
g) Włoski faszyzm zakładał niższość niektórych ras.	☐ TAK / ☐ NIE

- h) Rządy faszystów doprowadziły do ożywienia gospodarczego. ☐ TAK / ☐ NIE
- i) Wolność prasy i stowarzyszeń jest naczelną wartością faszyzmu. ☐ TAK / ☐ NIE
- j) W faszyzmie jednostka może zachować autonomię. ☐ TAK / ☐ NIE
- k) Włochy w dwudziestoleciu międzywojennym były monarchią. ☐ TAK / ☐ NIE
- l) Faszyści stworzyli pierwsze obozy koncentracyjne. ☐ TAK / ☐ NIE

C. Czy Twoje odpowiedzi z zadania A i B różnią się między sobą? Dlaczego tak jest? Czego nowego się dowiedziałeś? Co Cię zaskoczyło? Co sprawiło, że wiesz więcej?

2. Wskaż poprawne odpowiedzi.

Co było skutkiem rządów Mussoliniego w faszystowskich Włoszech?

- ☐ A. Wprowadzenie wolności prasy.
- ☐ B. Rozwój gospodarczy.
- ☐ C. System jednopartyjny.
- ☐ D. Demokracja parlamentarna.
- ☐ E. System wódzowski.
- ☐ F. Zniesienie prawa do strajków.
- ☐ G. Powołanie wolnych związków zawodowych.
- ☐ H. Rozwój propagandy.
- ☐ I. Wolność stowarzyszeń.
- ☐ J. Chęć zdobycia kolonii.
- ☐ K. Rozwój opieki społecznej.
- ☐ L. Wolne wybory parlamentarne.

36. Niemcy pod władzą Hitlera

1. Wskaż poprawną odpowiedź.

Który ciąg wydarzeń został ułożony zgodnie z kolejnością chronologiczną?

- ☐ A. Hitler prezydentem → powstanie NSDAP → pucz monachijski → Hitler kanclerzem
- ☐ B. pucz monachijski → A. Hitler prezydentem → powstanie NSDAP → Hitler kanclerzem
- ☐ C. powstanie NSDAP → pucz monachijski → A. Hitler kanclerzem → Hitler prezydentem
- ☐ D. Hitler kanclerzem → powstanie NSDAP → pucz monachijski → Hitler prezydentem

2. Wskaż poprawne odpowiedzi.

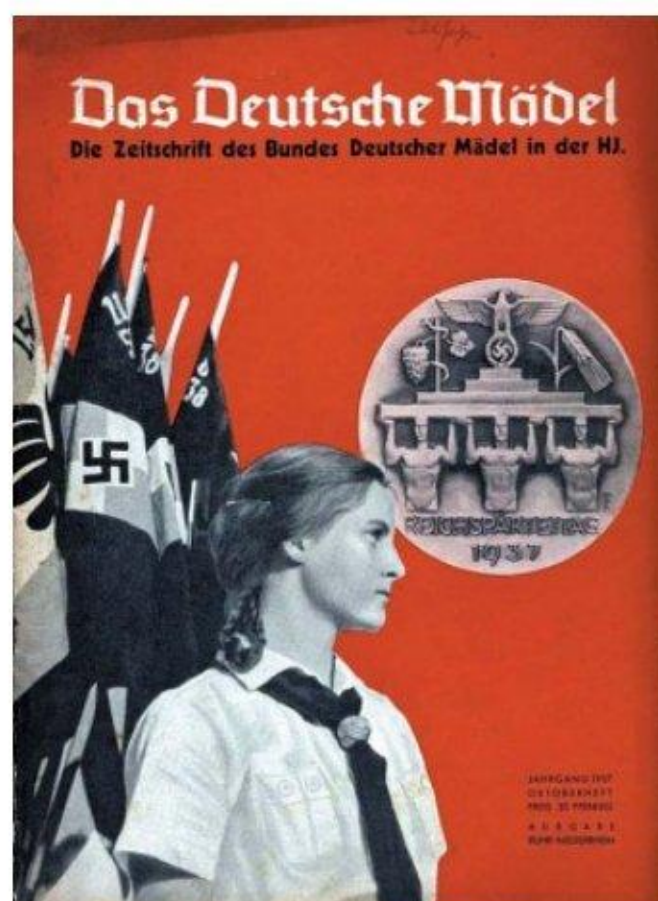
Które cechy charakteryzują państwo totalitarne, jakim była III Rzesza?

☐ A. wolność jednostki	☐ F. wolność prasy
☐ B. cenzura	☐ G. organizacje państwowe dla młodzieży
☐ C. monopartyjność	☐ H. kult wodza
☐ D. demokratyczne wybory	☐ I. tworzenie tajnej policji
☐ E. terror	☐ J. zakaz strajków

3. Przyjrzyj się ilustracji i napisz odpowiedzi na pytania A i B.

A. Jakie cele stawiały sobie organizacje dzieci i młodzieży w III Rzeszy?

B. Dlaczego istnienie tego typu organizacji było korzystne dla państwa totalitarnego?

Niemieckie dziewczęta – okładka nazistowskiego pisma

4. Napisz, dlaczego na oficjalnych uroczystościach w III Rzeszy zawsze wisiał portret Adolfa Hitlera.

5. Na podstawie tekstu oceń prawdziwość każdego zdania. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli jest fałszywe.

Ustawy norymberskie z 15 września 1935 roku

Ustawa o ochronie krwi niemieckiej i honoru niemieckiego

Przeniknięty przekonaniem o tym, że czystość krwi niemieckiej jest warunkiem dalszego trwania Narodu Niemieckiego i natchnięty niezłomną wolą zabezpieczenia Narodu Niemieckiego na przyszłość, Reichstag uchwalił jednogłośnie poniższą ustawę, która zostaje niniejszym ogłoszona:

§1 Zabronione jest zawieranie małżeństw między Żydami a obywatelami krwi niemieckiej lub pokrewnej. Małżeństwa zawarte mimo to są nieważne, nawet jeśli w celu obejścia niniejszej Ustawy zostały zawarte za granicą [...],

§4 Żydom zabrania się wywieszania flag Rzeszy i flag narodowych oraz pokazywania barw Rzeszy.

A. Cytowany dokument potwierdza równość wszystkich obywateli wobec prawa.

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

B. Ustawa została uchwalona zanim Hitler został kanclerzem.

☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

6. Uzupełnij tabelę. Zaznacz w odpowiednich komórkach tabeli litery przyporządkowane skutkom danego wydarzenia.

Wydarzenie	Skutki wydarzenia			
pucz monachijski	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
noc długich noży	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
ustawy norymberskie	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D

A. prześladowania Żydów.

C. budowa obozów koncentracyjnych.

B. pozbycie się przeciwników Hitlera.

D. osadzenie Hitlera w więzieniu.

37. Świat u progu wojny

1. Uzupełnij tabelę – wpisz konsekwencje, jakie miały dla Europy działania Niemiec w okresie międzywojennym.

Działanie Niemiec	Konsekwencje dla Europy
traktat w Rapallo	
traktat w Locarno	
remilitaryzacja Nadrenii	
sojusz niemiecko-włoski	
pakt antykominternowski	
Anschluss Austrii	
układ monachijski	

2. Napisz, jak wobec ekspansywnej polityki Niemiec zachowywały się Wielka Brytania i Francja.

3. Uzupełnij tekst. Wpisz w luki odpowiednie określenia, nazwy lub nazwiska.

Japonia w 1937 roku zaatakowała _____. Zrealizowała w ten sposób swoją politykę, której celem było _____. W Hiszpanii w trwającej od _____ r. wojnie domowej walczyły ze sobą _____ i _____. Generał Franco otrzymał pomoc od _____, a republikanie byli wspierani przez _____. Ostatecznie wojna została wygrana przez _____. Włochy, na których czele od 1922 r. stał _____ zaatakowały w 1935 r. _____, leżącą w Afryce, a w 1939 r. zajęły _____.

4. Zaznacz punkty, które świadczą o łamaniu traktatu wersalskiego przez Adolfa Hitlera.

- ☐ A. remilitaryzacja Nadrenii
- ☐ B. zawarcie sojuszu z Włochami
- ☐ C. Anschluss Austrii
- ☐ D. pomoc udzielona generałowi F. Franco
- ☐ E. wystąpienie III Rzeszy z Ligi Narodów
- ☐ F. podpisanie „paktu trzech”

Lekcja powtórzeniowa

1. Zastanów się, które z wydarzeń z okresu dwudziestolecia międzywojennego uważasz za najważniejsze dla dziejów Europy. Weź pod uwagę różne aspekty – polityczne, gospodarcze. Wybierz dwa wydarzenia i uzupełnij tabelę.

Wybrane wydarzenie	Data	Postać związana z wydarzeniem	Jeden argument uzasadniający, że jest to wydarzenie istotne dla dziejów Europy

2. Przeanalizuj mapę Europy i rozwiąż zadania zamieszczone pod nią.

- A.** Mapa dotyczy Europy sprzed 1933 r. ☐ TAK / ☐ NIE
- B.** Na podstawie informacji z mapy można stwierdzić, że dotyczy okresu, kiedy w ZSRS rządził Józef Stalin. ☐ TAK / ☐ NIE
- C.** Mapa dotyczy okresu po Anschlussie Austrii. ☐ TAK / ☐ NIE
- D.** Po Anschlussie Austrii Niemcy uzyskały granicę z Włochami. ☐ TAK / ☐ NIE

3. Wybierz poprawne dokończenie zdania. Zaznacz literę przyporządkowaną właściwemu wydarzeniu oraz literę odpowiadającą uzasadnieniu.

Znaczek pocztowy przedstawia

☐ A.	Hitlera i Franco,	ponieważ	☐ C.	łączył ich pakt stalowy.
☐ B.	Hitlera i Mussoliniego,		☐ D.	upamiętnia działania III Rzeszy w Hiszpanii.

4. Na podstawie tekstu wskaż poprawne dokończenie każdego zdania.

Ich inwestycje miały jednak inny charakter – służyły głównie celom strategiczno-militarnym. W ramach szeroko zakrojonych robót publicznych budowane były autostrady, mosty [...]. Militaryzacja gospodarki niemieckiej przybierała nieustannie na sile kosztem ograniczania produkcji i importu dóbr konsumpcyjnych (hasło: armaty zamiast masła). Środki finansowe czerpano [...] w formie mienia zagrabionego Żydom, [...]. również przez aneksje terytorialne (Austria, Czechosłowacja).

I. Tekst przedstawia sytuację Niemiec najwcześniej z roku

- ☐ **A.** 1914.
- ☐ **B.** 1918.
- ☐ **C.** 1933.
- ☐ **D.** 1938.

II. Wspomniane w tekście zachowania wobec Żydów miały miejsce w czasie

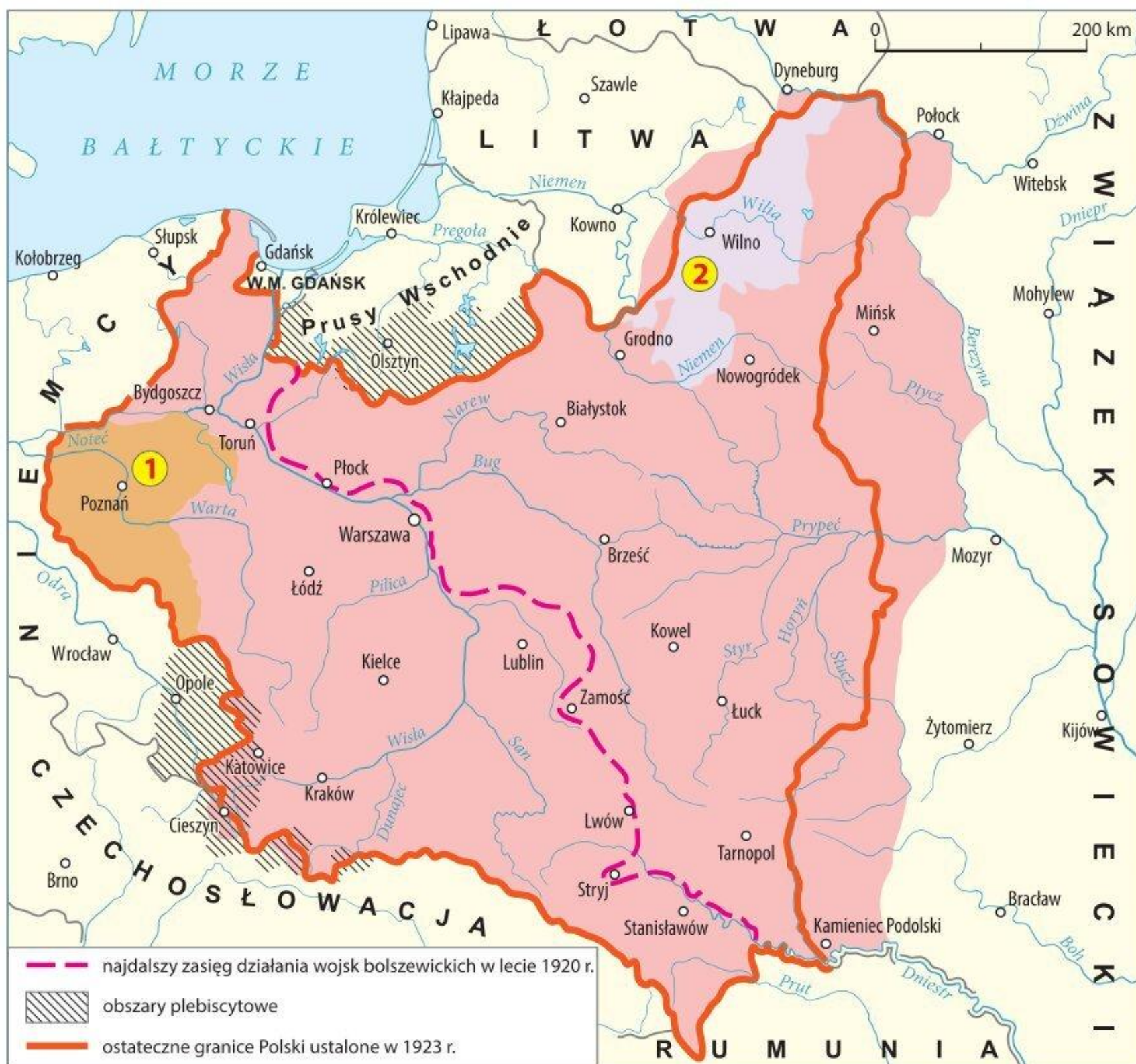
- ☐ **A.** puczu monachijskiego.
- ☐ **B.** nocy długich noży.
- ☐ **C.** nocy kryształowej.
- ☐ **D.** powstania Republiki Weimarskiej.

III. Opisana polityka gospodarcza Niemiec była nastawiona na

- ☐ **A.** poprawę stopy życiowej Niemców.
- ☐ **B.** potrzeby wojska.
- ☐ **C.** nie miała żadnego celu.

38. Walka o granice państwa polskiego

1. Na podstawie mapy „Kształtowanie się granic II RP” i wiadomości z lekcji oceń prawdziwość każdego zdania. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli jest fałszywe.

- A. Z mapy wynika, że ofensywa bolszewicka została zatrzymana na Warcie. ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
- B. Na terenach oznaczonych 1 wybuchło powstanie, które zadecydowało o włączeniu tego obszaru w granice Polski. ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
- C. Plebiscyty odbyły się na zachodnich i północnych ziemiach zaboru pruskiego. ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
- D. II Rzeczpospolita nie miała wspólnej granicy z Rumunią. ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

2. Przeczytaj jedną z definicji Cudu nad Wisłą, napisaną przez Stanisława Strońskiego, i uzupełnij tekst. Wpisz w każdą lukę odpowiednią informację.

Cud nad Wisłą. Popularna nazwa nadana zwycięskiej bitwie nad Wisłą, która zmieniła losy wojny [...]. Nazwa pochodzi od artykułu Strońskiego*, który krytycznie oceniał szanse wojsk polskich dowodzonych przez J. Piłsudskiego, wyraził przekonanie, że w tym położeniu Polskę uratować może jedynie cud.

*Stanisław Stroński – publicysta, romanista

Definicja dotyczy wojny, która doprowadziła do ustanowienia polskiej granicy _____ . Wspominana w tekście bitwa, którą nazywano także _____ , miała miejsce w dniu _____ . Bitwa zmieniła losy wojny, gdyż _____ .

3. Przyjrzyj się plakatowi i wskaż poprawne dokończenia zdań.

I. Plakat dotyczy

- ☐ A. Cudu nad Wisłą.
☐ B. plebiscytu na Warmii i Mazurach.
☐ C. plebiscytu na Śląsku.

II. Autorami plakatu byli

- ☐ A. Niemcy.
☐ B. Polacy.

4. Przeczytaj tekst i wskaż poprawne odpowiedzi.

16 lutego 1919 r. w Trewirze podpisano porozumienie [...], nakazano przerwanie walk na wschodnich terenach Rzeszy [...]. Wiosną [...] zawisło niebezpieczeństwo niemieckiej ofensywy. Zamierzano ją zrealizować w formie planu "Wiosenne słońce" [...]. Gdyby owe pół miliona żołnierzy ruszyło jak planowano [...] odradzająca się Rzeczpospolita nie byłaby w stanie się obronić.

I. Porozumienie w Trewirze kończyło

- ☐ A. powstanie wielkopolskie.
☐ B. plebiscyt na Warmii i Mazurach.
☐ C. wojnę polsko-bolszewicką.

II. Plan „Wiosenne słońce” miał na celu

- ☐ A. odzyskanie utraconych ziem.
☐ B. odbudowę armii na wschodzie.
☐ C. ofensywę na Berlin.

39. Konstytucja marcowa i ustrój II Rzeczypospolitej

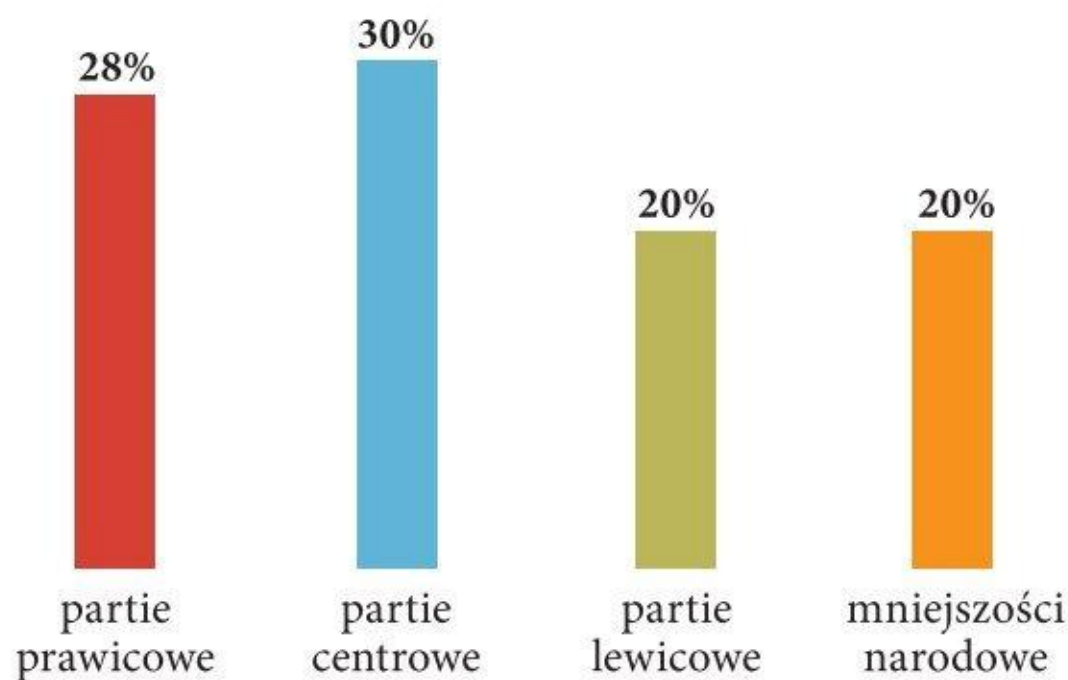
1. Na podstawie wiadomości z lekcji uzupełnij tekst. Wpisz w luki odpowiednie informacje, tak aby zdania były prawdziwe.

Pierwszy sejm po odzyskaniu nieodległości przez Polskę zebrał się w roku _____.
 Stanowisko naczelnika państwa otrzymał _____,
 Uchwalono wówczas także tzw. _____, która określała zasady działania państwa. Funkcjonowała ona do roku 1921, kiedy uchwalono konstytucję zwaną _____. Przyjmowała ona zasadę trójpodziału władzy na: _____.
 Sejm i senat łączyły się w _____, które mogło dokonać wyboru _____, sprawującego swoją funkcję przez siedem lat. Największą władzę w państwie miały _____, wybierane w _____.

2. Oceń prawdziwość każdego zdania. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli zdanie jest fałszywe.

A. Józef Piłsudski otrzymał tytuł Naczelnika Państwa do momentu uchwalenia konstytucji.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
B. Prawo wyborcze w II RP mieli tylko mężczyźni.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
C. Pierwszy prezydent II RP został wybrany w wyborach powszechnych.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
D. Pierwszym prezydentem II RP był Józef Piłsudski.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
E. Drugim prezydentem II RP został Stanisław Wojciechowski.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

3. Przeanalizuj wykres ilustrujący wyniki wyborów do sejmu w 1922 r. i wybierz poprawne dokończenie zdania. Zaznacz odpowiednie litery.

Wyniki wyborów świadczą o tym, że

☐ A.	żadne z ugrupowań nie było w stanie stworzyć samodzielnego rządu,	ponieważ	☐ C.	nie miało większości w sejmie.
☐ B.	można było stworzyć samodzielny rząd,		☐ D.	istniało ugrupowanie, które miało przewagę.

4. Wskaż poprawną odpowiedź.

Który ciąg wydarzeń został ułożony zgodnie z kolejnością chronologiczną?

- ☐ **A.** zabójstwo G. Narutowicza → mała konstytucja → konstytucja marcowa → pierwsze wybory prezydenckie
- ☐ **B.** mała konstytucja → konstytucja marcowa → pierwsze wybory prezydenckie → zabójstwo G. Narutowicza
- ☐ **C.** konstytucja marcowa → zabójstwo G. Narutowicza → mała konstytucja → pierwsze wybory prezydenckie
- ☐ **D.** pierwsze wybory prezydenckie → mała konstytucja → zabójstwo G. Narutowicza → konstytucja marcowa

5. Opisz okoliczności, w których prezydentem II RP został Stanisław Wojciechowski.

40. Rządy autorytarne w Polsce 1926–1939

1. Zaznacz poprawną odpowiedź.

Który ciąg wydarzeń został ułożony zgodnie z kolejnością chronologiczną?

- ☐ A. I. Mościcki prezydentem → przewrót majowy → śmierć J. Piłsudskiego → konstytucja kwietniowa
- ☐ B. przewrót majowy → I. Mościcki prezydentem → konstytucja kwietniowa → śmierć J. Piłsudskiego
- ☐ C. śmierć J. Piłsudskiego → I. Mościcki prezydentem → konstytucja kwietniowa → przewrót majowy
- ☐ D. konstytucja kwietniowa → śmierć J. Piłsudskiego → przewrót majowy → I. Mościcki prezydentem

2. Na podstawie wiadomości z lekcji uzupełnij tekst. Wpisz w luki odpowiednie informacje.

Po zamachu majowym prezydentem Polski został _____.

W sierpniu 1926 r. wprowadzono zmiany w konstytucji, na ich mocy wzmocnieniu uległa pozycja _____.

Nową konstytucję przyjęto _____, stąd nazywano ją konstytucją kwietniową. Nieformalnie krajem kierował _____, choć nie sprawował żadnej funkcji.

3. Wskaż wszystkie poprawne odpowiedzi.

Które punkty opisują autorytarny charakter rządów sanacji?

- ☐ A. Skupienie władzy przez grupę zwolenników J. Piłsudskiego.
- ☐ B. Demokratyczne wybory parlamentarne.
- ☐ C. Ograniczenie roli parlamentu.
- ☐ D. Stosowanie represji wobec opozycji (tzw. wybory brzeskie).
- ☐ E. System wielu partii.
- ☐ F. Tworzenie obozu prorządowego (BBWR, OZN).
- ☐ G. Rozwiązanie parlamentu 1930 r., gdy działalność opozycji się nasiliła.
- ☐ H. Budowanie władzy opartej na autorytecie J. Piłsudskiego.
- ☐ I. Istnienie opozycji.

4. Przeanalizuj źródła A i B i skorzystaj z wiadomości nabytych na lekcji. Na ich podstawie oceń prawdziwość każdego zdania. Zaznacz **PRAWDA**, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub **FAŁSZ**, jeśli zdanie jest fałszywe.

Źródło A

Źródło B

ORĘDZIE ŻAŁOBNE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

Wielkim trudem swego życia budował siłę w narodzie, geniuszem umysłu, twar-
dym wysiłkiem woli państwo wskrzesił. Prowadził je ku odrodzeniu mocy wła-
snej, ku wyzwoleniu sił, na których przyszłe losy Polski się oprą. Za ogrom Jego
pracy dane mu było oglądać państwo nasze jako twór żywy, do życia zdolny,
do życia przygotowany, a armię naszą – sławą zwycięskich sztandarów okrytą.

Prezydent Rzeczypospolitej
Warszawa–Zamek, dn. 12 maja 1935 r.

A. Źródło B powstało przed śmiercią J. Piłsudskiego.

☐ **PRAWDA** / ☐ **FAŁSZ**

B. Autorem orędzia żałobnego jest Stanisław
Wojciechowski – prezydent Polski.

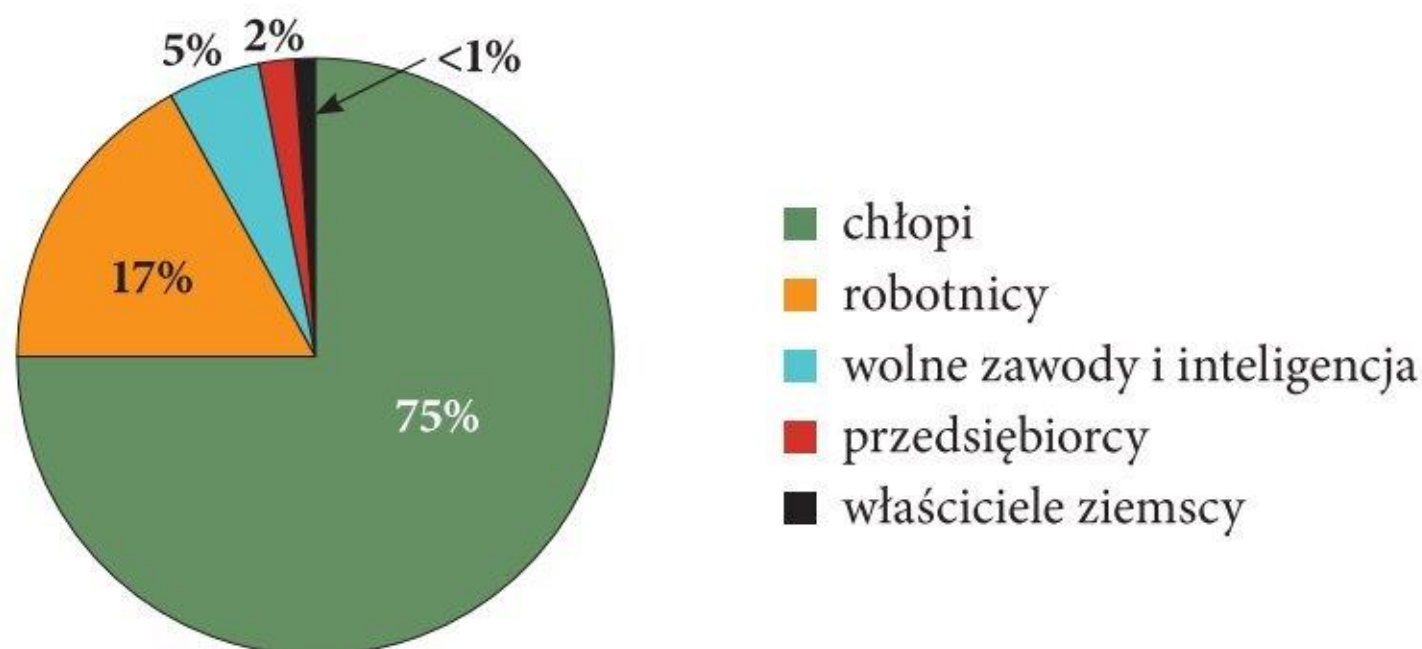
☐ **PRAWDA** / ☐ **FAŁSZ**

C. Zarówno źródło A, jak i B w intencji twórców utrwalają
pozytywny wizerunek J. Piłsudskiego.

☐ **PRAWDA** / ☐ **FAŁSZ**

41. Społeczeństwo polskie w latach 1918–1939

1. Przeanalizuj zamieszczony diagram. Wybierz poprawne dokończenie zdania.

Na podstawie: N. Davis, *Boże igrzysko*, przeł. E. Muskat-Tabakowska, Kraków, 1989.

I. Po przeanalizowaniu diagramu można stwierdzić, że

- ☐ A. najliczniejsza grupa społeczna w państwie to robotnicy.
- ☐ B. inteligencji było więcej niż robotników.
- ☐ C. chłopów było więcej niż robotników.
- ☐ D. właściciele ziemscy byli liczniejsi niż chłopi.

II. Pod względem zatrudnienia

- ☐ A. rolnictwo stanowiło źródło utrzymania dla największej liczby ludzi.
- ☐ B. praca w fabrykach była podstawą utrzymania największej liczby osób.
- ☐ C. II Rzeczpospolita była państwem, w którym inteligencja stanowiła największą grupę pracujących.
- ☐ D. więcej ludzi utrzymywało się z pracy w przemyśle niż w rolnictwie.

2. Przeanalizuj dane statystyczne z tabeli i wskaż zdania fałszywe.

Klasy i warstwy społeczne	1921	1931	1938
robotnicy	7,5	9,4	10,5
chłopi	14,5	16,7	17,4
inteligencja	1,4	1,8	2,0

Na podstawie: *Polska odrodzona 1918–1939*, pod red. J. Tomickiego, Warszawa 1982 (dane podawane w milionach).

- A. Liczba osób utrzymujących się z pracy na roli w II RP systematycznie malała. ☐ FAŁSZ
- B. W II RP rozwijał się przemysł. ☐ FAŁSZ
- C. Liczba osób zaliczanych do inteligencji w II RP pozostawała na tym samym poziomie. ☐ FAŁSZ

3. Przeanalizuj tabelę dotyczącą repatriacji* do Polski w latach 1919–1921. Na jej podstawie oceń prawdziwość każdego zdania. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli zdanie jest fałszywe.

Źródło A

Rok	Liczba repatriantów
1918 (od 11 listopada)	82 952
1919	286 350
1920	86 037
1921	482 320
1922	278 750
1923	34 574

*repatriacja – powrót do ojczyzny.

Na podstawie: Z. Landau, J. Tomaszewski,
Zarys historii gospodarczej Polski 1918–1939, Warszawa 1999, s. 69.

Źródło B

II Rzeczpospolita po odzyskaniu niepodległości stanęła wobec zagadnienia masowych ruchów migracyjnych, m.in. przyjęcia znacznej liczby Polaków powracających do Polski z różnych krajów, np. repatriantów z Rosji po wojnie polsko-bolszewickiej, uchodźców ze Śląska Górnego po powstaniach i Cieszyńskiego, wydalanych z Niemiec robotników polskich, zesłańców z Syberii, reemigrantów z Niemiec.

- A. Źródło B potwierdza informacje ze źródła A. ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
- B. Pokój ryski i III powstanie śląskie nie miały wpływu na liczbę repatriantów. ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
- C. Wojna z bolszewikami powstrzymała napływ Polaków spoza granic II Rzeczypospolitej. ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

4. Przeanalizuj diagram w podręczniku na s. 228 przedstawiający narodowości mieszkające na ziemiach polskich. Wypisz narodowości mieszkające na terenach

- A. zachodnich – _____,
- B. centralnych – _____,
- C. wschodnich – _____.

42. Przemiany gospodarcze w Polsce

1. Na podstawie tekstu z podręcznika uzupełnij tabelę.

Problemy gospodarcze II RP	Sposoby ich rozwiązania
brak jednolitej sieci kolejowej	
różne systemy monetarne	
inflacja, hiperinflacja	
brak dużego portu handlowego	
wielki kryzys gospodarczy	

2. Przeczytaj tekst dotyczący gospodarki II RP i uzupełnij luki w zdaniach zamieszczonych pod tekstem. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Teren [...] stanowił blisko 15,4% ogólnej powierzchni Polski, a ludność, której liczba wynosiła około 6 mln – 18% ludności Polski [...]. Wybór tego właśnie rejonu nie był przypadkowy. Zdecydowały o tym trojake względy – wojskowe, demograficzne i gospodarcze. [...] Demograficzną przesłankę lokalizacji stanowiło względnie gęste zaludnienie tych okolic [...] i niemożność zapewnienia jakiegokolwiek pracy ich mieszkańcom na miejscu. [...] Ułatwiało to skompletowanie załóg robotniczych [...]. Znajdowały się tam pewne złoża surowców [...], położenie [...] ułatwiało także połączenia komunikacyjne z innymi rejonami kraju.

Tekst dotyczy 2.1 _____. Opisywane przedsięwzięcie rozpoczęło się w roku 2.2 _____. Głównym celem przedsięwzięcia było 2.3 _____.

- 2.1 A. budowy Gdyni B. budowy COP C. budowa magistrali węglowej
- 2.2 A. 1924 B. 1930 C. 1936
- 2.3 A. uniezależnienie się od portu w Gdańsku B. rozbudowa przemysłu ciężkiego
C. zniesienie ceł na polskie towary

3. Przeanalizuj mapę przedstawiającą pozaborową sieć kolejową i wybierz poprawne dokończenie zdania. Zaznacz literę przyporządkowaną właściwemu opisowi i literę odpowiadającą uzasadnieniu wyboru.

Sieć kolejowa odziedziczona po zaborach na całym obszarze II RP była

☐ A.	dobrze rozwinięta,	ponieważ	☐ C.	najbardziej gęsta sieć znajdowała się na wschodzie kraju.
			☐ D.	była równomiernie rozłożona, a między największymi miastami i Warszawą istniały bezpośrednie połączenia.
☐ B.	rozłożona nierównomiernie,		☐ E.	najbardziej gęsta sieć istniała na terenie byłego zaboru pruskiego, a Warszawa nie miała bezpośredniego połączenia z dużymi miastami, np. Krakowem czy Poznaniem.

43. Dorobek kulturalny i naukowy polskiego dwudziestolecia

1. Uzupełnij tabelę, wpisując największe osiągnięcia II RP w zamieszczonej dziedzinie.

Dziedzina	Osiągnięcia
oświata	
nauka i technika	
literatura i sztuka	
kultura masowa	
sport	

2. Poszukaj informacji dotyczących początków polskiej telewizji. Napisz, kiedy powstała i jak Polska wypadła pod tym względem na tle Europy.

3. Przeczytaj tekst i oceń prawdziwość każdego zdania. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli zdanie jest fałszywe.

DEKRET o obowiązku szkolnym z 7.02.1919 roku

art. 1. Wykształcenie w zakresie szkoły powszechnej jest obowiązkowe dla wszystkich dzieci w wieku szkolnym.

Art. 2. Szkoły powszechne będą tworzone w takiej liczbie, aby wszystkie dzieci w wieku szkolnym mogły korzystać z nauki. [...]

Art. 41. Kto ukrywa dziecko przed zapisaniem do szkoły lub usiłuje przez wybiegi uwolnić je od uczęszczania do szkoły, ulega karze aresztu do 5 dni lub grzywnie do 100 marek polskich (150 koron) z zamianą w razie nieściągalności na karę aresztu do 5 dni.

DZIENNIK USTAW – ROK 1919, NR 14, POZ. 147

- A. Cytowany dokument został wydany przed odzyskaniem ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
niepodległości przez Polskę.
- B. Zgodnie z prawem każde dziecko powinno uczęszczać ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
do szkoły.
- C. Państwu zależało na tym, aby każdy obywatel umiał ☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
czytać i pisać.

4. Uzupełnij tabelę. Wpisz odpowiednią literę, oznaczającą właściwe nazwisko.

A. Władysław Reymont

B. Janusz Kusociński

C. Rudolf Weigl

D. Marian Rejewski, Jerzy Różycki, Henryk Zygański

Złoty medal olimpijski w biegach	Szczepionka przeciw tyfusowi	Łamanie szyfrów wojskowych	Literacka nagroda Nobla
_____	_____	_____	_____

44. Polska polityka zagraniczna w latach 1918–1939

1. Zaznacz poprawną odpowiedź.

Który ciąg wydarzeń został ułożony zgodnie z kolejnością chronologiczną?

- ☐ A. traktat w Rapallo → dojście A. Hitlera do władzy → deklaracja o niestosowaniu przemocy między III Rzeszą a Polską
- ☐ B. dojście A. Hitlera do władzy → traktat w Rapallo → deklaracja o niestosowaniu przemocy między III Rzeszą a Polską
- ☐ C. deklaracja o niestosowaniu przemocy między III Rzeszą a Polską → dojście A. Hitlera do władzy → traktat w Rapallo

2. Zaznacz poprawną odpowiedź.

Który ciąg wydarzeń został ułożony zgodnie z kolejnością chronologiczną?

- ☐ A. protokół Litwinowa → pokój ryski → pakt o nieagresji między ZSRS a Polską
- ☐ B. pokój ryski → protokół Litwinowa → pakt o nieagresji między ZSRS a Polską
- ☐ C. pakt o nieagresji między ZSRS a Polską → pokój ryski → protokół Litwinowa

3. Przeczytaj przemówienie ministra spraw zagranicznych Polski, Józefa Becka z 5 maja 1939 r. w sejmie. Odpowiedz na pytania zamieszczone pod nim.

O co właściwie chodzi? Bez tego pytania i naszej na nie odpowiedzi nie możemy właściwie ocenić istoty oświadczeń niemieckich w stosunku do spraw Polskę obchodzących. [...] Powstaje zagadnienie propozycji niemieckiej co do przyszłości Wolnego Miasta Gdańska, komunikacji Rzeszy z Prusami Wschodnimi przez nasze województwo pomorskie i dodatkowych tematów poruszonych jako sprawy, interesujące wspólnie Polskę i Niemcy. [...] Nie mamy natomiast żadnego powodu umniejszania naszej suwerenności na naszym własnym terytorium. Pokój jest rzeczą cenną i pożądaną. Nasza generacja, skrwawiona w wojnach, na pewno na pokój zasługuje. Ale pokój, jak prawie wszystkie sprawy tego świata ma swoją cenę, wysoką, ale wymierną. My w Polsce nie znamy pojęcia pokoju za wszelką cenę. Jest jedna tylko rzecz w życiu ludzi, narodów i państw, która jest bezcenna. Tą rzeczą jest honor.

- A. Autorem przytoczonych wyżej słów jest prezydent Polski. ☐ PRAWDA
- B. Józef Beck jest gotów przystać na żądania Niemiec. ☐ PRAWDA
- C. Napięcie w stosunkach między oboma krajami powstało w wyniku żądań III Rzeszy. ☐ PRAWDA

4. Przeanalizuj mapę, skorzystaj z wiedzy nabytej na lekcji, i na jej podstawie oceń prawdziwość każdego zdania w zamieszczonego pod mapą. Zaznacz PRAWDA, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub FAŁSZ, jeśli jest fałszywe.

Europa w przededniu II wojny światowej

A. Pakt Ribbentrop – Mołotow został podpisany przez państwa oznaczone na mapie cyframi 1 i 4.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
B. Państwa, które udzieliły Polsce gwarancji wojskowych w sierpniu 1939 r. oznaczone są cyframi 5 i 2.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
C. Obszar oznaczony na mapie cyfrą 6 został zajęty przez Polskę w 1938 r.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
D. Polska graniczyła z państwami oznaczonymi na mapie cyframi 1 i 4.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ
E. Państwa oznaczone na mapie cyframi 1 i 4 miały wspólną granicę.	☐ PRAWDA / ☐ FAŁSZ

Lekcja powtórzeniowa

1. Do fotografii przyporządkuj informacje na temat przedstawionych na nich osób.

☐ A / ☐ B / ☐ C

☐ A / ☐ B / ☐ C

- A. jeden z premierów, naczelnik państwa
- B. twórca Gdyni
- C. prezydent

2. Wskaż wydarzenie najstarsze i najmłodsze chronologicznie.

- A. konstytucja marcowa
- B. przyłączenie Zaolzia do Polski
- C. powstanie wielkopolskie
- D. Bitwa Warszawska

- I. wydarzenie najstarsze
- II. wydarzenie najmłodsze

☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D

☐ A / ☐ B / ☐ C / ☐ D

3. Do wydarzenia przyporządkuj jego skutek.

- 1. Konstytucja kwietniowa
- 2. Wybory brzeskie
- 3. Budowa COP
- 4. Zamach na prezydenta G. Narutowicza

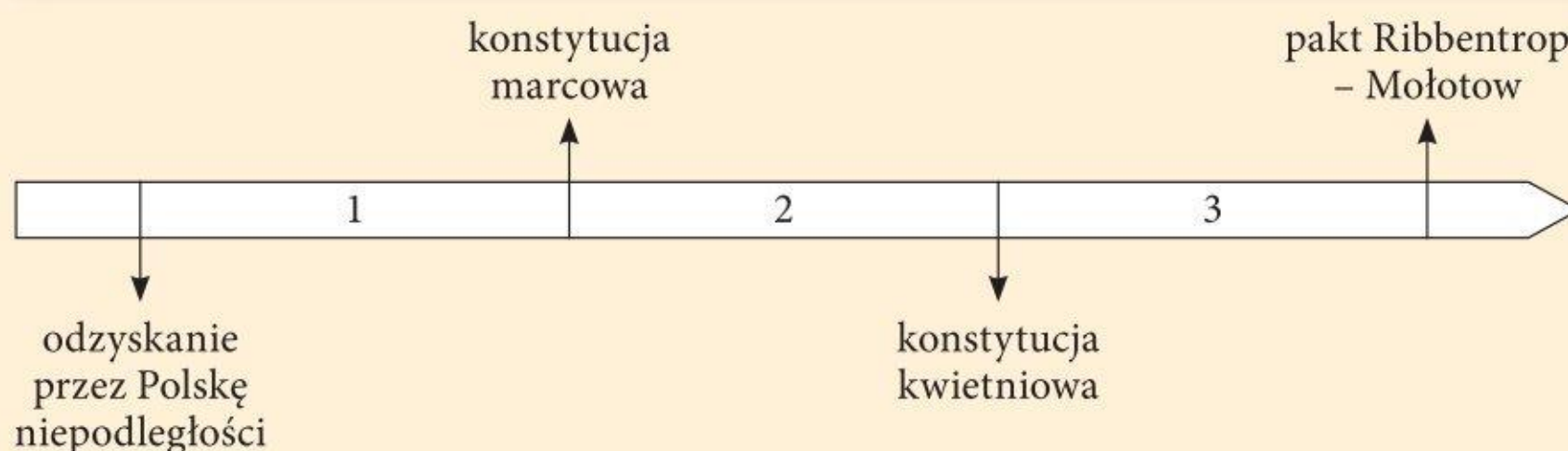
- I. Wzmocnienie władzy prezydenta
- II. Objęcie urzędu prezydenta przez Wojciechowskiego.

☐ 1 / ☐ 2 / ☐ 3 / ☐ 4

☐ 1 / ☐ 2 / ☐ 3 / ☐ 4

Tekst i taśma chronologiczna do zadania 4.

Powodem zamachu była pogarszająca się sytuacja polityczna i gospodarcza kraju, doszło do niego w Warszawie, a jego efektem oprócz objęcia władzy przez tzw. sanację była śmierć 379 osób.

4. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenie opisane w tekście miało miejsce w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

☐ A. 1☐ B. 2☐ C. 3**5. Do wydarzenia przyporządkuj przyczynę.**

1. Konstytucja kwietniowa
2. Objęcie rządów przez sanację
3. Budowa COP
4. Plebiscyt na Warmii i Mazurach

I. Brak stabilności rządów, trudności gospodarcze

☐ 1 / ☐ 2 / ☐ 3 / ☐ 4

II. Chęć wzmocnienia władzy prezydenta

☐ 1 / ☐ 2 / ☐ 3 / ☐ 4

III. Decyzja traktatu wersalskiego

☐ 1 / ☐ 2 / ☐ 3 / ☐ 4

6. Przyporządkuj postać do związanego z nią wydarzenia.

1. Janusz Kusociński
2. Eugeniusz Kwiatkowski
3. Gabriel Narutowicz
4. Józef Beck

I. zdobycie złotego medalu na olimpiadzie

☐ 1 / ☐ 2 / ☐ 3 / ☐ 4

II. sprawowanie urzędu ministra spraw zagranicznych

☐ 1 / ☐ 2 / ☐ 3 / ☐ 4

III. budowa i rozwój Gdyni

☐ 1 / ☐ 2 / ☐ 3 / ☐ 4

Spis cytowanych źródeł

(w kolejności cytowania)

1. Akt fundacyjny Młodej Europy z 1834 r. cyt. za: *Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 101.
2. Friedrich von Haller, *Szatan i rewolucja*, cyt. za: *Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 103.
3. Stefan Kieniewicz, *Historia Polski 1795–1918*, Warszawa 1987, s. 173.
4. Joanna Nowaczyk, *Krótki sen o Polsce*, cyt. za: http://www.zolnierzewolnosci.pl/portal/pl/Krotki_sen_o_Polsce_Joanna_Nowaczyk_1.html
5. Maria Konopnicka, *Rota*, cyt. za: W. Panek, *Hymny polskie*, Warszawa 1997.
6. Margaret Mitchell, *Przeminęło z wiatrem*, przeł. C. Wieniawska, Warszawa 1988.
7. Maria Skłodowska-Curie, *Autobiografia*, Warszawa 1959, s. 37, 39.
8. Powołanie Banku Ludowego w Mosinie, cyt. za: *Kronika Banku Ludowego w Mosinie*.
9. Roman Dmowski, *Polityka polska i odbudowanie państwa*, Warszawa 1988, s. 76.
10. Akt 5 listopada, cyt. za: *Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2002, s. 64.
11. Orędzie Prezydenta Stanów Zjednoczonych, cyt. za: *Wiek XX w źródłach, op. cit.*, s. 43.
12. Bogdan Hutton Czapski, *Ostatnie dni okupacji niemieckiej w Warszawie*, cyt. za: *Warszawa w pamiątkach pierwszej wojny*, oprac. Krzysztof Dunin-Wąsowicz, Warszawa 1971, s. 480–481.
13. Ustawy norymberskie, cyt. za: *Wiek XX w źródłach, op. cit.*, s. 104.
14. Władysław Rusiński, *Zarys historii gospodarczej powszechnej*, Warszawa 1970, s. 491.
15. Janusz Odziemkowski, *Leksykon wojny polsko-rosyjskiej 1919–1920*, Warszawa 2005 s. 82.
16. Marek Rezler, *Wielkopole pod bronią 1768–1921*, Poznań 2011, s. 297.
17. Orędzie żałobne prezydenta Rzeczypospolitej, cyt. za: *Palestra – Pismo Adwokatury Polskiej*, nr 5, 1935 r.
18. Zbigniew Landau, Jerzy Tomaszewski, *Zarys historii gospodarczej Polski 1918–1939*, s. 270–271.
19. DZIENNIK USTAW – ROK 1919, NR 14, POZ. 147.
20. Janusz Osica, Andrzej Sowa, Paweł Wieczorkiewicz, *1939 ostatni rok pokoju, pierwszy rok wojny*, Poznań 2009, s. 263.

Źródła ilustracji i fotografii

Okładka: (plac Zamkowy od strony Krakowskiego Przedmieścia) Library of Congress

Tekst główny:

s. 12 (portret P. Wysockiego, rycina z epoki) Public domain, (portret J. Lelewela, rycina z epoki) Public domain; s. 13 (portret J. Chłopickiego, malarz nieznany) Public domain, (J. Polkowski, portret J. Sowińskiego) Public domain, (portret I. Prądyńskiego, malarz nieznany) Public domain; s. 15 (S. Stattler, portret F. Chopina) Public domain, (portret A. Mickiewicza, malarz nieznany) Public domain, (J. Zuber, portret J. Słowackiego) Public domain; s. 17 (Pomnik Hipolita Cegielskiego w Poznaniu) Piotr Skórnicki/Agencja Gazeta; s. 22 (lokomotywa Stephensona) William M. Connolley/Wikipedia, (aparat telegraficzny Morse'a) FotoSergio/Shutterstock.com; s. 25 (dziewiętnastowieczna litografia z wynalazkami) Everett Historical/Shutterstock.com; s. 27 (G. Garibaldi, portret z epoki) Wikipedia [Public domain]; s. 34 (portret A. Lincolna, malarz nieznany) Public domain; (G. Garibaldi, fotografia z epoki) Public domain; (O. von Bismarck, fotografia z epoki) NARA/Wikipedia [Public domain], s. 37 (Kozacy pacyfikują nahażkami uczestników demonstracji 27 lutego 1861 roku przed Kościołem św. Anny w Warszawie, obraz z epoki) Wikipedia [Public domain]; s. 38 (A. Grottger, *Branka*) Public domain; s. 41 (herb Rządu Narodowego z okresu powstania styczniowego) Ziegenpl/Wikipedia [Public domain]; s. 43 (Karta tytułowa elementarza Kazimierza Promyka) Public domain; s. 47 (*Cesarz Franciszek I w budynku Sejmu Krajowego we Lwowie podczas wizyty w Galicji we wrześniu 1880 r.*, akwarela H. Rodakowskiego) Public domain; s. 50 (wieża Eiffla) Anton_Ivanov/Shutterstock.com, (Ford T) Stan Rohrer/Alamy/BE&W; s. 51 (dworzec kolejowy w Kensington, rycina 1868 r.) Public domain; s. 52 (C. Monet, *Wschód słońca*) RMN/BE&W, (Henri de Toulouse-Lautrec – Jane Avril w Jardin de Paris) Public domain; s. 53 (kawiarnia na dworze) akg-images/BE&W, (wycieczka rowerowa) Everett Historical/Shutterstock.com; s. 55 (rodzina mieszczańska) Public domain, (rodzina robotnicza) Public domain; s. 57 (W. Witos) Narodowe Archiwum Cyfrowe, (R. Dmowski) Library of Congress, (Z. Miłkowski, fotografia z epoki) Public domain, (J. Piłsudski) Public domain; s. 61 (*Balkan Troubles*) Leonard Raven-Hill/Wikipedia [Public domain]; s. 65 (czołg) Library of Congress, (karabin maszynowy) John Warwick Brooke/IMW/Wikipedia [Public domain], (samolot) TMWolf/Wikipedia [licencja CC 2.0], (U-Boot, pocztówka z epoki) Public domain; s. 66 (Lenin przemawia w fabryce Putiłowskiej w maju 1917) Public domain; s. 68 (Wojciech Kossak, *Szarża pod Rokitną*) Public domain; s. 70 (zatonienie statku pasażerskiego Lusitania) Library of Congress; s. 72 (plakat „Armia polska we Francji”) Library of Congress; s. 75 (J. Piłsudski) Narodowe Archiwum Cyfrowe, (W. Witos) Jarumski Leon/Narodowe Archiwum Cyfrowe, (R. Dmowski) Library of Congress; s. 78 (zdjęcie kobiety z końca XIX lub początku XX / ok. 1905 r.) LiliGraphie/Shutterstock.com; (zdjęcie kobiety po I wojnie) Everett Collection/Shutterstock.com; s. 79 (zniszczone miasto po I wojnie światowej/Ruiny St. Quentin, Francja, 14.10.1918) Everett Historical/Shutterstock.com; s. 80 (flaga ZSRS) Sheikoevgeniya/Shutterstock.com; s. 81 (portret Lenina) Library of Congress, (portret Stalina) Library of Congress;

s. 84 (nazistowska okładka pisma dla niemieckich dziewcząt) repro; s. 85 (występ chóru Związku Dziewcząt Niemieckich i Hitlerjugend. Widoczny portret Adolfa Hitlera.) Otto Rosner/NAC; s. 89 (znaczek pocztowy z Hitlerem i Mussolinim) repro; s. 91 (plakat z okresu plebiscytu na Śląsku) Wikipedia [Public domain]; s. 95 (moneta dziesięciozłotowa z podobizną Józefa Piłsudskiego) Z Archiwum Warszawskiego Centrum Numizmatycznego; s. 104 (zdjęcie Józefa Piłsudskiego) NAC, (zdjęcie Ignacego Mościckiego) NAC.

Notatki

Notatki

Notatki

